کتابخانهٔ اقدام

عدد ۳

آثار اسلافدن

مرآت الممالك

مؤلفی

سیدی رئیس

طابع وناشری

اقدام غزته‌سی صاحب امتیاز وباش محرری

احمد جودت

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله طبع اولنمشدر

درسعادت — اقدام مطبعه‌سی

۱۳۱۳

سلطان سلیمان خان قانونی حضرتلری بغداده بولندقلری اثناده یعنی ٩٤٥ تاریخنده بصره حاکمی بولنان (مقاس اوغلی میر راشد) مخدومی (مانع) نامذاتی هدایای ملوکانه ایله حضور حضرت شهریاری‌یه ارسال وبصره‌نك آناختارلرینی‌ده تقدیمه استعجال ایله سایهٔ سلطنت سنیه‌ده مرفه البال اولمش ایدی .

دور سلطنت سلیمانیه‌ده مصر بکلر بکیسی اولان و امور بحریه ودقایق حربیه‌ده مهارتیله تاریخده‌بیوجك برشهرت‌قازانان خادم سلیمان پاشا ٨٣٧ تاریخنده یمن و عدن فتحی ایچون سویشده بر دونما تهیئه ایتمش وسفره حاضرلنمش ایکن بغداد سفرنده معیت همایونده بولنمسنه ارادهٔ سنیه شرفصادر اولمش ایدی . ادای‌خدمتدن صوکره کوستردیکی یارارلقلره مکافاةً رتبهٔ وزارتله تلطیف وتشبث ایتدیکی فتوحاتی اجرا ایچون مأموریت سابقه‌سنه اعاده وتسریب بیورلمش ایدی . بو اثناده سلطان بابر زاده همایون شاه هندستانده بر خیلی یرلری ضبط وممالکنه الحاق ایتمش وکجرات حاکمی بهادر شاه اوزرینه‌ده یورومش اولدیغندن بوذات هدایای مناسبه‌یی حاملاً کوندردیکی برایلچی ایله حمایت شهریاری‌یی التماس ایلمش ایدی . ٩٤٣ تاریخنده یعنی سفیرلرینك ادرنه‌ده خدمت سفارتی ادالری اثناسنده همایون شاه ایله بهادر شاه آراسنده‌کی منازعه‌دن بالاستفاده هندی الده ایتمکه اوغراشان پورتغاللر کجراتك « بندر دیو » دینان موقع مهمنی اشغال ایتمشلردی . احوالك بو مرکزده اولدیغی خبر آلان سلیمان پاشا انشا وتجهیزاتنی اکمال ایلدیکی ٨٠ پارچه

كمي‌يي مستصحباً ٩٤٥ سنه‌سي محرمنك اون بشنجي كوني سو يشدن
قالقه‌رق يوله روان اولدي . بربجق آيده عدن اوكنه واران دونمای
همايونك ارائه ايتديكي صولت وسليمان پاشا طرفندن ويريلن استمالت
سايه‌سنده عدن حاكمي عامر بن داود حمايهٔ عثمانيه‌يه التجا ايتمش وبلا
حرب وهيجا اوقلعهٔ منيعه ضميمهٔ ملك عثماني قلنمشدر . دونما
اورادن قيام وكجرات اوكنده (كوكله) و (كات) دينلن وپورتغاللر
الندە بولنان قلعه‌لر اوكنه كلمش وايديلن محاربه‌ده شوايكي موقع پورتغاللر
الندن چيقمشدر. اورادن(بندرديو)اوكنه‌مواصلتله‌برابر وبهادرشاهك
وفاتيله يرينه كچن ملك محموده آدم ومكتوب كوندريله‌رك كنديسنه اعانه
ايچون كلنديكي وذخيره ومهماتجه معاونت ايتمسي لازم كلديكي بيلديرلمش
ايسه‌ده‌ملك محمود پورتغاللرك القا آتنه آلدانه‌رق هردرلو معاونتدن‌صاقنمش
ويالكز دونمای همايون افرادينك سعي وغيرتي ايله اوچ طرفي دكز
وقره جهتي عظيم سور وبارولرله مستحكم اولان ديش قلعه آلنمش
ايكن بالضروره ترك وكيري‌يه عودت ايدلمش ووقتيله مصرك بدايت
فتحنده چراكسه‌يه تابع اولان يمن وعربستان‌ده عثمانلولره انتقال‌ايتمش
ايكن سطوت عثمانيه ارائه ايدلمكسزين اورانك اداره‌سي چراكسه‌دن
اسكندر بك ايله رومي ، يعني ترك رمضان بكه احاله ايدلمش وآرقه‌سي
آرانلمامش ايدي . بدايت فتحده لباس چراكسه‌يي چيقاره‌رق قيافت
عثمانيه‌يه كيرن چراكسه‌ورومي‌لر (محضرمي) [*] لقبني آلمشلرايكن كيده‌رك
كيف‌مايشا ادارهٔ حكمه باشلامشلر وحتي‌دونما قوماندانی‌سليمان پاشايه‌بيله

[*] « محضرم » صراروب صولمش بر نباتك تخمندن تكرار نشو ونما
بولانه دينور . اسكندر بك‌ده بقيهٔ چراكسه دن اولمغله شعلهٔ اميدي پفزده
اولمش ايكن شو صورتله موقع امارته تكرار اصعادي اوحاله تشبيه ايدلمشدر .

مخالفت ایتمشلردی . سلیمان پاشا بونلردن « ناخدا » لقبی ایله معروف اولان میر احمدی طوتوب یرینه سابقا دیاربکر بکلربکیسی اولان بییقلی محمد پاشا زاده مصطفی بکی تعیین ویمنك رابطهٔ قدیمه‌سنی تجدید ایلدی.

ایشته بو سفرك شویله موفقیتله نتیجه پذیر اولمسی و عربستان قطعه‌سنك کاملاً زیر لوای سلطنت سنیه‌یه کیرمسی حسبیله آرتق بورانك حسن محافظه‌سی ایچون هرمز آطه‌سنك فتحی وبرده پورتغاللردن اخذ ثار ایدلمسی جایکیر ضمیر سلیمانی اولمغله مصر قپودانی پیری بك بوکا مأمور اولمش وباشترده ایله قادرغه‌دن عبارت اوتوز پارچه کمی معیتنه ویریله‌رك ٩٦١ سنه‌سی سویشدن قالقوب هرمزه کیتمش ومحاصره‌سنه ده باشلامش ایسه ده پورتغاللرك قوتجه غالب اولدیغنی کوره‌رك معیتنده‌کی دونمایی بصره‌یه کوتوروب ایچندن اوچ یوکرك قادرغه آله‌رق سویشه عودت ایلمشدر . پیری بکك شو موفقیتسزلکی بعض ارباب غرض طرفندن ارتکاب وارتشاسنه حمل اولندیغندن اعدام ایدلمشدر .

« مرأت الممالك » ناميله اقدام کتابخانه سنك اوچنجی جلدینی تشکیل ایدن اشبو اثرك صاحبی غلطه‌لی سیدی علی رئیس ایشته بو پیری بکك یرینه مأمور اولمشدر .

*
* *

وقتیله بری وبحری عساکر عثمانیه امرا وضابطان وافرادی میاننده دخی سیف وقلمی جمع ایتمش برخیلی ذوات بولندیغی معلومدر .

سیدی علی رئیس ده اوزمره دن اولوب مسلك مخصوصی اولان فنون بحریه وشعباتنده مسلم اولان مهارتنه شعر و انشایی ده تردیف ایده‌رك زماننك بحق وحیدی اولمشدر .

اشعارنده « کاتبی » تخلص ایتدیکی جهتله « کاتبیٔ رومی » دیه ده

شهرت آلان سیدی رئیس « ٩٦٠ » سنه‌سی شرق سفرینه عازم اولان سلطان سلیمان قانونی حضرتلریله حلب قیشلاغنه کیتمش ایدی .

« ٩٦١ » ده سویش دونناسی رئیسی پیری قپودانك بصره‌ده براقدیغی دونناسی آلوب کتورمك اوزره مصر قپودانلغنه تعیین ایدلدیکندن قره‌دن محل مأموریتنه کیتمش و دونناسی آلوب کلیرکن اوزمان اورالرده اکسیك اولمیان پورتکیز دونناسنك ممانعتنه فورطنه دخی انضمام ایده‌رك سفینه‌لرك برچوغی غرق اولمش وقالان برقاچنی آله‌رق برچوق مشقت ومحنتلرله « کجرات » ساحلنه یتشمش وبونلری اوراحاکمنه امانت براقوب قره‌دن سند، پنجاب ، افغانستان ، ماوراء النهر ، خراسان، آذربایجان ، وایراندن کچه‌رك وبورالرك اسلام حکمدارلرینك شفاعت وعتبهٔ خلافتپناهی‌یه ضراعتنامه‌لرینی آله‌رق « ٩٦٤ » تاریخنده بغداد طریقیله دارالسلطنته مواصلت ایلمشدر .

سیدی رئیس درت ییل سورن شوسیاحت غیر اختیاریه‌سنی ضبط وتحریر و « مرأت الممالك » اسمیله توسیم وخاك پای سلیمانی‌یه تقدیم ایده‌رك عفو همایونه مظهر اولمش و ابتدا یومیه ٨٠ آقچه ورکاب معلا متفرقه‌لکی و براز صوکره دیاربکر تیمار دفتردارلغی احسان بیوریله‌رق « ٩٧٠ » تاریخنده ارتحال ایلمشدر .

سیدی رئیس اووقت غلطه‌ده دارالصناعهٔ عامره کتخداسی حسین رئیسك مخدومی اولدیغی کبی بونك پدری یعنی بیوك باباسی دخی او مأموریتده بولنمش اولدیغندن وقتنك خاندانندن ایدی . شو صورتله کمیجیلك کندیسنه جدندن میراث اولوب ردوس فتحندن اعتباراً خیرالدین پاشا و سنان پاشا کبی الك نامدار قپودان دریالر معیتنده بتون محاربات بحریه‌ده ایفای حسن خدمت ایتمش واسطرلاب ، ربع مجیب ،

مقنطرات ، معدل وذات الكرسی اعمال واستعمالی حقنده بش مقاله اوزرینه « مرأت کائنات » عنوانیله ترکجه غایت مهم بر اثر دخی یازه‌رق فنون بحریه‌یه نظری وعملی اوله‌رق وقوفنی اثبات ایلمشدر. احمد آبادده بولندیغی زمان بحر عمانك احوالنه دائر « محیط » عنوانیله براثر بحری یازمشدر که (بارون هامر) طرفندن آلمانجه‌یه ترجمه‌سی ویانه‌ده نشر ایدلمشدر . ترکجه‌سنی‌ده بز تمثیل ایده‌جکز .

« مرأت الممالك » شمدی‌یه‌قدر هیچ برطرفده تماماً نشر ایدیله‌مامش وبوده نسخه‌لرینك اربابی النه کچمیه‌جك قدر غایت نادر بولنمسندن ایلرو کلمشدر . بولنان پارچه‌لرندن برخیلی بحثلری آنجق « هند معلومات آسیائیه» جریده‌لرینه درج ایدلمشدر. بزم المزه کچن نسخه قزان ارباب معارفندن اولوب کتب عتیقه‌نك تشخیص نوا درنده بیوك بر تجربه‌و معلومات ایدینمش اولان عبدالله بك طرفندن اقدام اداره خانه‌سنه بر معاونت معارفپرورانه اولمق اوزره اتحاف ایلمشدر [*] سیدی رئیس اثنای سیاحتنده چغتایجه دیدیکمز شرق ترکجه‌سنی دخی اوکره‌نه‌رك بولسانده بر طاقم غزللر وتاریخلر تنظیمیله ملاقی اولدیغی ترك حکمدارلرینه تقدیم ایلمش وازجمله اوزمان دهلیده حکمدار اولان همایون شاه بوغزللرینی تقدیر ایله کندیسنه « میر علی شیر ثانی » دیه خطاب ایلمشدر . ایشته سیدی رئیس شو صورتله ده مستشرقین عثمانیه‌نك الك قدملیلرندن اولمش اولور .

---

[*] ایلك اوکجه علم مسکوکاتی آثار مقبولۀ مختلفه‌سیله عثمانلولره طانتدیران ارباب معارفدن ادهم پاشا زاده مرحوم غالب بك افندی معرفتیله نشر واحیا ایدیلن پرچوی تاریخنك برنجی جلدی بواثرك برخلاصه‌سنی حاویدر .

اصالت ، وفضیلتله مشار بالبنان اولان سیدی رئیسك غلطه ده مالك اولدیغی پك مزین وجسیم قوناغنك قپوسی عمومه آچیق بولندیر- لدیغی جهتله سخاوتله دخی ممتاز ایدی .

هرجهتیله شایان توقیر اولان بویله برذات عالینك شو اثر مهمن تماماً نشر ایله بر خدمت معارفپرورانه یه موفقیتندن طولایی طابع و مؤسس کتابخانه‌یی تبریك دخی وظائف قدر شناسیدن اولمغله او وجیبه‌یی دخی ایفا ایدرم .

نجیب عاصم

بسم الله الرحمن الرحيم

حمدنا محدود و ثنای غیر معدود اول واجب الوجود و واهب الخیر والجوده که جملهٔ موجودی کتم عدمدن وجوده کتوروب انواع نعمنه غرق وبحر کرمنه مستغرق ایلدی؛ زهی قادر بر کمال وپادشاه ذوالجلال جل جلاله وعم نواله .

(لمؤلفه)

یارادوب عالمی حق ویردی شرف　　جمله‌دن آدمی قیلدی اشرف
حق ای دل آرایوب سیاح اول　　معرفت بحرینه وار ملاح اول

وتحیات طیبات وتسلیمات زاکیات اول سرور کائنات و مفخر موجوداته که جمیع مخلوقی اول خالق مطلق آنك شرف محبتنه خلق ایدوب آنی شفیع المذنبین ورحمةً للعالمین قیلدی . صلی الله علیه وعلی آله وصحبه اجمعین .

(لمؤلفه)

ایلدی نفس بزی غرق گناه　　قیل شفاعت ایده رحمت الله
همت ایت روز حشرده یارین　　یوزمز آغ اوله اولمیه سیاه

درمدح پادشاه دین پناه

پادشاه اسلام سعادت انجامه دعا ایتمك دخی هر مؤمنه لازم واهم بلکه واجب والزمدر . خصوصا سلطان سلاطین جهان وخاقان زمین وزمان سکندرشوکت وفریدون حشمت، نوشروان عدالت وحاتم همت،

قیصر صولت ، دارا دولت سلطان البر والبحر، صاحب العز والنصر، صاحب قران زمان، اعنی سلطان سلیمان خان ابن سلطان سلیم خان ابدالله تعالی عمره و اید سلطنته الی غایة الزمان و نهایة الدوران . امین بحرمة الروح الامین .

(لمؤلفه)

دعام اولدر شه رومك الٓهی	سعادت برله كچون سال وماهی
آنك فرمان بری خاقانی چینك	مطیعی هندو سندك پادشاهی

باعث ترتیب کتاب

بوکتابك ترتیب اولماسنه باعث اولدرکه سعادتلو پادشاه عالم پناه اعز الله انصاره حضرتلری دیار شرقه متوجه اولوب سعادت ایله محمیهٔ حابده قشلدقلری محلده بوبنده‌یه مصر قپودانلغی صدقه اولنوب مقدما ولایت مصردن بندر بصره‌یه ارسال اولنان دونما کمیلرینك موجود اولانی ینه مصره وارمق فرمان اولنوب بر موجب امر عالی محروسهٔ بصره یه واریلوب موجود اولان اون بش پاره قدرغه ایله دریای هرموزدن ولایت مصره عزم اولنوب اما (العبد یدبر والله یقدر) فهواسنجه تدبیر تقدیره موافق دوشمیوب مصره وارلمق میسر اولمیوب بالضروری ولایت هنده دوشلوب دیاردن کیدلمك ممکن اولمیوب مصر قوللرندن سعادتلو پادشاه حضرتلرینك حلال خواری اولوب نعمتی حقن بیلور یرار بنده‌لرندن برمقدار کمسنه ایله قره‌دن دیار رومه عزم اولنوب کلیا ولایت کجرات و هند و سند و باختر زمین یعنی زابلستان ودیار بدخشان وختلان وتوران و ایران یعنی ماوراْالنهر و خراسان

و ولایت خوارزم و دشت قپچاق کشت اولنوب اول جانبلردن اصلا یول بولنمیوب عاقبت مشهد خراساندن عراقین یولی ایله یعنی قزوین وهمداندن محروسهٔ بغداده واصل اولوب سلامتله چیقلدقده همراه اولان یاران پرصفا واخوان باوفا بومخلصلرینه کلوب اگرچه کیم بزم سرگذشتمز فرج بعد شدة حکایتلرندن اوزون وسیرکوه ودشتمز مکه وجده سفر- لرندن فزوندر دیمك مبالغه اولمیوب جمله‌سی بیان واقعدر . وذکر اولنان سفر پرمهالکده واقع اولان شدائد تفصیل اولماغه دریا بار هند مداد وچنکلستان ولایت سند خامه اولوب بیك دبیر جمع اولنسه دریا الملرینك بیکده برین ویوز محاسب بریره کلسه قره مختلرینك عشر عشیرن تحریر و تقریر ایلملك متصور دکلدر . باری کوریلن شهرلر و سیر اولنان عجایب وغرایب وزیارت اولنان مزارات شریفه وفی الجمله وقوع بولان آلام ومحنت ذکر اولنوب برکتاب ترتیب اولنمق رجا ایده‌روزکه استماع ایدنلر قصهٔ پرغصه‌مز فهم ایدوب حالمزه رحم ایده‌لر دیو ابرام واقدام ایدیجك « الابرام یحصل المرام » مقتضاسنجه ابتدا اولنوب وتصنع مقصود اولنمیوب وسجع رعایت قیلنمیوب هرکس مطلع اولمق ایچون روزمره کلمات ایله ادا اولنوب مسکن مألوفه یعنی دارالسلطنة محروسهٔ استانبوله واصل اولنجه بلا ومحنت غایت وقصهٔ پرغصه نهایت بولوب اگرچه کیم چکلان شدایده نسبت محنت نامه اولوب اما هر ولایتك احوالی آندن نمایان اولمغین اسمی « مرأت الممالك » اولمق موجه کوریلدی . مرجودرکه نظر فیض رسان یاران ایله منظور اولدقده بووادیٔ هجرانده سرگردان و دیار غربتده نالان و کریان اولان زار و ناتوانی دعای خیر ایله یاد ایلیوب دل غمکینی شاد ایده‌لر .

(لمؤلفه)

هر کیشی ایستر قویه عالمده آد   خیر ایله تا کیم قیلالر آنی یاد
سرگذشتم بن‌دخی ذکر ایتدوکم   بر دعا ایله آکلقدر مراد

مطلع داستان مرأت الممالك

(لمؤلفه)

ینه دریای محنت ایلدی جوش   موج غم باشدن آشوب ایتدی خروش
دهر ایدوب آشکاره کینه‌سنی   غرقه قصد ایتدی تن سفینه‌سنی

اتفاق سعادتلو پادشا عالم پناه حضرتلری سنه ستین و تسعمائه رمضانینك اواسطنده یمن واقبال وسعادت واجلال ایله‌دیار شرقه‌عزیمت ایدوب قشلمق ایچون محمیهٔ حلبه توجه ایتدکلرنده بو بنده‌یه دخی سفر همایون خدمتی واجب ولازم اولماغین عسکر ظفر رهبر ایله روانه اولوب سعادتلو پادشاه ایله مبارك رمضان بیرامن یکی‌شهرده ایلیوب آندن سیدی غازی‌یه واریلوب آستانه زیارت اولنوب وقونیه‌یه وصول بولدقده منلای روم وسلطان العلما وشمس تبریزی وشیخ صدرالدین قنوی حضرتلری زیارت اولنوب قیصری‌یه وارلدقده شیخ اوحد الدین کرمانی و شیخ برهان‌الدین محقق وشیخ بهاءالدین زاده وشیخ‌ابراهیم اقسرایی وداود قیصری زیارت اولنوب بعده حلبه واریلوب داود نبی وذکریا ونبی‌بلقیا علیهم السلام واصحابدن سعد انصاری وسعید انصاری وقبور الصالحین زیارت اولنوب مبارك قربان بیرامی سعادتلو پادشاه ایله آنده اولوب مقدما مصر قپودانی پیری بیك بندر سویسدن اوتوز مقداری باشترده وقدرغه وقالته وقلیون ایله‌چقوب قلزم عربدن‌یعنی بحر احمردن جده‌یه

اوغرايوب آندن ولايت يمنه واروب باب مندب بوغازندن چيقوب عدن
اوكندن شحر وظفار يولى ايله رأس الحدى كچوب يولده زياده پوس
ودومان اولوب كميلر پراكنـده دوشوب شحر قربنـده برپارچه‌لرى
پاره‌لنوب باقيسى خلاص اولوب آخر ولايت عماندن مسـكت قلعه‌سى
اوزرينه واريلوب حصار مزبورى فتح ايدوب خلقينى اسـير ايليوب
وهرموز وبرخت جزيره‌لرن غارت ايدوب بندر بصره‌يه كلدكده كفار
خاكسارك دونمه‌سى كلور ديو خبر آلنوب ومسكت قلعه‌سندن آلنان كافر
قپودانى دخى دونمه كلسى مقرردر بونده دورمه يوقسـه چيقمق ميسر
دكلدر ديوجك دونمه‌نك جمله‌سن چقرمغه قادر اولميوب همان كندويه
متعلق اولان اوچ قطعه قدرغه ايله كافر كلزدن اول صچرادوب بر
قدرغه‌سى بحرين قربنده پاره‌لنوب ايكى قدرغه ايله مصره واروب ساير
كميلر بصره‌ده قالوب قباد پاشاحضرتلرى دونمه‌ده مصر سنجاغى بيكلرندن
لشكره سردار اولان على بيكه قپودانلغى تكليف ايدوب راضى اولميوب
اول دخى قره‌دن مصره كيدوب كميلر بوزيلوب بووضع آستانهٔ سعادتده
استماع اولنده ذكر اولنان قپودانلق خدمتى محروسـهٔ بصره‌ده قطيف
سنجاغنـدن معزول اولان مراد بيكه فرمان اولنوب موجود اولان
كميـلردن ايكى پارچه وبش قدرغه وبرقاليتـه بندر بصره‌ده قالمق امر
اولنوب وبرقدرغه دخى بصره‌ده‌يانوب هلاك اولوب باقى اون بش قدرغه
وايكى پارچه ايله مزبور مراد بيكه بندر بصره‌دن مصره وارمق اميدى
ايله چقوب هرموز مقابله‌سنه واردقده فى الواقع كافرك دونمه‌سى كلديكى
مقرر اولوب اهل اسـلامه مقابله ايدوب محكم جنك اولنوب قپودان
رئيسى اولان سليمان رئيس ورجب رئيس ولشكردن نيچه كمسنه‌لر شهيد
اولوب وخيلى آدم يارەلنوب وكميلره طوپلر ضربندن خيلى ضرر مترتب

اولوب آخر کیجه ایرشمك ایله خلاص اولوب اما بر پارچه‌لری قالوب
برّ عجمدن (لار) قاسنه دوکلوب بعضی خلقی خلاص اولوب بعضیسی اسیر
اولوب پارچه‌یی کافر آلی قویوب باقی کمیلرینه بصره‌یه کلوب در دولته
کیدلمك ممکن اولمدیغی عرض اولنـدقده بوداعیٔ دیرینه وبندهٔ کمترینه
کاتبیٔ رومی الفقیر اعنی سیدی علی بن حسـین الحقیر قدیم الایامدن علم
دریایه طالب و آنك تحصیل وتکمیلنه جان ودلدن راغب اولوب وسعادتلو
پادشاه عالم پناه حضرتلری ایله ردوس فتحن بیله ایدوب اول زماندن
الی یومنا هذا دریای مغربده واقع اولان جمیع غزالرده وفتح اولنـان
قلعه‌لرده مرحوم ومغفور خیرالدین پاشا وسنان پاشا ایله ، علیهما الرحمة
والغفران، وسایر قپودانلر ایله انواع خدمتلر ایلیوب وکلیاً دریای مغربك
اطراف واکنافی کشت اولنوب علم دریایه متعلق جمیع امور غریبـه
تحصیل وتکمیل اولنوب وحفظ وضبط قیلنوب علم هیئاتده وفن حکمتده
وسایر دریایه متعلق اولان خصـوصده واحوال نجومده کتابلر تألیف
اولنمش ایدی . خصوصا فتح قسطنطنیه‌دن برو والد ووالدم آتالری
محروسهٔ غلطه‌ده دارالصـناعهٔ عامره کتخدالری اولوب دریا علمنده
هربری ماهر ومهـارتلری روشن وظاهر اولوب علم دریا کیمه صنعت
ایسـه بو بنده‌یه میراث اولوب اکا بنـاءً بو قلیل البضـاعه و عدیم
الاستطاعه‌یه‌در یانك کما هو حقه اهل وقوفی اولمق احتمالی ایله سنهٔ مزبوره
ذی الحجه‌سنك اواخرنده مصر قپودانلغی خدمتی صدقه اولنوب بندر
بصره‌ده موجود اولان کمیلر ینه مصر جانبنه وارمق امر اولنـدقده
بر موجب فرمان عالی سنه احدی وسـتین وتسعمائه محرم الحرامنك اوّل
کونی محروسـهٔ حلبدن بصره‌یه عزم اولنوب بریه‌جك اوکندن فرات

معبرایله عبوراولندقده رهایه [*] واریلوب مقام ابراهیم علیه السلام زیارت قیلنوب ونصیبین دن موصله واریلوب یونس نبی وجرجیس نبی علیهما السلام وشیخ محمد غرابیلی وفتح موصلی وقضیب البان موصلی زیارت اولنوب بعده بغداده عزم اولنوب قلعهٔ تکریت دن سامرهیه اوغرایوب امام علی الهادی واماحسن عسکری زیارت اولنوب شهر عاشق [**] ومعشوقدن قصبهٔ حربی وقصر سمکه یولی ایله محروسهٔ بغداده واریلوب جسردن دجله یعنی شط بغداد عبور اولنوب یوشع نبی علیه السلام واما اعظم وامام احمد حنبل وامام یوسف وامام محمد وامام محمد غزالی وعیص بن اسحاق علیه السلام وامام موسی کاظم وامام محمد تقی وقنبر علی وشیخ عبدالقادر کیلانی وجنید بغدادی ومعروف کرخی وشیخ شبلی وسری سقطی وحلاج منصور وبشر حافی وجوم دقصاب وبهلول دیوانه وفضیل بن عیاض وشیخ شهاب الدین سهروردی وشیخ داود طائی زیارت اولنوب بعده قلعة الطیر اوکندن کچیلوب قلعهٔ بیره واریلوب وقصبهٔ مسیب اوکندن فرات معبر ایله عبور اولنوب عزویه یعنی کربلایه واریلوب حضرت امام حسین ومشهد شهدا وحرشهید زیارت اولنوب بعده شفاته جانبندن چول یولی ایله مشهده عزم اولنوب ایکنجی کون حائرهیه یعنی نجفه واریلوب حضرت آدم ونوح نبی وشمعون علیهم السلام وحضرت مرتضی علی رضی الله عنه زیارت اولنوب وکوفهیه واریلوب مسجد کوفه ومحاریب انبیا علیهم السلام وسعادت خانهٔ حضرت مرتضی علی ومقام قنبر ودلدل زیارت اولنوب بعده قلعهٔ حسینیهیه کلنوب یولده ذی الکفل نبی بن هارون علیهما السلام زیارت اولنوب آندن حلهیه

---

[*] (رها) ، اورفه دیدیکمز شهردر .

[**] عاشق سامرهنك قارشوسنده الیوم بیوك برخرابهدر .

كلنوب آنده دخی مقام صاحب الزمان یعنی امام محمد مهدی وامام‌عقیل برادر حضرت علی ومسجد شمس زیارت اولنوب وفرات ینه جسردن عبور اولنوب تکرار بغـداده کلنوب وکمیلره کیریلوب بصره‌یه عزم اولنوب یولده مداین سیر اولنوب طاق کسری وقصر شاه زنان تماشا اولوب سلماس فارس زیارت اولنوب وعماره بوغازی کچیلوب واسط یولی ایله زکیه‌یه واریلوب مقابله‌سنده عزیر نبی علیه السـلام زیارت اولنوب عجل قلعـه‌سی ایله قلعهٔ مزرعه اوکنـدن قلعهٔ صدر السـویبه واریلوب بعده شـط بصره‌یه واصـل اولوب سـنهٔ مزبوره صفرینك آخرنده شهره کیرلدی .

ولایت بصره‌ده واقع اولان احوالی بیان ایدر

ایرتسی مصطفی پاشـا حضرتلرینه ملاقات ایدوب المزده اولان فرمان شریفلری کوردکده موجود اولان اون بش پاره قدرغه‌یی تسلیم ایدوب مرماته محتـاج اولان یرلری ممکن اولدقجه کوریلوب و قلفات اولنوب ورئیسلرده هرموز غنایمندن برمقدار قومبار بولنوب آنك ایله هرکمی‌یه صو مصلحتی ایچون کفایت مقداری قنتاس ایشلدوب موسم زمانی بعید اولمغین بش آی مقداری آنده اولوب مسجد علی و حسن بصری وطلحه وزبیر وانس بن مالك وعبد الرحمن بن عوف و شهداء اصحاب رضوان الله تعالی علیهم اجمعین زیارت اولنوب اتفـاق برکیجه عالم رؤیاده قیلجمی کدلمش کوروب شیخ محی الدین عربی قدس سره حضرت رسالت پناهك واقعه‌ده قلیجی کدیلوب اصحـابه شکست واقع اولدی دیو نقل ایتدوکی ینـه واقعه‌مده بوحقیره خاطره اولوب محکم

خوف ایدوب رسول حضرتی دعا ایدوب لشکر اسلام منصور اولدیغی
قلبمه لایح اولوب دعایه شروع اولندقده بیدار اولوب ذکر اولنان واقعه‌یی
کمسه‌یه دیمیوب خیلی زمان آنك غمنده اولوب اتفاق مصطفی پاشا حضرتلری
قلعهٔ هویزه فتحنه طایفهٔ مشعشعه عزم ایدوب بوحقیری بش قدرغه ایله
علیان اوغلی جانبندن ولایتـه مضرت ایرشمسون دیو مدینهٔ جزایره
ارسال ایدوب کمیلرده اولان مصر لشکری مشار الیه ایله کیدوب حکمت حقك
قلعه‌نك فتحی میسر اولمیوب یوزدن زیاده برار توفنك انداز یولداشلرم
آنده شـهید اولوب اکرچه بووضعه غایت محضور اولوب لکن ذکر
اولنان واقعه‌نك تعبیری بونك ایله دفع اولدی ظن اولنوب اما تقدیر
تدبیر ایله تغییر اولمادیغی کوندن روشندر .

(شیخی)

اولاجق نسنه اولور چار وناچار کرکسن کوکایکی کك طوت کرك طار

آخر موسم زمانی قریب اولیجق پاشای مشار الیه بر پرکنده یعنی
برفرقته ایله دریا علمنده ماهر شریف دیمکله معروف برکمسنه‌یی هرموز
جانبنه تفحص ایچون ارسال ایدوب بر آی مقداری اول کنارلری کشت
ایدوب درت پاره پارچه‌دن غیری کافرك کمیسی یوقدر ، اولدخی موسم
کمیسی در دیو خبر کتوریجك لشکر کمیلره کیروب مصره توجه اولندی.

دریای هرموزده واقع اولان حوادثی بیان ایدر

سنهٔ مزبوره شـعبانك اول کونی بندر بصره‌دن روانه اولوب
وذکر اولنان شریفی پاشا حضرتلری فرقته‌سی ایله هرموزدوارنجه همراه

اولمق ايچون ارسال ايدوب شط العربدن مهزری يولی ايله عبادان ومقام خضر عليه السلام زيارت اولنوب بعده دريای هرموزه چقيلوب دوسپول وشستر كنارلرندن جزيرهٔ محترمه يعنی خارکه كلنوب امام محمد حنيفی بن حضرت علی وشهداء اصحاب رضی الله عنهم زيارت اولنوب وشيراز بندرلرندن ريشهره واريلوب برّ فارس يعنی شيراز كنارلری كشت اولنوب درياده برجلبه يعنی برچكلوه يه بولشوب دشمن احوالی تفحص اولنوب خبرلری اولميوب آخر برّ عربدن هجر يعنی لحسا قربنده شهر قطيفه واريلوب آنده دخی بر شايتی بولوب آندن دخی استفسار اولندقده خبر آلنميوب بعده بحرينه كچيلوب حاكمی رئيس مراد ايله ملاقات ايدوب آندن دخی سؤال اولنوب اول دخی درياده كافر يوقدر ديو خبر ويروب وبحرينده غريب حكمتدر كه تخمينا سكز قولاج و دخی زياده دريا دبندن بحريلر اللرينه برر طلوم آلوب ودرِيايه طالوب دبنده طاتلو صو ايله ذكر اولان طلومی دولدروب دائما رئيس مراده كتوروب اول صو ايام صيفده جمله صولردن لطيف و هم صغوق اولماغين رئيس مراد هرزمان آندن ايچوب بوحقيره دخی رعايةً آندن صو كوندروب فی الحقيقه غايت ايو صو اولوب حضرت حقك قدرتنه نهايت وعظمتنه غايت يوقدر والله علی كل شیٔ قدير. و آنلرك قتنده مرج البحرين يلتقيان بونك حقنده جاريدر . وذكر اولنان شهره بحرين ديمكه وجه تسميه اولدر ديو معتقدلردر . والحاصل آندن دخی كوچلوب جزيرهٔ قيسه يعنی اسكی هرموزه وجزيرهٔ برخته ودريای اخضرك يعنی بحر هرموزك نيچه جزيره لرينه اوغرايوب قطعاً بريرده خبر آلنميوب آخر هرموز كچلدكده بصره دن همراه اولوب بدرقه اولان شريفه اجازت ويريلوب مصطفی پاشا حضرتلرينه هرموز صحت وسلامت ايله كچيلدی ديو مكتوب

ارسال اولنوب وجلفار وجادى كنارلرندن كيمزار وليمه ديمكله معروف قصبه‌لچيلوب شهر خورفكان قربنه ايرشدكده قرقنجى كون كه مبارك رمضانك اوتجى كونى در ؛ ضحوۀ كبرا زماننده ناكاه كفار خاكسارك درت پاره كوه بلكه قراقه معادلى عظيم باسقين بارچه‌لرى واوچ بيوك قاليونلرى والتى پاره پورتغال قراوله‌سى واون ايكى قطعه غراب يعنى چكدرور قاليته‌لرى اولوب وبالجمله يكرمى بش پاره كمى ايله اوزريمزه كلوب (بزدخى) همان دم تنته‌لرى فوره ايدوب ودمور آلوب آلات حربى حاضر ومهيا ايليوب حضرت حقك عنايتنه توكل وانبياى عظام و اولياى كرامك همتلرينه توسل اولنوب وديركلره فلاندره‌لر ديكلوب وسنجاقلر آچلوب اقدام تام اولنوب همان دم كلنالك محمدى ايله جنكه مباشرت ايدوب برمرتبه طوپ وتفنك جنكى اولدى كه وصف اولنمز آخر. حقك عنايتى ايله بر قاليونى طوپله اوريلوب جزيرۀ فك الاسداد اوزرينه ارقرى اولوب باتوب هلاك اولديلر .

(مسيحى)

غالبا كورمدى چشم انجم بوقدر حادثۀ عظمايى
بيلمزم كيم نيجه تعبير ايده‌ين سكا بو واقعۀ كبرايى

والحاصل ياتسو زمانه‌دك محكم جنك اولوب عاقبت فانوس قپودانى يانيجق كافر قپودانى خوف ايدوب كميلرينه تنبيه طوپن آتوب دونك ديوجك بارچه‌لر تيره موله ايدوب آلات بوزوب هرموز جانبنه يوجه‌لدوب يوز دوندرديلر. سعادتلو پادشاهك دولتنده بعنايت الله تعالى وحسن توفيقه كافره غلبه اولنوب اعداى دين منهزم اولديلر . آخر قراناق اولنوب دريا يوزى ليماناق ايكن آنى‌ده محكم روزكار چيقوب يلكن اولنوب كنار قريب اولماغين صباح اولنجه ياپرقدن قوللنوب وقيى‌لر

دوكوب كيتدكجه كورفز پاكيليوب زياده صاغنقلر دوشـوب ايرتـسى برمقدار درياية چيقلوب آخر سرن چوروب ينه يوليمزه روانه اولوب يارنداسى شهر خورفكانه واريلوب لشكر صولانوب بعده ولايت عماندن قصبهٔ عمـانه يعنى شهر سُحاره كلوب والحاصل تكرار اون يدى كوز مقدارى ينه درياده كيديلوب مبارك رمضانك يكرمى آلتنجى كونى ـكه قدر كيجه‌سى‌در ـ قلعهٔ مسكت وقلهات قربنه‌وارلدقده على السحر مسكت ليماننددن اون ايكى عظيم بارچه ويكرمى ايكى غراب جمله اوتوز درت پاره كمى ايله غورنه دورك اوغلى كوّه قپودانى بى حد لشكر ايله اوستمزه يلكن ايدوب يعنى بارچه‌لر وقليونلر كوز قراردوب مايستره‌لرين داقوب وپنته‌لرين اكليوب وقره‌دوله‌لر چنبر يلكن‌لر آچوب وكميلرين فلاندره‌لر ايله زينت ايدوب اوزرمزه يورييوب بز دخى ينه حضرت حقه صغينوب جنك ايچون كنـارده مهيا طوروب بارچه‌لر كاوب قدرغه‌لره چاتوب محكم طوپ وتفنك وتير و شمشير جنكى اولوب برمرتبه حرب وقتال اولمشدركه وصفه قابل دكلدر. مثلا بجالوشقه‌لر بارچه‌لردن نبتيز كبى كچوب وشايقه‌لرعظيم پنجره‌لر آچوب آنلر دخى كولكلردن دارده ايله قدرغه‌لرى كرپى‌يه دوندروب واوستمزه آوج قيـاسن يغمور كبى كوندروب

(يتيم)

طاشنرى كولكارى كيم يغدرور هربرى درياده دوكندى اولور

وبر قدرغه‌مزى قومبره ايله ياقوب حكمت حقك هم قدرغه وهم بارچه‌يانوب وبش بارچه‌بش قدرغه ايله كناره ارقرى اولوب جمله‌سى باتوب هلاك اولوب وبر بارچه‌لرى يلكن قوتى ايله‌اوتوروب اول دخى هلاك اولوب والحاصل ايكى جانبدن لشكر زبون اولوب كورلچى طائفه‌نك كورك

چكمكدن وسی‌یه ایتمكدن وطوپ صالیه ایلمكدن طاقتلری طاق اولوب
بالضروری دمور براقیلوب ودمورلر كمیلرك قیچلرینه آلنوب ینه دمور
اوزرنده جنك اولنوب و صندالل براقیلوب هلاك اولان قدرغه‌لرك
رئیسلرندن علمشاه رئیس وقره مصطفی وقلفات ممی وكوكلی سرداری
درزی مصطفی بیك وسائر مصر قوللرندن و آلاتجی‌دن ایكی‌یوز مقداری
آدم آلنوب كورلجی طائفه‌سی عرب اولمغین كناره دوكلوب بی حد
نجدعربی كلوب اهل اسلامه معاونت ایدوب قره جانبنه دلیل اولوب كافر
غرابلری دخی بارچه‌لرده اولان كفرهٔ فجره‌یی آلوب و آنلرده دخی عرب
طائفه‌سی اولوب آنلر دخی كناره دوكلوب ولایت عربه چكلوب حق
علیم درگه مرحوم خیرالدین پاشا ایله (آندریه طوریه) وجند دال جنكلرنده
بیله اولوب بو مرتبه كمی صواشی كورلمامشدر . عاقبت كیجه ایریشوب
هرموز كورفزی ینه دوكوب محكم روزكار چیقوب بارچه‌لر ایكی شر
لنكوورته یعنی عظیم دمورلر براغوب ولوشته‌لر باغلیوب محكم دوشیوب
غرابلر چكدیروب كناره كیروب قدرغه‌لرك دمورلری سورینوب وخلق
زبون اولوب بالضروری كناردن آیریلوب چار وناچار یلكن اولنوب
اول كیجه برّ عربدن جدا اولوب دریای عمانه یعنی بحر بی‌پایانه دوشوب
آخر ولایت كرماندن برّجاشه واریلوب اول كنارلر یالبی یعنی آچیق
یرلر اولوب لیمانی اولمایوب كنار سجلدكده آلات دوشروب برایكی كون
اولما ایله یورییوب آخر ولایت مكراندن كیچی مكرانه واریلوب اخشام
زمانی اولوب كناره وارلمق ممكن اولمیوب اول كیجه دریاده اشاغه
قونوب توقف اولنوب صباح اولنجه قوری صالندی خلقی زبون ایدوب
عاقبت بیك درلو بلا ومحنت ایله ایرتسی علی السحر كناره واریلوب
بندر شهبا دیمكله معروف محل اولوب آنده بر قطعه نوتاق یعنی لوند

پرکنده‌سنی بولوب براقدرمه‌سی دخی اولوب کوزجیلری بزی کوریجك
خلقی دوکلوب آردلرنجه آدم چیقاروب مسلمانلرز دیوجك رئیسلری
کمی‌یه کلوب وکمیلرده اصلا برایچم صو اولمایوب ذکر اولنان رئیس صویه
دلیل اولوب لشکر مرده ایکن تازه حیات بولوب واول کون بیرام کونی
اولوب اول محلده صو بولنمق ایله نفس الامر بیرام اولوب ومن بعد رئیس
بدرقه اولوب کوادر نام بندره واریلوب خلقی بلوج طائفه‌سی وپادشاهلری
ملك دینار اوغلی ملك جلال الدین اولوب کوادر حاکمی کمی‌یه کلوب
سعادتلو پادشاهه عرض اخلاص ایدوب مقدما دونمه هرموزه کلدکده
کمیلر ایله ذخیره وآدم کوندروب دونمه کیتمش بولنوب وهر زمان که
هرموزه دونمه کلسه اللی والتمش پاره کمی ایله ارزق کوندروب هر وجهله
خدمت ایتمکه انواع وعده‌لر ایتدکلرنده الامور مرهونة باوقاتها ان شاء
الله تعالی وقتنده حاضر اولك دیو ملك جلال الدینه مکتوب کوندروب
معلم وربان یعنی دریا وکنار قولاغوزی طلب اولنوب بریرار معلم وبر
زبان کوندروب سعادتلو پادشاهه اطاعت وانقیاد کوستردیلر .

دریابار هندده واقع اولان حوادثی بیان ایدر

حقك عنایتنه توکل ایدوب بندکواردن دریای هنده یعنی بحر محیطه
چیقلوب وبر مقدار روزکار مساعده کوستروب تکرار یمن جانبنه
عزم اولنوب :

(نجاتی)

صالدم انکینه کوکل زورقینی شاه اوکره   به دیبه نولسه کرك ایدملم الله اوکره

دیوب برقاچ کون دریاده اولوب تخمینا رأس الحد کچیلوب ظفار وشحر

مقابله‌سنه قریب وارلدقده قارشودن دامانی یعنی کون باتیسی ایله طوفان فیل دیمکله معروف طوفان اولوب بالضروری اوکینه دونلوب اصلا یاکن کوسترمکه امکان بلکه ترنکته آچغه بردرمان اولمیوب :

(یتیم)

بربحره دوشدی کشتیٔ دل یوق کناره هیچ   بر باد بانی راست دکل روز کاره هیچ

دیوب وقطعاً روزکار کوز آچدرمیوب مثلا دریای مغربده واقع اولان فورتنه‌لر آنك یاننده برذره‌جه وقلل جبال کبی امواجی بونك قاننده برقطره‌جه کلیوب و هرکز کیجه‌دن کوندز فرق اولمیوب کمیلر غایت زبون اولماغین اسباب واثقالدن بولنانی دریایه دوکوب :

(حافظ)

شب تاریك وبیم موج وکردابی چنین حائل   کجادانند حال ماسبك باران ساحلها

مفهومنی یاد ایدوب والحاصل چار وناچار روزکار زورکاره تابع اولوب و قضای خدایه رضادن غیری درمان بولمیوب حضرت حقك عنایتنه توکل وانبیای عظام واولیای کرامك همتلرینه توسل اولنوب کاه خاطر غمکینه تسلی ویروب :

(یتیم)

دوشمه‌اذکین غمه فورتنه چقدر صاولور   ساکن فلك رضا اول کورینجه قرالر

دیردم وکاه دل محزون متسلی اولسون ایچون :

(لمؤلفه)

ای کوکل کل دوشمه غم کردابنه دریادل اول
برکی کون اسسون صاورسون بویله قالمز روزکار

دیوب نصیحت قیلوردم. بومنوال اوزره اون کون مقداری دریا

بار هندده محکم طوفان وبی حدباران اولوب اصلا برکون انابایلق یوزین کورمیوب کمیده اولان یولداشلره استمالت ویروب ونصیحت قیلوب جمله کز سوغوریه یعنی حاضر اولوب بصیرت اوزره اولك انشاء الله صوکی خیردر دیوب واتفاق دریاده ایکی قدرغه اوزونی بلکه دخی زیاده ماهیلر کوروب معلملر مبارکدر قورقماك دیوب عاقبت دریانك مدی وجذری اولوب اول محلده مد زیاده اولماغین جکد کورفوزینه قریب واریلوب علامات برووردن فرس البحر وعظیم ییلانلر وخرمن مقداری قابلوبغالر ورشتهٔ بحر کوریلوب ودریانك لونی متغیر اولوب یعنی بیاضه میل ایدوب معلملر بوحالی کوریجك فریاد ایدوب دریای هندده کرداب قوری افسانه‌دن بلکه کرداب دیدکلری بر ولایت حبشده کنار سواحلده کردفوندن وبردخی سند قربنده جکد کورفوزندن عبارتدر. بونلره دوشن کمیلر خلاصه امکان یوقدر ، دیو دریا کتابلرنده مسطور ومقیددر دیوجك استندیل اولوب بش قولاج یر بولنوب همان‌دم اورته یلکنلر باغلیوب وسرنی ایسه ایلیوب دوروبه اوروب محکم آلات دوشروب ممکن اولدقجه اورسه زیر ایدوب دیك اولمه ایله اون کون واول کیجه فورسه قوللنوب آخر حقك عنایتی ایله جذر زمانی ایرشوب وروزکار دخی دیرتسه ایدوب یعنی قولایلیوب حاپازلمه باسکه پویه پوروا اولوب :

(سحری)

وجودك زورقن صال بحرعشقه روزکارکدر
خدانکدر اوکرمق صانمه ای دل روزکارکدر

ارتسی علی الصباح ماینه ایدوب یعنی آشاغه قویوب ویلکنی صویوب درك نفتیلرندن بریرار کشتی بانی جونده‌یه باغلیوب قوری سرنی دورویه

اوروب قازی‌یی درك دبنه باصوب ابلی بردرك مقداری دخی قالقوب
اطرافه نظر اولندقده سرحد ولایت جامهرده بتخانه سچیلوب تکرار
اشغه قونوب یلکن باغلیوب فورمیان ومنکلور اوکندن کچلوب سومنات
ا کنه‌یه النوب بعده سومنات اوکندن دخی مرور اولنوب عاقبت
(دیو)ه واریلوب دیو کافر النده‌اولمغین دیودن خوف اولنوب اول کون
یلکن کوسترمیوب سردرمه ایله یورییوب کتدکجه ینه روزکار آرتوب
کمیلرك دومنلری ضبط اولنمیوب بیوك یکه‌لر داقیلوب ایکی‌شر یولار ایله
دوردر کشی بیك بلا ایله ضبط ایدوب قاردیه اوزرنده آدم طورمغه
قابلیت اولمیوب بلکه باشدن یا که کمسنه وارمغه قادر اولمیوب چارمیخلر
صداسندن کومیلرك سلسره‌سی آوازی فرق اولمیوب باشدن یا که‌اولان
آلاتجیلر ایله مانی مانی ایله خبرلشوب ورئیسلر ویلکنجیلر قامارتنده
برلحظه طورمغه قادر اولمیوب آخر اکثرایلقجی‌یی انباره استیفه‌ایدوب
ودون اغاجلرین تلاز کمیلرك اوستندن آلوب کیدوب والحاصل اول
کون قیامتك برکونی اولوب آخر الامر دیار هندستانده ولایت کجراته
اریشوب اما نه محلدر معلوم اولمیوب ناکاه معلملر فریاد ایدوب اوکمزده
چتلاق یعنی دوکندی وارغافل اولملك دیو خبر ویردکده دمورلری
قونده ایدوب اما کمی‌یی خرپشته محکم چکنیوب باترمالی ایلیوب
کورکجی طایفه‌سی قدینه‌لرین بوزوب وجمله خلق عریان اولوب کیمی
واریل وکیمی طلوم حاضرلیوب بری بری ایله حلاللشوب بوحقیردخی
عریان اولوب مالك اولدوغم قوللرومی ازاد ایدوب وفقرای مکه‌یه
شرفهاالله یوزفلوری نذر ایلیوب آخر دمورلرك بری‌کوبه وبری‌پوجوز
دبندن قریلوب تکرار ایکی دمور دخی اوچوروب محکم دوشیوب
برمقدار چتلقدن خلاص اولوب اما معلملر ذکر اولان شعب یعنی

دوکندی (فشت قیدسور) بومحل دیو ایله دمن ماببنیدر بونده‌که کمی هلاك اوله برجان چقمق امکان یوقدر همان یلکن ایدوب کفاره‌قریب وارمغه اقدام کرك دیو اهتمام ایدیجك بوحقیر دریاده اولان زمانك مد وجذرین‌حساب ایدوب یعنی‌اقندی سن دوتوب وخارتی‌دن کرته‌ریز ایدوب کنار قریب ایدوکن تحقیق ایلیوب وکلام قدیم‌وفرقان عظیم‌دن تفأل اولنوب ساکن اولمق اولی کوریلوب وکمیلرك صولقلرینه نظر اولنوب هرانبارده صوایکوبی‌بلکه فرشی اورتوب کمیلر غایت صولانوب همان‌دم کردرلر ایله دالدرمیه اقدام اولنوب وبعض یرلردن کمی‌نك کوککی سوکلوب‌فالیه‌لری بولنوب‌برمقدار صویکیلوب وایکندی زماننده هوا دخی برمقدار آچیلوب دیار هندستانده ولایت کجراتدن دمن‌نام بندر مقابله‌سی اولوب وکنار ایکی میل مقداری‌انجق اولوب سائر کمیلر دخی جمله آنده اولوب امابعضی‌قدرغه کناره قریب اولمغین‌دوکنمکدن زبون اولوب کورکلرین وصندالارین وواریللرین دریایه دکوب ذکر اولان اسباب مد ایله کناره چقوب والحاصل بش کون وبش کیجه دمور اوزرنده حکم طوفان وبی حدباران اولوب زیرا اول‌زمان هندك بادصاد یعنی بارانی زمانی‌اولوب الیمزدن نه‌کلور(کوکدن نه یاغه‌که یبر آنی قبول قلمیه) مثلی ایله عامل اولوب وذکر اولنان ایامده هرکز کوندز کونشدن خبر وکیجه کوا کبدن اثر ظاهر اولمیوب روزوشب اوکمزدن پوسله وساعت کیتمیوب والحاصل هرکس دریای حیرته غرق وبحر محنته مستغرق اولوب وحیاتدن ال یویوب :

(آفتابی)

آفتابی‌دوغه‌دولت کنشی‌برکون‌اوله حق تعالی قولینی‌قهر ایله دایم قراماز

دیو خاطر غمکینه تسلی ویروب حکمت حقك آنده دخی دمور اوزرنده اوچ کمی ارقری اولوب ایچلرنده اولان طایفه :

(حافظ)

کشتی شکسته کانیم ای باد شرطه برخیز　　باشد که بازبینم آن یار آشنارا

دیوب خدای بی نیازه بیك درلو عرض ونیاز ایتدکارنده بحمدالله والمنه جملهسی صاغ وسالم کناره چیقوب خلاص اولدیلر .

ولایت کجراتده واقع اولان احوالی بیان ایدر

حضرت حقك عنایتی اولوب بش کوندن صکره برمقدار روزکار بونانسه ایدوب یعنی باش قویوب لیمانلق اولیجق هلاك اولان کمیلرك طوپلرین وسائر اسبابلرین کجرات پادشاهی سلطان احمد امراسندن دمن حاکمی ملك اسدده یعنی قلعهٔ دمن ده امانت قویوب وآنده کلکوتدن کلمش برقاچ پاره جونك یعنی موسم کمیلری بولنوب کیتمك اوزره اولوب نخودالری کمی یه کلوب کلکوت پادشاهی سامرینك سعادتلو پادشاه حضرتلرینه انقیاد واطاعتن عرض ایدوب روزوشب پورتقال کافری ایله جنك اوزره اولدوغن اعلام ایتدکلرنده قدرغهلرده اولان معلملردن اول ولایتدن معلم علی ایله سامری یه انشاءالله عن قریب مصردن دونمهٔ همایون کلوب اول دیارلری کافر الندن خلاص ایتمك مقرردر سز دخی ارکیبی اولوك دیو مکتوب یازوب ذکر اولنان کمیلر ایله ارسال ایدوب واول شهره حاکم اولان ملك اسد بوحقیره خبر کوندروب کافرك دونمهسی کلمك اوزرهدر غافل اولمك قلعهٔ سرته ایرشمك اردنجه اولك

دیوب بوخبری کمیلرده اولان خلق استماع ایدیجك نیچه‌سی آنده قالوب
مالك اسده نوکر اولوب ونیچه‌سی دخی :

(یتیم)

صوبی باردقده دیمشلر کمی‌یی کاغدده   بیزدن اول بوجهان سیرن ایدن اهل وقوف
عالم بری قویوب بحرهواسنده یلان   بوعلی ایسه آنك عقلینه ادراکنه یوف

دیوب صنداللری باصوب کناره چیقوب قره‌دن سرته عزم ایدوب
بوحقیره تابع اولان برمقدار کمسنه ایله اقدام اولنوب وهرکمی‌یه برر
دنجوی یعنی قولاغوز آلنوب سرت نام بندره عزم اولنوب بیك درلو
بلا ایله دریایه چیقوب یلکن کورك اولنوب کیدرکن سلطان احمدك
وزیر اعظمی عماد الملك‌دن برغراب ایله سرت کوتوالی اغا حمزه‌کلوب
مکتوب کتوروب کافرك جمعیتی واردر دمن آچوق یردر غافل اولملك
قلعهٔ سرته کلوب اول بر مخاطره‌در دینلوب بیزم دخی مدعامز اول
اولوب بش کون خورقاریده مدزماننده یوریوب جذر محلنده دمور
قویوب بیك درلو بلا ومحنت چکلوب آخر الامر حضرت حقك عنایتی
ایله بندر بصره‌دن تمام اوچ آیده ولایت کجراتده قلعهٔ سرته داخل
اولوب آنده اولان اهل اسلام مسرور اولوب خضر یتشدیکمز ولایت
کجراتك اختلالی زماننده کلوب معین اولدیکمز اکرچه نوح زمانندن برو
دریاده بومقوله طوفان اولمامشدر اما دور آدمدن بوزمانه کلنجه دیار
رومدن ولایت هندك بوجانبلرینه اصلا برقورسان یعنی دریا علمنده
ماهر برقپودان کلمامشدر مرجودرکه انشاءالله الرحمن عن قریب الزمان
ولایت کجرات ممالك عثمانیه‌یه الحاق اولنوب بنادر هندکفار خاکسارك
الندن خلاص اولمغه باعث اولنه دیوب مکر مقدما کجرات پادشاهی مرحوم
سلطام بهادرك اقرباسندن اون ایکی یاشنده سلطان احمد نام برجوانی

پادشاه ایدوب تختنه کچدکده لشکره جلوس ویروب ناصرالملك نامبراولو
خانی آنی قبول ایتمیوب کندو چتر قالدوروب پادشاهلق دعواسن
ایدوب خیلی آدم جمع ایلیوب بروج قلعه‌سن آلوب ایچنه لشکر قویوب
کندو برمحلده اوتوروب جمعیت اوزره اولوب کره‌ده اولان کفار
بدفعالك اوللری غوورنادوره مکتوب وآدم کوندروب معاونت ایلك
بنادر کجرات هند یعنی دمن‌وسرت وبروج وکتبایه وسومنات‌ومنکلور
وفورمیان سیزوك اولوب قراسی بنوم اولسون دیوب سلطان احمد
دخی‌لشکر چکوب‌بروج اوزرینه کلوب جنك‌اوزره ایکن بیزم‌کلدوکیمز
استماع ایدوب آدم کوندروب توفنکجی‌دن وغیریدن ایکی یوز مقداری
یولداشیمز آلوب بروج اوستنه ایلتوب اوچنجی کون فی‌الواقع کافرك
کوه ودیو وشیول وبسایی قپودانلری وپروه ودور یعنی دریا قپودانی
والحاصل کافرك بش قپودانی یدی عظیم قالیون وسکسان پاره‌غراب‌ایله
کلوب بزدن خبردار اولیجق بزم ایله جنکه مباشرت ایدوب بزدخی
کناره چیقوب چادرلر قوروب ومترسلر بنیاد ایدوب ایکی آی‌مقداری
روزوشب جنك تدارکنده اولوب بوفقیرك هلاکی ایچون ناصر الملك
دیدکلری ظالم کافر ایله اتفاق ایدوب بعض فدایی‌یه برلك اقچه وعده
ایلیوب کیجه چادرمزه ارسال ایدوب نوبتجیلر اکاه اولوب فداییلر
ناچار فرار ایدوب تکرار طعام ایله زهرلتمك فکرن ایدوب سرت
قلعه‌سنده کوتوال اولان حسین اغا بوحقیری خبردار ایلیوب تدارك
اوزره اولوب حضرت حقك عایتی ایرشوب هیچ برطریق ایله ظفر
بولمیوب اتفاق سلطان احمد قلعهٔ بروجی فتح ایدوب وخداوند خانی
وجهان کیرخانی برمقدار فیل وبرمقدار لشکر ایله سرته ارسال‌ایدوب
کندو احمد آباده متوجه اولوب احمد آبادن سلطان بهادر اقرباسندن

سلطان احمد نام برجوان دخی چتر قالدوروب پادشاه اولوب تختهچوب سلطان احمد واردقده مقابله ایدوب عظیم جنك اولوب کندو یرا لنوب وخانلرندن حسن‌خان دوشوب آخر شکستبولوب برجانبه فرارایدیجك ینه مقدما پادشـاه اولان سـلطان احمد تخته چوب بوغمدن ناصرالملك دخی اولوب گجرات قرار بولوب کافر بواحوالی استماع ایدیجك خدا ـ وندخانه الچی ارسال ایدوب بزم سزکله جنکمز یوقدر مقصدمز مصر قپودانیدر دیو بوحقیری انلردن طلب ایدوب انلردخی بز بونیویرمکه قادر دکلوز دیو جواب ویروب بوفقیر ایله اولانلشکر الچی‌یی‌اولدرمك ایستیوب فقیر منع ایلیوب غیری پادشاه ولایتیدر کندو حالیمزدداولالم صوکینی کورهلم :

(نجاتی)

هلهدرد وبلایه صبر ایدهلم   کورهلم عاقبت خدانیلر

دیوب مکر بوحقیرك کمی‌سندن برکافر آلاتجی قاچوب الچی‌نك غرابنه کیروب بزم ایچون بونلرك احوالی بنم معلوممدر عیددن صکره کیتملری مقرردر بونلری آلیویرمك بنمعهدمده اولسون دیوب لشکر بوندن خبرداراولوب کافرك کمی‌سن‌باصوب ذکر اولان کافری طوتوب کتوروب قلعه اوکنده سـیاست اولنوب الچی کافر بوحالی کوریجك هراسان اولدی واول ولایتده تاری آغاجی دیمکله معروف خرما آغاجی مثالندن برآغاج اولوب آنك هربداغنه برکوزه آصوب بداغك اوجینی کسـوب کوزهنك ایچنـه صوقوب متصـل عرق رنکنده برصواقوب حرارت شمس ایله آز زماننده برعجب شراب اولوب هرآغاجك دبنده میخانه اولوب خلق دائما آنده عیش ونوش ایدرلردی اتفاق لشـکر

خلقندن بعضی اهل فساد آندن ایچوب بری بری ایله سردارلرن اولدرمکه عهد ایدوب یانسی زمانسنده کلوب یغمور نام بر بدبخت خنجر چکوب چرا کسه سرداری اولان حسین اغانك اوزرینه هجوم ایدوب بعضی یولداشلر قرشو واروب منع ایتمك استیوجك ایکی یکیدی زخم ناك ایلیوب حاجی ممی نام بر یرار یکیدی اولدوردوب لشکر اوزرمه کلوب حرم زاره نك البته حقندن کل دیو هجوم ایدوجك بوولایت آخر پادشاهکدر بونده بزم حکممز کچمز انشاءالله صباح اهل حکمه اعلام اولسون دیدکده پادشاهمزك حکمی هریرده جاریدر سردارمز سن امر شرع هرنه ایسه سن حکم ایله بز حقندن کلورز دیدکلرنده کلام مجیدده ﴿ ان النفس بالنفس والعین بالعین والانف بالانف والاذن بالاذن والسن بالسن والجروح قصاص ﴾ دیو بیورلمشدر ایله اولسه آنك یرینه آنی دخی قتل ایتمك کرك دیوجك فی الحال یرینه آنی دخی قتل ایدوب سائر اشرا بونی کوریجك تسکین بولدیلر فی الحقیقة ﴿ ولکم فی القصاص حیات ﴾ فهواسی ظهور ایدوب هر کس حظور ایلدی کافر بکلری بو احوالی اشیدوب خیلی عبرت آلوب والچی هماندم عربه لر طوتوب سلطان احمد جانبنه کیدوب ولشکره خداوندخان اللی شرو آلتمشر اقچه علوفه ایدوب عادل خان دخی بر وجده اولان خلقه ایله قیلوب خاق بری برینی اضلال ایلیوب ایکی ییله قریب درکه علوفه یوزن کورمیوب وزادو زواده مز قالمیوب وکمیلرده آلات واسباب اولمایوب کمیلر دخی کهنه اولوب من بعد مصره کیتمك احتمالی اولمدیغی متعیندر دیو نیچه سی :

(شیخ سعدی)

بدریادر منافع بی شمارست اکر خواهی سلامت درکنارست

دیوب و برنیچه دخی :

(یتیم)

کرفلك فلك عاقلمیدر اول   اختیـار ایله دریا سفرن

دیوب والحاصـل هر بری بومقوله نیجه درلو کفت وکو ایلیوب عاقبت ولایت‌تجراتده اکثری نوکر اولوب‌کمیلرخالی قالمغین قلعهٔسرتده خداوندخانه یراقلری وموجود اولان اسـبابلری ایله تسـلیم اولنوب بهالرن در دولته ارسال ایتمکه ضـامن اولوب مزبور خداوند خاندن وعادل خاندن تمسکلر آلنوب بوحقیره تابع اولان وسـعادتلو پادشـاه حضرتلرینك‌دوزن‌واتمکن‌بیلان‌حلال‌خوار بنده‌لرندن مصریکیچریلری کتخداسی مصطفی اغا وتوفنکجیـلر سرداری اولان علی اغا وبلوك باشیلردن وسائر یرار یولداشلردن اللی مقداری یولداشله حق تعالی‌یه توکل ایدوب :

(شیخ نظامی)

ان مع العسر چویسرش قفاست   شـاد برانم‌که کلام خداست

مفهومی ایله عامل اولوب‌سنه اثنی وستین‌وتسعمائه محرم‌الحرامینك اولنـده احمد آباده عزم اولنوب برقاچ کونده بروجه وبرنیجه کونده بلودره‌یه واریلوب بعده چامپانر یولی ایله روانه اولوب یوللرده غریب درختلر سیر اولنوب مثلا هر برینك باشی اوج سمایه ایروب اوزرلرنده عجیب شب پره‌لرکه برقنـادندن اول برقنادینه وارنجه اون درت قارش اولوب هراغاجده بومقوله یراسـه‌لرك حـدی اولمیوب وذکر اولان اغاجلرك کوکلری یوقاردن نازل اولوب یره واصل اولدقده اول دخی نشوونما بولوب برردرخت اولوب مثلا بواسلوب اوزره براغاجدن اون ویکرمی بلکه دخی زیاده اولی‌درختلر اولوب‌وذکراولان اغاجك‌اسمی

اول دیارده طوبی اغاجی اولوب وسایه‌لرنده نیجه بیك آدم کولکه‌لنوب ویوللرنده زقوم‌دن غیری نسنه اولمیوب ودیارگجراتده طوطیلرك حدی وحصری اولمیوب واول یرلر میمون اقلیمی اولوب هر کون بر محلده قونلسه نیجه بیك میمون کلوب اطرافمز احاطه ایدوب اکثرینك اللرنده یاورولری بیله اولوب هر بری اوضاع غریبه ایدوب کأنه جهان شاه حکایتی کبی آرالرنده اهل حکم اولمدوغن اعلام ایدوب اخشام‌زماننده ینه مکانلرینه کیدوب ، والحاصل بیك درلو بلا ومحنت ایله کونلرده برکون محمود آباده کلنوب اون بش کون تمام اولدقده پای تخت گجراته یعنی احمد آباده واریلوب پادشاه ایله وعمادالملك ایله وسائر خانلر ایله ملاقات ایدوب سلطان احمده فقیرانه پیشکشمز عرض اولنوب انواع عنایتلرینه مظهر دوشوب وپادشاه عالم پناه حضرتلرینه عرض اخلاص ایدوب کمال‌مرتبه انقیادکوستروب بوحقیره برآت وبرقطار دوه‌وخرجلق احسان ایتدیلر. واحمد آباد قربنده چرکش نام محلده شیخ احمد مغربی زیارت اولندی . اتفاق برکون کافرك الچی‌سی ایله سلطان احمدك وزیر اعظمی عمادالملکده جمع اولنوب عمادالملك الچی‌یه بزپادشاه رومه‌محتاجز؛ کمیلرمز آنلرك بندرلرینه وارماسه بزم حالیمز دیکرکون اولور خصوصا اسلام پادشاهیدر ؛ آنك قپودانن بزدن استمك مناسب‌میدر؟ دیوجك بوحقیره غیرت کلوب : بره ملعون بنی بوزغون دونمه ایله بولدیکز ، انشاءالله الرحمن ، عن قریب الزمان پادشاه عالمپناه دولتنده هرموز دکل دیو بلکه کوه دخی سزه قالمیه .

(لمؤلفه)

دکز یوزنده یوروروز　　　دشمنی آرار بولورز
اوجومز قومز آلورز　　　بزه خیرالدین‌لی دیرلر

دیوب کافردخی بنادر هنددن شمدنصکره قوش اوچمز دیو بعض کلمات ایدوب، حقیر دخی دریادن کیتمك لازم دکل، انشاءالله، حق تعالی نصیب ایدرسه، قره‌دن وارمق بکا دخی آساندر . دیوجك کافر نطقه قادر اولمیوب دفع مجلس اولوب برقاچ کوندن صکره سلطان احمدولایت بروجی بوحقیره تکلیف ایدوب و مبالغه‌درلك تعیین ایلیوب قبول قیلمیوب کلیاً ولایت کجراتی ویرسه‌کز دورمق محالاتدندر؛ دیوب اتفاق برکیجه مرتضی علی حضرتلرینی ، رضی‌الله‌عنه، خوابده کوروب،اوکمده یازولی برکاغد پاره‌سی اولوب، بوحضرت حقك مهری‌در سنکله بیله‌در خوف چکمه؛ اکر حضرت حقك مهری بیزم ایله اولمسه یاد ولایتلرك صولری دخی بزدن کریزان اولوردی؛ دیوب ایرتسی صباح ذکراولان واقعه‌یی یولداشلره تقریرایدوب جمله‌سی شکر ایدوب همان‌دم‌واروب پادشاهدن رخصت طلب ایدوب سعادتلو پادشاه حضرتلرینك حرمتنه اجازت ویروب مکر اول ولایتده اولان بانیان کفره‌سنك بامیلرندن یعنی غایت عالملرندن (بات)دیمکله معروف برطایفه اولورمش تجاری‌وسایر یولجیلری برولایتدن برآخر ولایته سلامتله ایلتمکه ضامن اولوب مقابله‌سنده برمقدار اجرت‌تعیین اولنورمش. شویله‌که یوللرده راشپوت کافری‌یعنی هندونك آتلوسی کلوب کاربانه نهب وغارت قصد ایلسه مزبور باتلر خنجرلرین چیقاروب سینه‌لرینه طیایوب بز متکفل اولمش ایکن کاربانه ضرر ایدرسکز؛ کندومز هلاك‌ایده‌رز. دیدکده راشپوت انلرك‌حرمتنه دخل و تعرض ایتمیوب اول محلدن صحت وسلامتله عبور اولنور ایمش. اکر بر ذره‌جه ضرر ایتسه‌لر فی‌الواقع ذکر اولان باتلر کندولرین هلاك ایدرلرایمش. اکر ایتمسه‌لراصلا اول‌طایفه‌یه اعتماد قالمیوب بوقاعده اجرا اولنمزدی . اتفاق کاربانه ضرر واقع اولوب باتلر کندولری هلاك

ایتسه‌لر آیین باطللرنده‌راشپوت‌عظیم وبال ایدوب قتله‌مستحق‌اولورمش. اول ولایتده اولان راشپوت بکلری کلیاً آنده اولان راشپوتلری‌اوغلی وقزی وتوابعی‌ایله قتل‌عام ایدرلرمش. اویله‌اولسه احمد آبادده مسلمانلر بزه دخی ایکی‌بات کوندروب برمقدار نسنه تعیین اولنوب سنهٔ مزبوره صفر المظفرینك اواسطنده قره‌یولی ایله دیار رومه‌توجه اولنوب‌عربه‌لر ایله بش کونده شهر پتنه کلنوب شیخ نظام پیرپتن زیارت اولنوب آنده شیر خان و برادری موسی‌خان لشـکر جمع ایدوب رادنپور خانی بلوج خان ایله جنك تدارکنده اولوب بیزه مانع اولمق قصدین ایدوب؛ آنده واریجق آنلره معـاونت ایدرسکز، برقاچ‌کون توقف ایدك، احوالیمز برطرف اولیجق صحت وسلامت‌ایله وارك کیدك. دیدکده، والله‌العظیم، بیز کیمسه‌یه‌معاونت‌ایچون کلمدك، کندویولیمزه کیدرز؛ والمزده‌پادشاهمزك فرمان شریفی واردر. دیو بیك درلو تضرع ونیاز اولنوب آخر اعتماد ایدوب اجازت ویرلدی.

(لمؤلفه)

ایلکان هنـد بیلان پتن سفرین	اختیار ایلـون محن سفرین
بیغلاماقدین عقیق بولدی کوزم	دیر کورم ایلمش یمن سفرین
در اشکمله دامنیم پردور	کوییا ایلدوم عدن سـفرین
یورا کوم بولدی نافه‌وش‌پرخون	نی‌تلای مین‌ایتب‌ختن سـفرین
یا الهی یـنـه میسر قیل	کاتبی بنده‌که وطن سـفرین

والحاصل، آندن دخی خلاص اولوب یوله کیریلوب بشنجی کون رادنپوره‌کلنوب، محمودخان‌ایله‌ملاقات‌ایدوب، اول‌دخی‌انواع جفالرایدوب آخر اوچ یولداشمز آلیقیوب سـایرلرینه رخصـت ویروب و یولده راشپوت کافری اولوب اما بکلری معاونت ایچون کلوب آنده بولنمغین

آندن کتابت آلنوب، سنده وارنجه کرایه دوه‌لر طوتیلوب، احمد آباددن بدرقه اولمق ایچون آلنان باتلره اجازت وبر مقدار خرجلق ویریلوب روانه اولندی .

ولایت سندده واقع اولان سرکذشتی بیان ایدر

مبارك ربیع الاولك اولنده چیقیلوب اونجی کونی راشپوت شهرلرندن پارکر نام شهره واریلوب کافر اوزرمزه هجوم ایتدکده بکلرینك مکتوبن ویروب وبرمقدار هدایا ویریلوب یول ویردیلر: اما یولده بیك مقداری راشپوت کافری واردر غافل اولمك: دیو تنبیه ایلیوب چون ارتسی علی السحر روانه اولوب بر کون صباح زماننده ناکاه قرشودن راشپوت کلدی دیو غوغا اولوب :

(لمؤلفه)

کوروندوکی کبی راشپوت الایی   دوه‌جیلر کوتوردی ردلایی

همان دم دوه‌لری چوکروب حولی ایلیوب هرطرفدن توفنك سرپوب کافر توفنك کوریجك آدم کوندروب : بیز جنك ایچون کلمدك باج استروز! دیوجك: بیز سودا کر دکلیز ، بیزم یوکیمز دارو ومهره‌در آنك باجن کوندردك، اکردخی مقصود اولورسه ینه ارسال اولنسون؛ دیدکده جوابلری دکوب بر طرفه چکیلوب بیزدخی ینه یولمزه روانه اولوب اون بش کون مقداری ریکستانده وبیابانده کیتدك بر کون سرحد سندده (وانکه) نام شهره یتدوك. آنده تکرار دوه‌لر دوتیلوب بش کونده شهر جونه وشهر باغ فتحه واریلوب، مکر سند پادشاهی شاه حسن میرزا قرقییل مقداری ولایت سندده پادشاهلق ایدوب بش ییلدن زیاده ایمش که

نیم تن اولوب آته بنمکه قادر اولمدیغی اجلدن متصل کشتی‌لر ایله دریای
سیحونده سیرایدوب، هرنه محلده‌مقصد ایدینورسه‌آنده‌اولوب، ولایت
سندك‌پای تختنده، تتّه‌ده سلطان اولان‌عیسی ترخان شاه حسن میرزانك
قوللرندن بعض یرار کسنه‌لرین قتل ایدوب وقلعهٔ نصرت آبادده اولان
خزینه‌سین لشکره توزیع ایدوب همایون پادشاه آدینه خطبه اوقیدوب
ونقاره چالوب‌شاه حسن‌میرزا دخی بکَرَدن سلطان محمود نام کوکلداشنی،
یعنی رضاعاً قرنداشینی قراده لشکره سردار ایدوب کندو درت‌یوزپارچه
کمی ایله دریادن میرعیسی‌نك اوزرینه کلوب، اول محلده بیزم کلدیکمز
استماع ایدیجك آدم کوندروب بیزی رعایت ایله قرشولیوب شهر
ربیع الآخرك اوائلنده ملاقات ایدوب فقیرانه بر مقدار تحفه عرض
اولندقده بو بنده‌یه تعظیم و تکریم ایلیوب سرو پاویروب یعنی متعدد
خلعتلر انعام ایدوب و آدمز لشکر غیب قویوب بوحقیره بندرلاهوری
یعنی دیول سندی تکلیف ایدوب‌قبول قیلمیوب رخصت طلب ایتدکده
ان‌شاءالله بعد از فتح رخصت درصحت ایله وارك دیوب سعادتلو پادشاه
حضرتلرینه کتابت یازوب والحاصل بیزی دخی میر عیسی ایله جنکه
مباشرت ایتدیروب مسلمانلر تضرع ایدوب توفنکلریکزده مهره
اولماسون زیرا جمله‌مز بر قومز برادرلریمز وفرزندلریمز اکثراندەدر
دیوب فی‌الواقع اویله اولنوب ومشایخ سندن شیخ عبد الوهاب‌ایله
ملاقات ایدوب‌دعاسی آلنوب وشیخ میرك وشیخ جمالی زیارت اولنوب
ومیرعیسی ایله برآی مقداری جنك اولوب سرکوبلر یسایوب‌وطوپلر
قوروب ایکی جانبدن خیلی کسنه تلف اولوب تته برجزیره اولوب
مقابله‌دن دوکیلوب طوپ کار ایتمیوب فتح ممکن اولمایجق مابینه کیروب
اصلاح ایدوب میرعیسی همایون پادشاه آدینه خطبه‌دن رجوع ایلیوب.

ونقاره چالمغى برطرف قيلوب بنه شاه حسن ميرزايه تابع اولوب اوغلى مير صالحى پيشكش ايله ارسال ايدوب شاه حسن ميرزا دخى اوغلنه مير عيسى لشكره توزيع ايتدوكى خزينه دن باقى هرنه واريسه جلدو يروب و اول ولايتى مير عيسى يه مقرر ايليوب وزيرى منلا يارى ايله فرمان وعهدنامه وتوغ بيكيسى ايله تكرار نقاره ارسال ايدوب ومير عيسى يه تابع حبسنده ارغوندن وترخاندن اون مقدارى ميرزايه هر برينه خلعت و يروب آزاد ايدوب مير عيسى دخى ميرزانك خاتونى حاجى بيكوم آنده اولوب آنى اول دم كوندروب شهر جمادى الاولك اوائلنده لشكر ايله سلطان محمود قره دن بير شاه حسن ميرزا ايله كميلر ايله دريادن بكره متوجه اولوب خاتونى كلوب ملاقى اولدقده اونجى كون ميرزا وفات ايدوب خلقك اعتقادى خاتون زهرلدى اولدى:

(حمدى)

اريسك عورته اينمه اخى　　　عورت ال آتدى انبيايه دخى

همان دم سلطان محمود مرحوم ميرزانك مالينى اوچ قسم ايدوب برقسمنى خاتوننه وبرقسمنى بر خواجه سى ايله مير عيسى يه كوندروب و ميتن دخى تته يه ارسال ايدوب بيزى كندو كميسنه قويوب آتن ودوه سن وساير يرار اسبابن كندو آلوب قره دن بكره عزم ايدوب اللى مقدارى كمى ايله ميرزانك ميتى و خاتونى تته جانبنه عزم ايديجك لشكر ساير كميلرى يغما ايدوب كشتى بانلريمز قاچوب يولداشلر كشتى بان اولوب يغما ايچون هرطرفدن چغتاى هجوم ايدوب توفنك حواله اولنوب بيك بلا ايله اول محلدن خلاص اولوب آقندى يه قرشو اون كون مقدارى كيدوب ناصرپور نام شهره اريشوب مزبور شهرى

راجه‌لر یعنی راشپوت بیکلری غارت ایدوب آنده خبر آلنوب میرعیسی
اون بیك مقداری یرار آدم ایله سلطان محمودك اردنجه کیدوب اوغلی
میر صالح سکسان پاره کمی ایله آردکزدن کلیورور دیدکلرنده تفأل
اولنوب دونمك اولی کوریلوب جمع اولوب دفع بلا ایچون اون بربیك
اخلاص اوقنوب ینه تته جانبنه دونلوب اوچنجی کون دریاده میرصالحه
بولشوب برمقدار پیشکش ایله کمیسنه واروب؛ قنده کیدرسکنز؟ دیوسؤال
ایدوب آناك میر عیسی کیدر دیدکده میر عیسی ایلرو کیتدی دونك
دیوب کشتی بانمز یوقدر دیو عجز اظهار ایدوجك اون بش کشتی بان ویروب
بالضروری ینه دونلوب تکرار اون کون مقداری کیدیلوب بر کون
قصبهٔ سنده واریلوب میر عیسی ایله ملاقات ایدوب مقدما مرحوم
میرزانك یاننده اولان بکلر آنده بولنوب صلحه باعث اولوب وجنکه
مقید اولنمادوغن عرض اتدکلرنده میر عیسی اعزاز واکرام ایدوب
کناهمزدن کچوب؛ برقاچ کون بونده بیزم ایله اولك. انشاءالله، میر صالحی
همایون پادشاهه کوندرمك مقرردر بیله کیدك؛ زیرا سلطان محمود سزی
بکردن قویویرمز، اول فرخ میرزا اوغلیدر؛ دماغنده پادشاهلق سوداسی
واردر. دیوب فقیر راضی اولمیوب؛ بیزه رخصت ویر، وآلنان کمیلرن
بیزم ایله ارسال ایله وبرجلودارك قوش. انشاءالله اول دخی همان پادشاه
آدینه خطبه اوقیوب ماینکزده آشتی اوله. دیو اقدام اولندقده یدی
پاره کمی سی اولوب جمله سن بوحقیره تسلیم ایدوب وبرجلودارین قوشوب
کشتی بانلر ویروب سعادتلو پادشاه حضرتلرینه عرضه داشت یازوب
روانه اولدق. یولده عظیم نهنك‌لر تماشا اولنوب وکنارده بیردن اصلا
تنها یورنمیوب وسمچه وماچی طایفه‌سی ایله هرکون جنك ایلیوب
بیك بلا ایله برقاچ کونده سیاوانه کلنوب بعده پاتری ودبله یولی ایله قلعهٔ

بکره کانوب، سلطان محمودایله ومرحوم میرزانك وزیری منلا یاری ایله ملاقات ایدوب سلطانه برمقدار هدایاعرض اولنوب مصاحبت اولندقده سلطان محمود دخی همایون پادشاه آدینه خطبه اوقیوب میر عیسی ایله مابینلری اصلاح اولوب ومرحوم میرزانك فوتنه :

(لمؤلفه)

شاه حسن سندکه شه ایردی ولی　　جیکتی اجل جامینی تاپتی فنا
هاتف غیب ایتی تاریخنی　　جنت فردوس مکانی اولا

دیو تاریخ دینلوب ذکر اولنان تاریخدن سلطان محمود غایت ذوق ایلیوب وایکی غزل تسوید اولنوب اولکیسی :

(لمؤلفه)

فرقت الی نی طور اولوربیلماس ایدیم　　اصلامین آ نینك خیالینی قیلماس ایدیم
آخر مینی اوچراتی سینك عشقینك انکا　　اوزحالیمه قالسه سندین ایریلماس ایدیم
دردمنی سنکا ییغلاسه ای مه چشمم　　بیردم کوزومینك یاشینی مین سیلماس ایدیم
بیلسام مینی رد ایتکینکی آخرسین　　هرکز ایشیکینکه ای پری کیلماس ایدیم
مجر آتشینی کاتبی اول تاییسام　　عشقی یولیداونچه زمان بیلماس ایدیم

وایکنجیسی بووجهله ایدی :

(لمؤلفه)

یارسز هرقایدا بولسام بیت الاحزاندور منکا
عالم اول یوسف لقادین ایرو زندان‌دور منکا
دشمن ایتورمیش مینك چون یولینکا اولماس سینك
دوستوم اول سوز باری والله بهتاندور منکا
شربت املینك عطا قیلغاندا جان بیرسام نی تنك
ای طبیبم سنکا مشکل ایرسه آساندور منکا
الغاج اطرافیم ملامت سنکی کونکلوم شاد اولور
غم چریکین دفع اوچون اول یخشی قوروغاندور منکا
ایتلاربنك لا کاتبی بندنکنی قیلدینك هم سغال
نعمتینك حقی بیکوم اول اولیغ احساندور منکا

ذکر اولنان غزللری سلطانه ایلتوب رخصت طلب اتدکده
سلطان قبول قیلوب سعادتلو پادشاه حضرتلرینه عرضه داشت یازوب ؛
اما قندهار یولنده اوزبیك سلطانلرندن حیدر سلطان اوغلی بهادر
سلطان نیچه‌بیك آدم‌ایله قزاق اولوب برکس‌کچورمز وباد سموم زمانیدر
شمدیکی محلده اول‌جانبه کیدلمز برقاچ‌کون توقف ایدوك سیزه برمقدار
آدم قوشوب لاهور یولنه کوندره‌لم اما آنده دخی‌طایفهٔ جدواردر غافل
اولملك ؛ دیوب آنده‌دخی برآیدن زیاده توقف اولنوب اتفاق برکیجه
والدهٔ‌حقیرهٔ واقعه‌ده کوروب: «حضرت فاطمهٔ رضی‌الله عنهایی دوشمده
کوردم ، سنك صحت‌له کلکی بکا مژده قیلدی.» دیوب ارتسی یولداشلره
بشارت خبرن ویروب وسلطان محموده واروب واقعهٔ تقریر ایدوب
البته کیدروز دیوجك رخصت ویروب وبر یخشی آت وبر قطار دوه
و برخیمه و بر شامیانه یعنی سایبان ویروب و یول خرجلغی احسان
ایلیوب وایکی‌یوزاللی‌نفر جمازه سوارسندی قوشوب و همایون پادشاهه
اطاعت ایچون عرضه داشت یازوب مبارك شعبانك اواسطنده روانه
اولوب (سلطان‌پور) یولی ایله‌بش‌کونده ماو قلعه‌سنه‌واریلوب جنکلستان
یولندجد طایفه‌سی واردر دیوچول یولی اختیار اولنوب ارتسی‌چاهلره
واریلوب صو بولنمیوب بعضی آدملر باد سامدن وصوسزلقدن اولوم
حالتنه واروب هربرینه تریاق فاروق ویریلوب ارتسی بیك بلاایله افاقت
بولوب بوحالی کوریجك چول یولندن فراغت اولنوب الغریب کالاعمی
مقتضاسنجه دونلوب ینه ماو قلعه‌سنه کلنوب ذکر اولنان چولده سرچه
مقداری قارنجه‌لر سیر اولنوب وهمراه اولان‌سندیلر جنکلستان یولندن
کیتمکه خوف ایدوب آخر یولداشلره استمالت‌ویروب ونصیحت قیلوب:

(يتيم)

قادر اولان نيجه شير افكنه صونسه تداركله صونر دشمنه
رأی قوی واحد والف اولسه‌ار رأی قوی سمتی دراهل ظفر
بيز اولاوزواحد ودشمن مايه بزه يتر آيت : «كم من فايه»

ديوب اون توفنك ايلروده واون توفنك كيروده وسايری اورته‌ده قونلوب حق تعالی حضرتينك عنايت بی نهايتنه توكل اولنوب روانه اوليجق سنديلر دخی بووضعی كوروب بنه همراه ذكر اولان جنكلستان جان‌ستانه اوغرايوب هزار محنت وبلا ايله اون كونده اوچيه ايرشوب شيخ ابراهيم ايله ملاقات ايدوب دعاسی آلنوب وشيخ جمالی وشيخ جلالی حضرتلری قدس الله سرهما العزيز زيارت اولنوب مبارك شهر رمضانك اولنده روانه اولوب آب كاره‌يه واريلوب كلك باغليوب اول معبردن عبور اولدقده سنديلره رخصت ويريلوب آندن آب ماچواره‌يه كلنوب اول دخی كشتيلر ايله كچلوب آنده بش يوز مقداری جد اولوب اما توفنكدن خوف ايدوب نسنه‌يه قادر اولميوب آندن دخی روانه اولوب اون بشنجی كون اواسط رمضانده شهر ملتانه [*] كلندی .

ديار هندوستانده واقع اولان سركذشتی بيان ايدر

اولا شهر ملتانده حضرت شيخ بهاءالدين زكريا و شيخ ركن الدين وشيخ صدرالدين رحمهم الله زيارت اولنوب وشيخ محمدراجو ايله ملاقات ايدوب دعاسی آلنوب ومير ميران و ميرزا حسن سلطان ايله ملاقات ايدوب اجازت آلنوب لاهوره عزم اولنوب صدكره‌يه واريلوب آنده

[*] (ملتان) مولطان كبی اوقونور. سندك پای تختی در ملتان دار الامان ديرلر .

دخی شیخ حامد ایله ملاقات ایدوب دعاسی آلنوب آندن اوائل شوالده
لاهوره واریلوب ؛ مکر مقدما هندوستان پادشاهی اولان شیر خانك
اوغلی سلیم شاه فوت‌اولوب اسکندر خان پادشاه اولدقده همایون پادشاه
بونی اشیدوب کابلدن هنـده عزم ایدوب اولا لاهوری آلوب ضبط
ایدوب آدم قویوب کندوسی شـهر سحرند اوکنده اسـکندر خان‌ایله
بولشوب اسکندرخانی باصوب دورت‌یوز فیل وضرب‌زنلری‌ایله دورت
یوز عربه‌سین آلوب اسکندر خان قاچـوب مانکوت نام قلعه‌یه کیروب
برمقدار آدم ایله کشمیر میرزالرندن شـاه ابوالمعالی‌یی سردار ایدوب
آردنجه ارسـال ایدوب کندوسی تخت دهـلی‌یه واروب و خانلرندن
اسکندرخان اوزبکی اکره‌یه ارسال ایدوب ونیچه خانلری وسلطانلری
کمینی حصار فیروز شاهه وکمینی سبنله و بیانه‌یه وکنوبجه کوندروب هر
جانبده بکلر ولشکر جنك‌اوزره ایکن بزدخی‌لاهوره وارمش بولنوب
حاکم اولان میرزا شاه یول ویرمیوب ؛ البته پادشاهه وارمینجه رخصت
یوقدر ؛ دیوب آخر پادشـاهه احوالمز عرض‌ایدوب ؛ اوردوی همایونه
ارسال‌ایدوك ؛ دیو فرمان کلوب ذکر اولان‌مابینده بر آی مقداری‌زمان
کچوب آخر الامر جمله‌مزی پادشـاهه ارسـال ایدوب و یانمزجه آدم
قوشوب بالضروری روانه اولوب دریای سـلطان پورکشتی‌لرایله عبور
اولنوب حصار فیروزشاه یولی ایله یکرمی‌کون مقداری یوریوب غایت
ذی‌القعده‌ده پای‌تخت هنده یعنی شهر دهلی‌یه وارلدقده همایون پادشاه
خبردار اولوب خان خانانی وسایر خانلرین وسلطانلرین دورت‌یوز فیل
ونیچه‌بیك آدم ایله سعادتلو پادشاه حضرتلرینك عزت وحرمتنه استقبال
ایچون ارسال ایدوب‌و بوبنده‌یه برات‌وایکی‌خلعت وخرجلق کوندروب
اول‌کون آنده خان‌خانان عالی ضیافت ایدوب ودیار هندده دیوان اکثر

کیجه ایله اولمغین اخشام زماننده تعظیم و تکریم ایله پادشاهك دیوان همایونه ایلتوب (الهدایا قدر من یهدی) فحواسنجه حقیرانه برمقدار تحف عرض اولندی . پادشاه ایله ملاقات اتدکده هندوستان فتحنه :

(لمؤلفه)

شاه جم رتبت همایون بخت	یعنی اقلیم هندکه چون آتش
قیردی افغانی دهلی نی آلدی	بولدی فرمان بری باری سرکش
اول فتحغه ایتدیلر تاریخ	طالع دولت همایونش

دیو تاریخ دیتوب وایکی غزل عرض اولنوب اولی :

(لمؤلفه)

اکرکه حالمه رحم ایتمکای حبیب مینینك
علاجی قایدا تاپار دردیمه طبیب مینینك
وصال یاری منکا قیلماس ایردی حق روزی
ازلدین ای دل اکر بولماسه نصیب مینینك
شراب لعلینك ایچوب مست اولندی ای ساقی
مکرکه کیرمکای ایلکیمکا هیچ رقیب مینینك
روای دور دیمکای سین مینك اوچون هرکز
نیچوکدوروز غم هجر یمدین اول غریب مینینك
یوزینی (کاتبی) کورکاچ هزار عشوه بیلان
قول ایتدی کونکلومی اول شوخ دلفریب مینینك

وایکنجی غزل بو ایدی کیم :

(لمؤلفه)

وصل امیدم یوق مینك مشتاق روی یارمین
آرزو قیلمام بهشتی عاشق دیدارمین
ای طبیبم ایشیکینك دار الشفاسیدین منکا
شربت لعلینکنی بیردر دینك بیلان بیمارمین

عقل وفکر وصبر وهوشیم قیلدی یغما عشق یار
وادیٔ هجرانده قالدیم نی قیلای ناچارمین
مجلس خاصه رقیب رو سیه‌نی چاللمه
ساقیا شکل قبیحیدین آینینك بیزارمین
(کاتبی) خسرو بولیدر نظم ارا شیرین کلام
وصف لعل یار بیرله‌مین شکر کفتارمین

ذکر اولنان غزللردن پادشاه خیلی ذوق ایدوب رخصت طلب اولدقده رضا کوستزمیوب بوحقیره برکلور یعنی یوزلك وظیفه ایله پرکنهٔ خرچه جایکیر ویروب وهر یولداشه بردلك یعنی یوزبیك اقچه‌درلك تعیین ایدوب بوحقیر دخی قبول قیلمایوب کیتمکه رخصت طلب اتدکده : «بر ییل باری بونده بزوم ایله اول‌دیو» ابرام ایدوب بوکینه دخی جواب ویروب : «سعادتلو پادشاهك امر شریفی ایله دریایه‌چیقوب کفار خاکسار ایله جنك ایدوب وطوفان ایله دیار هنده دوشوب بنوم در دولته وارمم لازم‌درکه کفار خاکسارك احوالی دولتلو پادشاهه معلوم اولوب مرجودرکه ولایت کجرات کافر الندن خلاص اوله» دیدکده : «پادشاه حضرتلرینه الچی ارسال ایدوب سنك عذرك عرض اولسون» دیو بیوردقلرنده :

(میرك)

قال فخر الانام والامم   اتقوا عن مواضع تهم

دیو بویرلمش ایکن بن بونی اختیار ایتمك احتمال دکلدر زیرا عن قصد بو ولایته کلوب رومه الچی کوندرتمش اولورم .» دیو انواع تضرع ونیاز اولندقده رخصت عنایت اولنوب : «اما اوچ ای برشکال یعنی باران زمانی در یوللر قیشدر کیدلمك ممکن دکلدر اول زمانه‌دك توقف ایله وعمل کسوف و خسوفی زیجه وتقویم کای‌یه مراجعت اولدمدن اسطرلاب عملی ایله

طریقین کوستر ودائرهٔ معدّل رساله‌سنی تعلیم ایله ا کر اوچ آیدن اول اولورسه دخی رخصت‌در . » دیو عهد وامان ایدوب بالضروری توقف اولنوب کیته‌مکدن مأیوس اولوب الیأس احدی الراحتین ایله عامل اولدق. اما نه کیجه‌مز کیجه ونه کوندوزیمز کوندز اصلا راحت یوزن کورمیوب آخر پادشاهه ذ کر اولنان رساله من اوله الی اخره تعلیم اولنوب وعمل کسوف و خسوف اسطرلاب عملی ایله کوستریلوب اتفاق ا کره فتح اولوب آنوك فتحنه‌دخی تاریخ تکلیف ایدوب علی الفور دینلوب :

(لمؤلفه)

فلك رفعت همایون شاه غازی	سالور پرتولواسی مهر وماهه
یتیشتی هندکه قیلدی دهلی‌نی فتح	نزول اتی حصار دین پناهه
بیاردی نیجه خان‌نی اکره ساری	بیریب کوب استمالت‌لار سپاهه
دوام دولتیدا فتحی اینك	میسر بولدی منت اول الاهه
اتی انکا بیر ایکیسکای تاریخ	مبارك بولسون اکره پادشاهه

ذ کر اولنان تاریخ خیلی پسندیده‌دوشوب اتفاق بر کون تقریب ایله پادشاهه سلطان محمود بکرینك احوالی عرض اولنوب عهدنامه کوندرلمك التماس اولنوب قبول ایدوب عهدنامه ارسال ایدوب طغرا یرینه زعفرانلی پنچه‌سین اوروب سلطان محموده واصل اولدقده بوحقیره سلطان ووزیری منلا یاری مکتوب یازوب سلطانك مکتوبنك مفهومی بوایدیکیم :

صورة مکتوب سلطان محمود

«اشتیاق و آرزومندلیق لاردین سونك سوز اولکیم تابق محب دولت ملاقات و سعادت مقالات دین محروم بولدی. کیجه وکوندوز بوفکر وذکردا ایدی کیم یارب قاچان بولغای کیم اول سعادت پناه حضرت

پادشاه ظفر دستگاهینك درگاهیدا هر سوز ینه بوفقیر دینك اراسیدا دولتخوالیق بابید اوتوب تورعرضغه یتیکوروب هر قیل و قالی کیم اول مجلس عالیدا اوبکای بارچه نی مشروح بیتیب بویتیب ساری یبارکای لار. بو اثناده آدم کیلیب تاج خاصه و مفتوح وتون کیتوروب فرمان و عهدنامه نی بیردیلار؛ چون حضرت پادشاه دین پناه نینك مبارك پنجه لارینی اول فرمان یوزیدا بوفقیر کوردی بیلدی کیم بونیابت اول سعادت پناه نینك دور :

(باری)

زعفرانلیغ پنجه سی کون پنجه سینی قیلدی پست
بومثل مشهوردور کیم دست بر بالای دست

و اول فرمانینك حاشیه سیدا حضرت پادشاه دین پناه اوزلاری کلك گوهر نثارلاری بیلان مرقوم قیلیب ایردیلار کیم وحیدالدهر فرید العصر امیر سیدی علی باری سوزونك نی عرضغه یتیکوردی ودرجهٔ قبول تاپتی دیو بیوریلش انشاءالله بورابطه که سیزنینك بیزنینك ارامزدا دنیاداکیم نصیب بولوب تور آخرتده هم یوزمونجه بولغای» دیو انواع محبت لر عرض ایدوب و منلایاری نك مکتوبی نك فحواسی بوایدی کیم :

صورة مکتوب منلایاری

«یوقاری تابوغیدا عرض دعا و ثنادین سونك معروض رای مهر آرای وضمیر فرح افزای اولکیم تا بوذره قلیل الاستطاعت دوات ملازمت وسعادت مواصلت دین محروم دور لحظه بلکه لمحه یادلاریدین غافل ایماس

(منلا یاری)

چوغربت ایچرا منگا وصلینگیز نصیب ایماس
من غریبنی کرسور سانگیز غریب ایماس

داعی اول حضرت دین عهدنامه بیرلا مکتوب شریف کیلتورمادیلر حضرت نواب سلطان وبواسیر وادی هجرانکایسی کلفت بولدی وهر زمان ساطان ایتورلارکیم اولاردین کوب منفعل بیزخدمت شایسته قیلمادوك وتقصیر کوب بولدی .

(یاری)

ای دوست خلاف دوستداری قیلما
غربت ته قویوب کوب مکا خواری قیلما
غلت نی اونیت مونجهمینك حالیمدین
یاری نی اونوتما ترك یاری قیلما

چون اطناب موجب ملال خاطر ایردی بورباعیغه اختصار قیلیب دعا بتیلدی .»دیو بیحد نیازلرعرض ایدوب سلطانك مکتوبی پادشاهه عرض اولنوب دست بربالای دستمثلندن غایت ذوق ایدوب بوحقیره جواب دیمك تکلیف ایدوب غایت خوب محلدر دیوب ارتسیدینلوب (المأمور معذور والعذر عند کرام الناس مقبول) اعتذاری ایله عرض اولندی .

(لمؤلفه)

دست خون آلودینك ایتی پنجهٔ مرجانی پست
بو مثلدور ایل اراکیم دست بر بالای دست
اول لبی میکون اکر مجلسده بیردم بولغای
ساقی قان ییغلاب صراحی جام میبولسون شکست
مست عشقه اهل تقوا طعنی قویسون ایتیکیز
دایما هشیار اراسیدا بولور معذور مست
ظاهرین کورمه کیشیننك باطینیغه قیل نظر
زاهدا معنیغه باق آدم ایماس صورت پرست
باعث کیفیتیکنی قایدا ذوق ایتکای سینینك
ایچمکان وحدت شرابن (کاتبی) روز الست

ذکر اولان غزلنی پادشاه کوروب انواع استحسانلر ایدوب ، بو کمینه بندەیه «میرعلی‌شیرثانی» دیوخطاب ایلیوب، فقیر: « دخی میرعلی‌شیرەثانی اولمز بی‌روی‌اولوب خوشه‌چینی اولماغه اقتدار اولسه‌راضی اولوردق.» دیوب، تکرار پادشاه:«حق‌علیم‌درکه بریبل‌بو روشه‌وزرش اولنه‌چغتای طایفه‌سنه میرعلی شیری اونتوروسن. » دیو خیلی لطفلر کوستروب بوکون ینه اثنای مصاحبتده متقرب میرزالرندن خوش حال بیك‌نام برجوان بی‌بدل پادشاهك اوق یایی قورچیسی و داخل مبحثی اولوب اکثر مجلسده مباحثهٔشعریه ایدردی . مناسبت ایله بو بندەیه ایکی غزل تکلیف ایدوب قافیه وردیف تعیین قیلوب ارتسی دینلوب اول مجلس همایونده اوقندی اولکیسی :

(لمؤلفه)

رخلاری کیفیت میدین قچان کیم آل‌دور
ساقیا تانیرمین اول کاچهردنی خوش‌حال‌دور
نقد عمرنیکینی متاع وصلغه خرج ایتکانینك
دیل بیلان کنکاشنی قوی‌عالمغه اول دلال‌دور
مردەلار احیاسیدا لعلی مسیحادور ولی
زلفی جادو ،چشمی فتان، غمزەسی قتال دور
لب‌لاری‌یارینك‌چوچوکدور، دل نچون‌میل‌اتمکای
هرنیرسه‌کیم چوچوك بولغای کوکل میال‌دور
تیلبه بولوب بیغلامه قلاش مین دیب(کاتبی)
سیم اشك یرلا درون سینه مالا مال‌دور

وایکنجی غزل بو ایدی‌کیم :

(لمؤلفه)

چین‌دوروزلفینککه‌جادولیغ انی یلغان ایماس
کفر اسنادی خطینککه ای صنم بهتان ایماس

شربت لعلینکنی بیرمین خسته که دارونی قوی
ای طبیم اول مینینك دردیمه هیچ درمان ایماس
عیب ایما سمولاف عشق اوراق کیلیب عشاق ارا
عشق میدانیدا آینك کیم باشی غلتان ایماس
یارغه اتینك قیلماسون اغیار بیر لا کفت وکوی
هم نفس بولماق ملك شیطن بیلان چسبان ایماس
عید وصلی بیرکای ایل اول قاشی یاینك (کاتبی)
قبله دین یانسون یوزی هرکیم انکا قربان ایماس

ذکر اولنان غزللر ولایت هندده شهرت بولوب هرکس ورد زبان ایدوب اتفاق برکون میرزالردن پادشاهك آفتابه‌جیسی عبدالرحمن بیك نام برجوان نورسیده اولوب اول دخی پادشاهك خیلی مقبولی وزیاده نازلیسی ایدی: اکثر صحبت خاصلرده بیله مجلسده اوتوروب اول دخی داخل مبحث اولوب کفت‌وکو ایدردی. آنوك ایله دخی نیچه دفعه مشاعره اولنوب مناسبتی ایله ایکی غزل دخی دینلدی اولکیسی:

(لمؤلفه)

اول پری چهره قاچان ناز ایلکای ناله غمه عشاق آغاز ایلکای
بیریدور اول غنچه نیك دل بلبلی کلشن کوییدا پرواز ایلکای
عاشق اولدور بزم غمدا ساقیا ناله‌سین نی بیرلا دمساز ایلکای
ایتلاریله هم سفال ایلاب مینی او مرین عالمدا ممتاز ایلکای
دلبر اولدور عاشقه ای (کاتبی) لطفینی کوب ، جودنی آز ایلکای

ایکنجی سی دخی بوایدی کیم :

(لمؤلفه)

تشبیه ایتیب لبینککه اوزین باده قیلدی نفع
نرکس کوزینککه اوخشار ایتی خماری دفع
دعوت میسر اولسه دعا بیرلا اول پری
اغیاری بردعا بیلان آسان ایروردی دفع

اول ای حجاب ایتر یوزیکه زغبن ابدوش
کیل ای صبا یتیش آرادین قیل حجابنی رفع
کوردوکچه قامتینکنی سجود ایتیکیم بوکیم
دیرلار نماز جایز ایماس بولمانچه شفع
بایب یاقیلسه دل نولا در دمنی (کاتبی)
نار فراق بارچه وجودمنی قیلدی سفع

والحاصل آنلرایله روزشب بر آن مباحثه‌دن خالی اولمیوب وهرکز
پادشاهدن بردم آیرو اولمازدی. برکون پادشاه بوحقیره: «ولایت رومی
کوپدور یوقسه هندوستانمی کوپدور؟» دیوسؤال ایدوب: «پادشاهم رومدن
مقصد، نفس روم ایسه اول ولایت سیواس‌در، هندوستان چوقدر اما
پادشاه رومه تابع اولان ممالك ایسه هند آنوك عشر عاشرنجه یوقدر.»
دیوجواب ویروب، پادشاه‌دخی: «مقصدجمله‌سیدر.» دیوجك: «پادشاهم
بوحقیره لایح اولان اولدرکه اسکندر دنیایه حکم ایدوب یدی اقلیمه
مالك اولمسی غالبا پادشاه روم‌اولدوغی کبی‌در؛ زیرا تواریخده اسکندرك
عمری ومدت سلطنتی معلومدر اول‌تقدیرجه اسکندر کلیا اقالیم سبعه‌یی
سیر ایدوب حکم ایتمك عقلا محالدر. زیرا ربع مسکونك طولی یوز
سکسان‌درجه وخط استوادن عرضی التمش‌التی درجه‌در؛ انوك‌مساحتی
کتب هیئاتده دورت بیك کره بیك واتی یوزالتمش سکزبیك التی یوز
یتمش فرسخدر. ایله اولسه آنوك جمله‌سن سیر ایدوب حکم ایتمك میسر
دکلدر. غالبا هراقلیمدن پادشاه روم کبی حصه‌دار اولوب، انوك ایچون
یدی‌اقلیمه حکم اتدی دینور.» دیوجك: «پادشاه رومك یدی اقلیمده
حصه‌سی‌وارمیدر؟» دیوسؤال ایدوب جوابنده: «اولا: ن‌اقلیم اوّلدن،
ومکهٔ شریفه اقلیم ثانیدن، ومصر اقلیم ثالثدن، وحلب اقلیم رابعدن،

ودارالسلطنهٔ محروسهٔ قسطنطنیه اقلیم خامسدن، وکفه اقلیم سادسدن.
وبدون وبچ اقلیم سابعدندر. بونلرك هربرنده پادشاه رومك بكلربكیلری
وقاضیلری اولوب حكم وحكومت ایدرلره وبوندن غیری حق علیم درکه
ولایت گجراتده سرت نام بندرده خواجه بخشی وقره حسن نام
سوداگرلردن مسموعدرکه ولایت چینده بیرام اولوب سوداگرلر بیرام
نمازین قیلمق مقصودایدینوب هرطایفه کندو پادشاهلری آدینه خطبه
اوقتمق مقصود ایدینوب روم سوداگرلری: خاقان چینه واروب بیزم
پادشاهمز مکه ومدینه و قبله پادشاهیدر. » دیو عرض ایلدکده کافر ایکی
انصاف ایدوب: « مکه ومدینه پادشاهی آدینه خطبه اوقوك. » دیو حکم ایدوب
رومی سوداگرلر خطیبه خلعت کیدوروب وفیله بندروب شهری
گزدروب بعده بیرام نمازین قیلوب ولایت چینده پادشاه روم آدینه خطبه
اوقنوب بومقوله احوال کیمك حقنده اولمشدر؟»دیوجك انصاف ایدوب
خانلرینه وسلطانلرینه خطاب ایدوب: «حق بودرکه روی زمینده پادشاهلق
نامی دولتلو خداندکارك حقیدر اوزکانینك دکلدور.» دیو اعتراف ایلدی.
وینه برکون دخی قرم خانندن سؤال ایدوب: « اکا دخی سلطنتی سعادتلو
پادشاه و یرور.» دیو جواب ویردکده: « اول صاحب خطبه‌در دیو استماع
اولنور» دیوجك: « پادشاهم سایر پادشاهلردن پادشاهمزك کلی امتیازی
اولدرکه صاحب خطبه وصاحب سکه پادشاهلق عنایت ایدر.» دیوجك
تسلیم ایدوب پادشاه حضرتلرینه دعالر ایلدیلر. برکون پادشاه ایله مشایخ
دهلی زیارت اولنمق ایچون سوار اولوب شیخ قطب الدین پیر دهلی
وشیخ نظام ولی وشیخ فرید شکرگنج ومیر خسرو دهلوی ومیر
حسین دهلوی زیارت اولنوب اتفاق میر خسروك اوزرنده مرحومك
اشعارندن کفت وکو اولنوب دریای ابرارك مطامی وا کا نظیره اولان

مطلع‌لر ذکر اولنوب اول محلده بوحقیره بدیهی برمطلع لایح اولوب پادشاهه: «اگرچه گستاخلقدر امامیرخسروك روحانیتی قوتیدرکه برمطلع طلوع ایلدی.» دیوجك پادشاه «اوقی!» دیو ابرام ایلیوب اوقینوب :

(لمؤلفه)

هرکه‌قانع‌شدبه‌یك‌نان پاره‌مردمهترست   کار او ازجملهٔ شاهان عالم بهترست

دینلدکده پادشاه‌حال‌ایدینوب : «والله‌العظیم این‌بهترست!» دیو استحسان ایلدی . غرض ، مطلعی ذکر ایتمك دکلدر همایون پادشاهك لطف طبعی‌درکه ایهام ایدوب این بهترست دیدوکیدر . اتفاق برکون دخی میرزالردن مهرادری شاهین بیك نام برجوان‌که پادشاهك غایت مقبولی وهم سرّی ایدی . اکا واروب پادشاهدن اجازت مقصود ایدوب تهی اولماسون ایچون ایکی غزل دینلوب بیله ایلتلدی اولکیسی :

(لمؤلفه)

هر سحرای یوزی گل گلشن کورینککه یاریب
بیغلار احوالینی دل شبنم اشکمنی تاریب
کورگاچ ای غنچه دهن گل یوزوکی گلشندا
گل بیلان غنچه خجل بولدی حیادین قیزاریب
ای طبیبم دل مجروح شفا تاپسه نی یار
سین شکر لبنی قراباغریغه بیر لحظه ساریب
یورا کیم هجر الی بیرلا بچون پرخون دور
کور کاز ای دل‌آنی‌اول خونی غه باغرینکی یاریب
(کاتی) سین ره عشق ایچرا سرامد بولدونك
تاشله فرهاد ایله مجنونی الار قالدی هاریب

ایکنجی غزل :

(لمؤلفه)

کبریکی اوقینه قاشی یارینك کمان یاسار
دلی سینم اوزره پنبهٔ داغیم نشان یاسار

مغرور بولسا حسینکه ای قاشلاری کمان
رستم لارینک کما نینی آخر زمان یاسار
بی تاب بولسه دل‌تب هجرینکدین ای پری
آهم ترحم ایلاب انکا سایبان یاسار
قصر وصال یاره کونکل قیلمغه عروج
عاشق کمند آهی آنکا نردبان یاسار
دل رشتغه چیکار در اشکمنی (کاتبی)
اوخشارکه یاره بارماغ ایچون ارمغان یاسار

ذکر اولنان غزللر آراده همان بربهانه اولوب بی حد تضرع ونیاز اولنوب اول دخی انواع وعده‌لر قیلوب آخر برکون نشاط خبرین‌ویروب: «رخصت‌زمانیدر، پادشاهه‌احوالکی‌نظم‌ایدوب‌اعلام‌ایله.» دیوجك عرضه‌داشت یازیلوب: «زمان برشکال تمام‌اولدی شمدن‌صکره کیتمك محلیدر.» دیو احوالیمز عرض اولنوب مناسبتی ایله ایکی غزل دخی دینلدی اولکیسی :

(المؤلفه)

دولت سنینك بیلان اکر ای دل بولورسه یار
قیلغای وفالار اول صنم شوخ وشیوه‌کار
یر بیر کا کیلسه خاك رهك بیرلا ای پری
تو فراقچه بولسا غایدی انینك البدا ایپار
شفتالو سورسم اول لبی عناب لارغه‌کر
هرقایسی بولسه خشم ایتیب ایتورکه ناری یار
کریه قیلوب ایشیککه یوزسورت دوکیم بوکیم
کوز یاشینی بولورسه سو بیر غال قیلای نثار
یوقاری تا بوغیدا شها قورقه ایمنه
دردنی (کاتبی) سنکا عرض ایلسه نی بار
ایکنجیسی رومطرزی اوزره ایدی :

(لمؤلفه)

غافل اوله دوشدوکك بر ملك هندوستاندر
میـل ایدوب آنده قلانلر جمله سر گرداندر
عالمی گـشـت ایلینـلر دیدیلر بالاتفـاق
حـق بودر دنیـاده جنت مملکت عثماندر
واروب آنده برنظر کورمك احبـانك یوزین
بلمش اول ای خسته دل هردردکه درماندر
دوش ایاغینه همـایون پادشـاهك رخصت آل
دایما دوشمشـلره آنوك ایشی احسـاندر
میل ایدرسـه قالمغه دل طفلی هندوستانده
(کاتبی) اویمهسن آکا اول‌دخی اوغلاندر

ذکر اولنان عرضه داشتی وغزللری پادشاه کوروب مرحمت وشفقت ایدوب رخصت عنایت ایلیوب وبوبنده یه تکرار آت وسروپا یعنی خلعت ویول فرمانی ویروب کتمك اوزره ایکن ، حکمت اللهك جمعه کون اخشام نمازی وقتنده پادشـاه خلقه کورنش ایدوب قصردن اینرکن اذان اوقنوب دایما عادت شریفه‌لری اذان اوقندقده دیزچوکوب تعظیماً اوتوررلردی . اتفاق ینه اویله ایدوب اول محلده «الحذر لایغنی عن‌القدر» مفهومنجه نردباندن دوشوب مبارك باشلری مجروح وقوللری شکست اولوب عالم بری برینه کیردی . بر ایکی کون توقف اولنـوب اطرافه نامه‌لر پراکنده اولوب: «پادشاه الحمدلله خوش‌حال‌در» دینلوب وفقرایه تصدقلر ولشکره انعام‌واحسانلر ویرلوب اوچنجی کون دوشنبه کون دار زحمتدن‌جوار رحمته انتقال ایتدیلر: انا لله‌وانا الیه راجعون. اوغلی جلال‌الدین اکبر میرزا خان خانان ایله شاه ابوالمعالی‌یی کورمك ایچون مقدما کتمش‌لر ایدی . همان دم ایشیك اغاسینی آنلره ارسال

ایدوب پادشاه قتنده اولان خانلر وسلطانلر خیلی مضطرب اولوب: «احوالیمز نیچه اولور؟» دیدکلرنده فقیر استمالت ویروب: «مرحوم ومغفور سلطان سلیم خان علیه الرحمة والغفران، حضرتلری آخرته ارتحال اتدکده سعادتلو پادشاه تخته کنجه مرحوم پیری پاشا انواع تدبیرلر ایدوب خلق اگاه اولمدی سیز دخی برتدارك ایدوك که اوغلی نه خبر وارنچه کمسنه واقف اولمیه» دیوجك آنلر دخی خوب تدبیرلر ایدوب کما کان دیوان شولنی چکلوب وخاصه اولوشی امرایه چقوب وعادت اوزره مناصب ویرلوب «پادشاه چارباغه کیدر» دیو آت حاضرلنوب هوا خوش اولمدی دیو فراغت اولوب ارتسی خلقه «کورینوش در» دینلوب منجملر ساعت خوب دکلدر دیو منع اتدکلرنده لشکر اضطراب ایلیوب آخر پادشاهك مصاحبلرندن منلا بی کسی دیرلر برکمسنه اولوب نوعا پادشاهه مشابهتی اولوب اما قدی کوتاه ایدی آنی سه شنبه کون دریایه مشرف برایوان اوزرنده تخته کچروب پادشاهك لباسن کیدروب یوزن وکوزین صاروب خوش حال بیك قفاسنده ومیرمنشی مقابله‌سنده طوروب جمیع سلطانلر ومیرزالر ورعایا وعوام الناس کلوب لب دریادن پادشاهی کوروب دعالر اتدیلر. وشادیانه چالنوب وطبیبه خلعت ویرلوب پادشاهك صحتی مقدر اولدی. همان ارتسی بوفقیر واروب امرایه وداع ایدوب پادشاهك صحتی خبری ایله اواسط ربیع اولاولده نج شنبه کون لاهوره عزم اولنوب شهر سونی پته اندن پانی پته اندن قرناله کلوب بعده تانی سره اندن شهر ثمانیه ایریلوب انده حاکم اولان قره بهادر سلطانه: «پادشاه کورینوش قیلدی» دیو خبر ویریلوب وهر یرده: «پادشاه صاغدر» دیو جواب اولنوب آخر سهرند یولی ایله ماچواره‌یه اندن باجواره‌یه واریلوب ودریای سلطان پور کشتی‌لر ایله عبور اولنوب والحاصل محکم الغار ایلیوب ماه

ربیع الآخرك اولنده تكرار لاهوره كلنوب وجلال الدین اكبر میرزا پادشـاه اولوب لشكره جلوس ویروب لاهورده وغیری یرلرده آدینه خطبه اوقنوب لاهورحا كمی میرزا شاه بیزه ینه یول ویرمیوب: «پادشاهدن امر كلدی برفرد كابله وقندهاره كتمیه» دیوجك تكرار پادشاه جانبنه عزم اولنوب كلنوره واریلوب اندن قلعهٔ مانكوت مقابلهسـنده واروب جلال الدین اكبر پادشـاه ایله وخان خانان ایله ملاقات ایدوب بیرام خانك خواجهسی منلا پیرمحمدی میرزا كوندروب «فترت زمانیدر برقاچ كون بونده بیزم ایله اولمق جایز اولورسه ولایت هندوسندك هرنه محلی مقصودی اولورسه اكا تعیین اولسون» دیو بیوردقلرنده فقیر همان دم مرحوم پادشاهك فرمانلرین آلوب وفوتی ایچون تاریخ وتعریض كونه برغزل دینلوب واروب فی الحال عرض اولندی :

(لمؤلفه)

هند ایچیـدا بر همـای ایردی همـایون پادشاه
بیردم ایچرا بولدی شو نقار ایلادی عزم آله
اول مصیبتنی ایشتـكاج قجغیریب زاری بیـلان
ایتیكیز تاریخ فوت بولدی همـایون پادشـاه

ومناسبی ایله بوغزل دخی ویرلدی :

(لمؤلفه)

غرض جوروجفا ایماس جهانینك شاهی بولماقدین
ساقین عشاق نینك ای مه خدنك آهی بولماقدین
شـه رومك ایشـیكیدا یاربب دایم كدا بولمـاق
منكا بهراك دوروركوب هند وسندنینك شاهی بولماقدین
حبیبنك كوییدا منكا رقیب اولماق تیلار همراه
خدایا مینی سین سـاقله اینك همراهی بولـماقدین

مینی اولتورسه اول خونی قوینکمنی قیلینک ترغیب
مرام اولدور کیشینینک کیشی دولتخواهی بولماقدین
وفا قیلماق میسر بولسه سنکا اول جفا پیشه
رقیبینک (کاتبی) غم تارتمغین اکاهی بولماقدین

میرزا خوش حال اولوب واتاسینك فرمانلرین کورب ورخصت ویروب کابله برمقدار آدم ایله درت بیك کوندروب بیزی دخی آنلره قوشوب ینه لاهوره کلنوب وشاه ابوالمعالی بی طوتوب بند ایله قلعهٔ لاهوره کوندروب حبس اتدیلر. وبو حقیره تاریخ جایزه‌سی ایچون پروانه ویروب بهردن برلك خرجلق همت ایدوب بکلر ایله لاهورده جمع اولوب کتمك تدارکنده اولدق. وهندك عجایبن وغرایبن سیر ایدوب جمله غرایبندن بری بودر: که کفره‌سنه اهل گجرات «بانیان» واهل هندوستان «هندو» دیرلر. آنلر کتابیدکللردر قدم عالمه قایللردر، بری اولسه اولوسی دریسنه یوکلنوب دریا کنارینه کلوب اولولرین آتشه یاقرلر. ار اولوب عورت قالسه اکر عملدن قالمش اولسه آنی یاقمزلر؛ واکر اره وارمغه قابل اولسه انی خواه ناخواه یاقرلر، عورت کندو حسن اختیاری ایله یانسه قومی سازلر ایله شادیلقلر ایدرلر. اکر اهل اسلامدن برمقدار کمسنه جمع اولوب یانمق استرکن اللرندن ضربی السه‌لر انوك ملکی اولور. ایرق طلب ایتمزلر؛ انکچون پادشاه جانبندن ادملر آلوب یارکن حاضر اولورلرکه خلق مانع اولمیه. وبری دخی بودرکه معلم آهولر اولور؛ شاخلرنده برر کمند آلوب شکار اوزرنده وحشی آهولره انلری صالرلر، واریجق اول آهولر کندو جنسلرینی کوروب الجنس الی الجنس یمیل مفهومنجه میل ایدوب کلورلرباش باشه ویرورلر؛ همان دم ذکر اولنان کمندی انلرك بوینلرینه کچرب کندولر دوشرلر آهو حرکت اتدکجه کمند محکم اولور

قاچقه قادر اولمز واروب دوترلر . جمیعی دیار هندده آهو بی بواسلوب اوزرینه شکار ایدرلر وبیاباندهٔ بیحد کاومیشلر اولور آنی دخی فیل ایله شکار ایدرلر . مثلا فیلك اوزرنده قلعه‌لر ایدوب ایچنه آدملر کیروب صحرالرده کزرلر؛ قچانکه فیل کاومیشه ایریشه ایکی‌دشی ایله باصوب حفظ ایدر . صیادلر اینوب بوغازلرلر وکاو قطاسك دخی بیابانی‌سنی بومنوال اوزره آولرلر؛ اما آنوك قوتی‌سایر حیواناته بکزه‌مز ودیلنده برمرتبه‌قوت اولورکه اتلو آدمی دیلی ایله اورسه ییقار. حتی‌مرحوم همایون پادشاهدن مسموعدرکه برزمان برکاو قطاس برآدمی قووب آخر ناچار اولوب یوزی اوزرینه دوشوب دیلی ایله اوکچه‌سندن باشنه وارنجه یالمق ایله‌یلاکاج قیلدی دیو یمین‌ایلدی. وقطاسك‌اعلاسی‌ولایت بحرابجده‌اولورغالبا بحری قطاس‌دیمك‌بحر ابجدن ترخیم‌اولمقدر؛ زیرا قطاس بری‌در بحری دکلدر. اکردیار هندك‌غرایبن ذکرایدرسك صدددن چقلور. ایله‌اولسه اواسط ربیع الآخرده لاهوردن کابله عزم اولنوب دریای لاهور کشتی‌لر ایله عبور اولندی ، واندن غیری برنهر عظیمه کلوب کچمکه کشتی بولنمیوب کتلر یعنی سریرلر وکوزه‌لر ایله کلك باغلیوب انی دخی کچوب انده بهره‌یه واریلوب دریای بهره دخی کشتی‌لر ایله عبور اولنوب میرزانك پروانه‌سی خواجهٔ بهره‌یه کوستریلوب: « والله العظیم پادشاه فوت اولمغین خلقدن مال آلنمدی هنوز اوزرلرنده در آدم قوشك اوچ درت کونده جمع اولنسون بیقصور تسلیم اولنه» دیدکده‌همراه اولان‌میربابوس وسایر بکلر ایله مشاوره ایدوب شاه ابوالمعالی لاهور قلعه سندن قاچوب‌نه جانبه کتدوکی معلوم اولمیوب بعضیلر کابل طرفنه قاچدی دیوب انده قرنداشی کهمردبیکی اولمغین بکلر خوف ایدوب دورمغه قابلیت اولمیوب‌سیز برقاچ‌کون دورك خرجلقدر آلوب صکره کلوك اما

يوللرده خوف وخطر واردر ديوجك يولداشلر ايله دخى مشورت اولنوب من قنع شبع ومن طمع ذل مفهومى ايله عامل اولوب خرجلقدن فراغت ايدەلم همراهلردن آيرلمق مناسب دكلدر ديدكده جملەسى راضى اولوب معاً روانه اولندى . ودرياى خوشاب دخى كشتيلر ايله عبور اولنوب بعده نيلابه واريلوب اول دخى كذلك كشتيلر ايله عبور اولنوب باختر زمينه قدم بصلدى .

باختر زمينده يعنى زابلستانده واقع اولان سركذشتى بيان ايدر

مبارك جمادى الاولك غرەسنده نيل آبدن شهر كابله متوجه اولوب اما آدمخان ديمكله معروف افغاندن خيلى خوف ايدوب اخشامدن الغار اولنوب صباح اولنجه كوتل يعنى طاغ دبنه ايرشوب طايفهٔ افغان بى خبر ايكن على السحر كوتله عزم اولنوب سركوتله ايرنجه نيجه بيك طايفهٔ افغان ايريشوب توفنك حواله ايدوب جنك ايدرك حقك عنايتى ايله خلاص اولوب شهر پرشوره كلندى. بعده كوتل خيبر آشلوب شهر جوشايى يه كلنوب ذكر اولنان طاغلرده ايكى كركدان تماشا اولنوب هر بريسى برر كوچك فيل مقدار اننده برر بوينزى وار نهايتى ايكيشر قارش مقداری؛ اما ولايت حبشده اولنلرك زياده اولور ديو مشهوردر. بعده لمغانه كلنوب هزارا ايچندن بيك بلا ايله باختر زمين يعنى ولايت زابلستانه كلنوب پاى تختى اولان شهر كابله ايرشوب همايون پادشاهك اوغللرى محمد حكيم ميرزا وفرخ فال ميرزايى كورب ومنعم خان ايله ملاقات ايدوب همايون پادشاه مرحومك فرمانلرن كورب حرمت ايدوب

وكابل برلطيف شهر اولوب اطرافى قارلى طـاغلر واوكى اقار صولى
چار باغلر وهرطرفده عيش وعشرتلو وبزم وصحبتلر وكوشه بكوشـه
رعنا وزيبا لوليلر إنواع ذوق صفالر ايدوب سازوسوزلر ايلهخلق دائما
نشاط وعشرت وشادى وجمعيت اولوب :

(لمؤلفه)

اولورمى هركز آدم حوره مايل؟ وار يكن لونيـان شـهر كابل

اما جملهسى كوزيمزه كورنميوب وبر آن وطن آرزوسى كوكلدن
چقميوب كتمك مقصود ايدينوب منعم خان: «يوللرده قار واردر كوتل
هندوكش بوخلده كچلمك ممكن دكلدر برقاچ كون توقف ايدوك.» ديوب
فقير دخى همت الرجال تقلع الجبال ديوبيورمشلردر، همت كرك ديوجك
طايفه فراشى و پشـايى اوزرينه حاكم اولان ميرنذريى قوشوب ذكر
اولان طايفهدن اتلرى وپرتالى كوتلدن آشورمق ايچون اوچ يوز آدم
امر ايدوب مبارك جماذى الآخرك اوايلنده روانه اولوب قره باغهاندن
شهر چاريكيرانه بعده پروانه يعنى شهر مروانه واريلوب اندن ميرنذرينك
اولكهسنه واروب ذكر اولنان اشخاصى ميرنذرى جمع ايدوب فى الواقع
آتلرى وپرتالى ارقهلرى ايله بربر چقاروب والحاصل بيك بلا ايله كوتل
آشلوب اول كون طاغ دبنده بركندده قرار اولندى :

ولايت بدخشانده وختلانده واقع اولان احوالى بيان ايدر

مبـارك رجبـك اولنده شـهر اندرابه واريلوب اندن ولايت

بدخشاندن تالیقانه واروب انده سلیمان شاه ایله واوغلی ابراهیم میرزا ایله ملاقات ایلیوب اولا وارلدوغی کون میرزاء مزبور قرشـو کلوب برچارباغده کورنش ایدوب برمقدارتحفه وبرغزل ایله واروب بولشلدی

(لمؤلفه)

اکر بارغای‌سین اول آی قاشیغه جسمینك هلال ایله
یوزین کورمنك تیلار بولسانك کوزینك یاشینکنی ال ایله
رقیبـا اول صـنم نینـك کفر زلفن قیلمـه اندیشـه
یوری قایت اندین اوزکفر نیکدا بول اوزکه خیال ایله
کدای کویی بولغای بیز کوکل اول خواجهٔ حسنینك
زکات وصلی دین بیزکا نیچون بیر ماس سؤال ایله
الف لار دال الارکس سینمه آدا ایتمنك اشتر سـنك
رقیبینـك ای الف قامت یاریب قدینی دال ایله
اکر اکبر عشـقه طالب ایرسـنك واصل اولماقغه
اوزینـکنی کاتبی نار محبـت بر لا قال ایله

ذکر اولان غزلی میرزا اوقیـوب وخیلی شعر شـناس اولوب مشاعره اولنوب ارتسی پادشاهه دخی حقیرانه ارمغانمز عرض اولنوب بولشدقده انلره دخی برغزل ویرلدی :

(لمؤلفه)

عالم ار واحـدا کیم آشـنا بولدم سـنکا
حق بیـلور تا أول زماندین مبتلا بولدوم سـنکا
کحل ایدیـنـور شه نی بار کردمنی ارباب نظر
حمد لله پادشـاهم خاك پا بولدوم سـنکا
ای کوکل عشق نیتك طریقین سـکا تفهیم ایلدوم
غم بیمه شـمدین کروکیم رهنما بولدوم سـنکا
کوی یاره عزم ایترمین تابع اول ای دل منکا
خاطرك جمع اولسون اندین پیشـوا بولدوم سـنکا

کنج غمدا (کاتبی) حالیم کوروب دلبر دیدی
شاد اول ای بیمار غم کیلدیم شفا بولدوم سنکا

آنلر دخی بی‌حد لطفلر کوستروب وبلخ خانی پیر محمدخان ایله براق‌خان مابیننده‌عداوت اولدوغین ذکر ایدوب: «واول یوللر مخاطره اولوب پیر محمد خانك انی‌لری یعنی کوچك قرنداشلری قازاق اولمغین قوندوز وقوادیـــان وترمید جانبلری فترت اوزره‌در اما بدخشـــان وختلان یولی‌امن اوزره‌در، اول‌جانبدن‌وارك.» دیوب وبوحقیره‌پادشاه ومیرزا آت وخلعت احســـان ایلیوب وختلانده جهـــانکیر علی خانه پادشاهك خاتونی بیکوم سیکلیسی یعنی کوچك همشیره‌سی اولوب‌کتابت ویروب اندن دخی روانه اولندی. پای تخت بدخشانه یعنی شهر کشمه کلنوب پادشاهك چارباغی وهمایون پادشاهك دوابه نام باغچه‌سی ســیر اولنوب بعده قلعهٔ ظفر یول‌ایله شهررسطاقه، اندن بندر سمتی‌یه‌کلنوب آب آمویعنی جیحون ارماغی طلوم‌لر ایله عبور اولنوب جانب کاشغردن ولایت ختلانده دللی‌یه واریلوب میر سید علی‌همدانی حضرتلری زیارت اولنوب اندن شهر کولابه‌یه واریلوب جهانکیر علی خان ایله ملاقات ایدوب مکتوبی ویروب اون بش نفر آدم قوشوب شهر چارســویه واروب اندن پل سنکینه اوغرایوب کوپریدن کچوب بدرقه اولنلره اجازت ویرلدی .

ولایت توران‌زمین‌ده‌یعنی ماوراءالنهرده واقع اولان احوالی بیان ایدر

شول کونکه کوپریدن عبور اولنوب‌توران زمینه یعنی ماوراالنهره

داخل اولدق اول کون انده آرام ایدوب ارتسی روانه اولوب بازار
نوه ، اندن قصبۀ چهارشنبهه واریلوب خواجه یعقوب چرخی زیارت
اولنوب اندن چغا نیاته یعنی حصار شادمانه واریلدی. سلاطین‌اوزبیك ـ
دن قاغانغه اولان تیمور سلطانه کلوب بعده کوه سنکردك آشلوب واول
طاغدن متصل مانند باران قطرات نازل اولوب ایاغی بر اولو نهر کبی
آقوب اندۀ دخی حق تعالی‌نك قدرتی تماشا اولنوب اندن شهر سبزه‌یعنی
کش دیکله معروف شهره کلندی هاشم سلطانه بولشوب اول دخی یول
ویروب سمر قند ایله شهر سبز مابیننده اولاك. کوتل دخی بیك بلا ایله
کچیلوب قصبۀ مصرداوغرایوب اندن روانه اولوب اوایل‌شعبان المعظم‌ده
سمرقند بهشت مانده کلنوب نوروزاحمد خان یعنی براق خان ایله
ملاقات ایدوب تحفه الحقیر حقیر مقتضاسنجه برمقدار پیشکش عرض
اولنوب خان بوحقیره برآت وباش آیق یعنی متعدد خلعتلرعنایت اتدیلر
مکر براق خانه سعادتلو پادشاه عالمپناه حضرتلری شیخ عبداللطیف
وداداش ایلچی ایله برمقدار توفنك انداز کسنه کوندروب وبر مقدار
ضرب زن ارسال ایدوب حین ملاقاتده سمر قند پادشاهی عبد اللطیف
خان فوت اولوب براق خان سمر قندده خان اولوب اما بلخده پیر محمد
خان وبخاراده برهان سید خان اوز آدلرینه خطبه اوقیدوب براق خان
اول اجلدن بدمصلحته قادر اولمیوب انلری مشغول اولوب اولا سمر
قندی آلوب ضبط ایدوب اندن سبزه واروب انده دخی خیلی جنك
اولوب رومیلرك کتخدالری دوشوب آخر الامر اول دخی ضبط
اولنوب اندن بخارایه واروب نیچه زمان محاصره اتدکده بخارا خانی سید
برهان قره کولی پیر محمد خانه ویروب اول دخی ایی لارین یعنی کوچك
براذرلرن کوندروب قره کولی ضبط ایدوب آخر ناچار براق خانه تابع

اولوب ماينلرنده ياراش يعني آشتي اولدي وبنه اول ولايت سيد برهانه
تفويض اولنوب براق خان قاره كول اوزرينـه واروب پير محمد خانك
قرنداشلری امان ايله قره كولی دخی ويروب آنی دخی بنه سيد برهانه
ويردی. وكندوسی سمر قنده كلدكده برمقدار كيشـی ايله روميلره اغا
اولان كسنه طاشكند وتركستان يولی ايله رومه عزم ايدوب وبيلهاولان
احمـد چاوش دخی بخـارا وخوارزم يولی ايله رومه متـوجه اولوب
وبرمقدار يكيچری دخی سيدبرهانه واروب وبرمقداری خانك اوغللری
يانته كيدوب كندو يانده يوز اللی مقداری آدم قالوب بوحقيره ذكر
اولان احوالی تقرير ايدوب يعنی: «سعادتلو پادشاهك يانده يالغان بولدوق
برايش قيلا الماديق اكر بيز كا كومك بولسـانك حاليا براپش قيلماق
بولوردی» ديوب بوكمينه يه ولايت تكليف ايدوب حقير دخی: «بومقدار
آدم ايله ايش اولمق ممكن دكلدر وپادشاه امرنسز بزا كا قادر دكلوز.»
ديوجك: «امدی سنكا ايلچی قوشوب احوالی دردولته عرض ايترمين» ديو
خواجه احمد يسوی قدس سره اولادندن صدر عالم شيخی تعيين ايدوب
وكتابت يازوب: «من بعد پادشاه حضرتلرينك هرنه امری باريسه انينك
بيرلا عالم بيز» ديوب وبو حقيره رخصت ويروب محروسـهٔ سمر قندده
دانيال پيغمبر ومقـام خضر وخرقهٔ رسـول الله ونعلين رسـول عليهم
السلام وحضرت علی كرم الله وجهه خطی ايله كلام قديم زيارت اولنوب
وعلما ومشايخدن صاحب هدايه وشيخ ابو منصور ماتريدی وشاه زنده
وخواجه عبيدالله شيخ الاحرار وخواجه عبدی بيرون وخواجه عبدی
درون چوپان وقاضی زادهٔ رومی ومزارات علمای ماوراالنهر صاحب فتوا
يعنی چار صدوچل وچار هزار مزار زيارت اولندی. وبوحقيره بركون

براق‌خان اثنای مصاحبتده: «سیزاولنان شهرلردن‌قایسی شهر مطبوعکیز بولدی؟» دیو سؤال ایدوب حقیر دخی:

(نجاتی)

دل سرکویك قویوب ایتمز بهشتی آرزو هرکیشی‌یه کندوشهری‌یك‌کاور بغداددن

دیو جواب ویردکده خان‌ذوق‌ایدوب .«واقعا چین ایتورسین موندا ق تور! »دیو بیوردیلر و خانك ایلچیسی صدر عالم شیخ ترکستان یولی ایله کیتمك مرام ایدینوب «اول یوللرده مانغیت یعنی نوغای طـایفه‌سی‌نك خلقه ظلم وتعدیسی استماع اولنوب وقزاغی وقزاقچیسی بی‌حـد اولوب اصلا اهل اسلامه یول ویرمیوب تاپدیقلرین البته یلاکاج قیلوب انواع تعدیلاری اولدیغی» بین‌الناس‌مشهور اولمغین اول یول اختیار اولنمیوب بخارا جانبنه متوجه اولدقده براق خان بوحقیره: «سید برهان ینه بیزکا مخالفت اوزره اولوب اوغلوم خوارزم شاه‌سلطان بیرلا عداوت‌اوزره‌ دور دیو استماع اولنـور آلای بولسا،غجدواندا ایلچی بارنجـه توقف قیلینك وتفحص ایدوب کورینك ، اکر مخالفت یوق ایرسـه اول‌یول بیرلابارینـك والا آنده اولتورینك ایلچی بارغنـدا سـیزکا اندین آدم قوشوب بخارادین اوتکارسینلار» دیوب فی‌الواقع اویله ایدوب مبارك رمضانك بشنجی کونی یوله کیروب قلعه دیمکله معروف شهره واریلوب آندن شهر کرمنه‌یه واریلوب بعده دوابه‌دن نهر سمرقنـد مرور اولنوب غجدوانه وارلدقده خواجه عبدالخالق غجدوانی زیارت اولنوب ومیرزا آنده اولمیـوب و بر صحیح خـبر آلنمایوب آندن دخی روانه اولوب پل رباطه کلنوب اتفاق خوارزم شـاه سلطانینك لشـکری کایم وکاجیم کیوب جنك تدارکنده‌اولوب ناکاه خان‌علی‌بیك‌کـه خان اوغلینه

اتالیق ایدوب کوندرمشدی ـ آنی آنده کوروب فقیره: «قایدابارپرسیز؟»
دیو سؤال ایدوب: «بخارایه» دیدکده «حالیا بخاراخانی سید برهان خوارزم
شاه سلطان ایله جنك اوچون کلك اوزره دور. لطف ایدوب بیزکا
کومك بولینك!» دیوابرام ایدوب فقیردخی: «بیز کیمسه یه کوماك اولمق
ایچون کلمدك، و بیزه خانك یارلیغی یعنی امری یودکلدر بلکه جنك احتمالی
اولیجاق غجدوانه واروب آنده الچی یه توقف ایلك دیوبیورمشلردر»
دیوب ینه غجدوان طرفنه عزم اولنوب مناره اوکنده قریب وارلدقده
یوز مقداری آلاچاپان اردمزجه چاپیب ارکلی کیشی یعنی «میرزا یارلیق
قیلدی قایتینك!» دیو بر یولداشمزی قلیج بیرلا چاپیب یعنی چالوب بیز
دخی یراغه ال اوروب جنکه آهنك اتدکده بر اولو سید سکردوب
اوزبیکلاره: «صبر ایدوك» دیو چغیریب ایکی جانبدن توقف اولنوب
کاوب میرزا دعالر ایدوب «لطف ایلسونلر بارماسونلر قایتیب بیرمحلده
تماشا قیلسونلر آلارکیم بارغای لالشکرنینك آتی بوزیلدی بولور» دیوجلك
ناچار دونلوب بوحقیر اون مقداری آدم ایله مقدم میرزا یه واروب
ملاقات اتدکدن ینه میرزا دخی ابرام ایدوب البته بیزکا کوماك بولوك
دیوب فقیر رضا و یرمیجك ایمدی میلتیقلری یعنی توفنكلری بیزکا
بیرینك دیوب اون مقداری توفنکیمز آلوب اوزبیکلاره تسلیم ایدوب
بیزه: «سیز برمحلده دوروب تماشا ایدك!» دیو غرور ایدوب واصلا
سید برهانی کوزینه کوسترمیوب:

(شیخی)

یمه ین کیشی یاد الدن طبنجه د.وردن درصنورتوانده نجه

هماندم قرشودن سید برهان کورینوب میرزا کوپریدن عبور

ایدوب رباط یانینــه واروب فقیر یولداشــلر جانبنــه عزم ایدوب خلق
آراسنده آلتی نفر یولداشم میرزا ایله کوپریدن بیــله کچوب بو حقــیر
دورت یولداش ایله واروب خلقی برچارباغ حولی‌سنه قویوب سید برهان
همان کوز قراردوب واوکنده بیك مقــداری قزل آیاق یعنی بخارانك
یتیم‌لری وقرق مقداری رومی تیرانداز اولوب ویخشی لشکری اولمغین
آن واحدده میرزایی باصوب وتوفنك‌ایله مجروح ایدوب میرزا قاچوب
توغینی ونقاره‌سنی وجمله اسبابنی آلوب اوچ یولداشیمز میرزا ایله قاچوب
برینی نیزه ایله اوروب و بریرده دخی شهیداولوب اوچ نفری برمقدار
اوزبیك ایله رباطه کیروب سید برهان انلر ایله جنك اوزره ایکن فقیر
ایکی یولداش ایله آت براغوب لشکره‌قرشو واروب: «میرزا قایدادور؟»
دیوجك«رباط ایله جنك اوزره‌دور» دینلوب « بنی‌خانه ایلتوك» دیدکده
برقاچ کیشی اوکومه دوشــوب کپریدن عبور اولنوب رباط اوکــنه
واردقده (اذاجاءالقضاعمی‌البصر) مفهومنجه بوفقیری رباط دن‌اوقایله
برظالم اوروب مجروح ایدوب وهرطرفدن‌اوزرمه قلیج حواله‌اولنوب
اولم محلنه کلمش ایکن انلر ایله اولان رومیــلر بوحالی کورروب فقیری
بیلوب اوزبیك‌لاره قلیج چکوب : « بوخودخانه کلمشدر سیز بوکا نیچون
بویله ایدرسیز؟» دیو حمله‌ایدنجه اون‌بیك‌لار ال چکوب خانه‌خبراولوب
خان کلوب برجوان بی‌بدل اولوب فقیری قوجوب‌اعتذار ایدوب‌جنك
اوزره کلمش اولدکوز مثلدر قوری یانجه یاش دخی یانر دیوب و بی‌حد
عذرلر ایدوب وایکی سلطان‌تعیین ایلیوب‌یولداشلریمز کپریدن کچورزکن
ایکی یولداشمزی تکرار قلیج ایله چالوب مجروح اتدیلر . و بریخشی
کوتلمی یعنی یدکیمی وجمــله مطبخ اســبابی ایله بر سیسخانه‌می واون
مقدار آتیمزی لشکر یغما ایدوب بیك بلا ایله کوپری کچیلوب برمحلده

قرار اولنوب عاقبت خان فقیره منت ایدوب رباط ایچنده اولان رومیلره تنبیه ایله رباطی ویرسونلر آنلر بی کناهدر آنلره سوزیمز یوقدر دیوجك رباط اوزرینه واروب هر برینه چاغروب « جنکدن فراغت ایدوك بن بونده اولمغین خان کناهکزدن کچدی» دیوجك آنلر دخی رباطی ویروب وضایع اولان آتلردن بر قاچی بولندی اما خیلی توقف ضایع اولدی ومقدما جنکده دوتلان ایکی یولداشمز دخی قورتلوب بعده شهره متوجه اولدق. اخشام زماننده بخارایه واریلوب سید برهان بوحقیره : « دنیاو آخرت اتام اول، بوولایت سعادتلو پادشاهکدر. سن نفس بخاراده اولتور بن قره کولده اولایم . » دیوب ابرام واقدام ایدیجك « اکر کلیاً ماوراء النهری بکا ویرسه‌لر بو ولایتلرده قالمق میسر دکلدر اما خانم انشاءالله الرحمن سنکا اولان جفایی در دولته عرض ایده‌ین ، پادشاه حضرتلری جانبندن انواع عنایتلر ظهوره کلوب مرجودرکه بودیارلرده خاناق سکا میسر اوله» دیوب انواع کفت وکو اولندقده خرم وخندان اولوب بوحقیری ضیافت ایذوب وبی حد اطفلر کوستروب اون بش کون بخاراده اکلنوب هر کون اولدوغمز چارباغه کلوب مصاحبت ومناسبت اولنوب بوحقیره کندودللری طرزنده غزل تکلیف ایلدی .

(لمؤلفه)

خجل بولدی کوروب رخسار یاری باغدا کل لار
فغانیم کوش ایتب کلشن دین اوتتی بارچه بلبل لار
یوزی کل ، قامتی عرعر، کوزی نرکس لبی غنچه
نی بولغای باشیغه اول لاله‌رخ سنچغای قرنفل لار
جهان کلزاریدا مانندی یوق اول قدی شمشادینك
بولوپتور باغ حسنی ایچرا زلفی تزه سنبل لار

یوزینك کورکاچ قرا زلفینك پریشان قیلدی عقلمنی
کونکلنی سالدی سوداغه‌نی قیلای اشبوکا کل‌لار
دمی دوراج کوزینکنی غفلتی قوی جام می نوش ایت
اویوتماز (کاتبی) بزم اهلینی اوازقلقل‌لار

ذکر اولان غزلدن زیاده ذوق ایدوب برقاچ کون مباحثهٔ شعریه اولنوب عاقبت رخصت طلب اتدکده: «باری دمور توفنکلری بیزکا بیرینك بیز سیزکانی مقدار مرام اولسه باقر توفنك ویرالم.» دیوب بالضروری باقی قلان توفنکلری تسلیم ایدوب اول دخی قرق باقر توفنك ویروب وضایع اولان یدك یرینه بر آبلق آت وایکی اعلا کتاب همت ایدوب ورخصت ویروب وبراق خاندن الچی کلوب اوغلینك عذرین دیلیوب و آخر بیر ویروب غجدوانی ابدال سلطانه تعیین ایدوب ینه ماینلرنده آشتی اولوب عالم امن وامان اوزره اولیجق کتمك تدارکنده اولوب و بخاراده حضرت خواجه بهاءالدین نقش‌بند وقاضی‌خان وچار بکر وخواجه ابوحفص کبیر وصدر الشریعه وتاج الشریعه وشیخ العالم وسید میرکلال پیر خواجه بهاءالدین نقش‌بند و سلطان اسمعیل سامانی وحضرت ایوب نبی علیه السلام وکعب الاخبار وشمس الائمهٔ سرخسی زیارت اولنوب بعده خوارزمه عزم اولنوب شهر قره‌کوله آندن فارب اوکندن آب آمو یعنی جیحون کشتی‌لر ایله عبور اولنوب مبارك شهر شوالك اوایلنده ولایت ایران زمین یعنی دیار خراسانه قدم باصلدی. اولا چارجوی نام شهره واریلوب خواجهٔ مشهد برادر امام علی موسی زیارت اولنوب بعده روانه اولوب چولدن یعنی بریهٔ خراساندن آب آموکنارندن خوارزمه عزم ایدوب شب و روز ارسلانلر ایله صواشوب اصلا یاایکنز برکشی صو آلماغه قادر اولمیوب بیك دوزلو

بلا ایله اون کونده شهر هزاروسه کلنوب آندن دخی بش کونده شهر خیوه‌یه واریلوب آنده دخی پهلوان محمود پیر یارولی زیارت اولندی .

ولایت خوارزمده و دشت قبجاقده واقع اولان احوالی بیان ایدر

مبارك شوالك اواخرنده شهرنده خیوه‌دن کوچلوب بش کونده خوارزمه کلنوب و دوست محمدخان و برادری ایش‌سلطان ایله ملاقات ایدوب شیخ نجم الدین کبرا وشیخ علی رامتنی وشیخ خلوتی‌یان وامام محمد بازعی وصاحب قدوری وجارالله علامه یعنی صاحب کشاف ومنلا حسین خوارزمی صاحب تفسیر و سید اتا وحکیم اتا زیارت اولنوب وشهر وزیرده مرحوم و مغفور شیخ عبداللطیف فوت اولدی دیو اشیدوب خبردار اولیجاق بی‌صبر وقرار اولوب برقاچ یولداش ایله شهر وزیره واریلوب مختومی اعظم وشیخ عبداللطیف زیارت اولنوب ومرحوم شیخ عبداللطیف حضرتلرندن ماعدا انابت ایدوب طریقهٔ تصوفده پیریمز اولماغین روح شریفلری ارحم‌الراحمین جوارنده دائما فروح وریحان وجنة نعیم ایله تفریح ایچون ختم کلام‌الله تلاوت اولنوب و آش ایدوب بوفانی جهاندن باقی جنانه کتدوکلرینه :

(لمؤلفه)

شیخ عبداللطیف پیر خوارزم دار دنیادین ایلدی رحلت
روح قدسی ایی تاریخین ایله یارب مقامینی جنت

دیو تاریخ دینوب ومانغیت میرزالرینه اغاتای‌خان اوغللری حاجی محمدسلطان وتیمورسلطان ومحمودسلطاندن کتابتلر آلنوب بعده خوارزمه

كلنوب خواجه احمد يسوى حضرتلرينك اولادندن براق خانك ايلجيسى صدر عالم شيخ دخى كلوب آنده حاضر اولوب وشيخ حسين خوارزمينك ضعيفه‌لرى يعنى مخدومئ اعظمك كريمه‌لرى وشيخ حسين خوارزمينك اوغلى ونيچه مسلمانلر همراه اولوب عربه‌لر آلنوب ساير خلق قويون پوستندن كوزكلر ايدينوب وهركس بوطوره كيرمك لازمدر والا طايفهٔ منغيت اوز بيكدن يماندر اوزكه صورتده اولان خلقى كوريجك روس اولمق احتمالن ويرورلر ديو تنبيه اولنوب الدن نه‌كلور بالضرورى بيز دخى اول طورى اختيار ايدوب :

(لمؤلفه)

عالمينك منغيتنى اوز بيكينى	حق الارنينك يوغ ايلكاى پاكينى
آشى تالقان بيلان توروت بارينك	كيشى بير بارچه تاپمان ايتمكينى
قيز ايچيب آلار آشارآت اتين	داغى كورماى بيز اوزكا يمكينى
قزاغى وقزاقجيسى كوپدور	ينكرى يوق ايته كونده بيرلكينى
كاروانى تالاب قيلغەر بلاكاچ	اولوسينك تيشيسينى اركاكينى
حق بودور اول غزاى اكبر ايتر	چاپغاى انيك قليج بيلان بكينى
اوچر ايب توختاغان تانر سوزمينك	(كاتبي) يالغانينى كرچكينى

والحاصل يولداشلره استمالت ويروب عاقل اولانلر لازم كلن وضعى اختيار ايتمك كركدر كيم آنلره كمسنه معارض اولميه :

(لمؤلفه)

بويله ايمش بو يرده چونكه تزره   كيم كوركينى كوينه كوره

ديو نصيحت ايدوب جمله‌سى اول وضعه كيروب مبارك ذى القعده‌نك اولنده يوله دوشوب بر آيدن زياده دشت قبچاقده سركردان يوريوب كوز زمانى اولمغين اول ايامده هركز آندن قوش اوچومز وقولان

یوکرمزدی؛ زیرا اصلا وقطعا نباتاندن بر حبه وصواصلندن برقطره اولمیوب بر بریهٔ بی‌پایان وصحرای بیابان ایدی‌که :

(لمؤلفه)

یوغدی‌انده‌وحش وطیره غدا   صو بولیزدی قوربغه بوچغا

آخر بیك بلا ومحنت ایله کونلرده‌برکون (شام) دیکله‌معروف محلی کچوب قصبهٔ سرایجغه وارلدقده برنیچه‌حاجیلر ومقدماسمرقنددن‌اجازت ایله کیدن رومیلردن اوچ نفر کمسنه عریان مقابله‌دن: «کلوب بیزه قنده کیدرسز؟هشتدر خانی روس آلدی واحمد چاوش روس‌ایله محکم جنك ایدوب و اغامزی منغیت میرزالرندن‌ارسلان میرزانك توابعی‌تلادی اول یول مند اولدی دونك» دیوجك :

(نجاتی)

تجریدلرز نیلیجك‌در بیزه افلاك   طنوز جبه‌لو صویه بریلا کاجی

دیوب همراه اولان یولداشلر یعنی سوداکرلر راضی اولمیوب برقاچ کون خوارزمده توقف اولنسون (العجلة من الشیطان والتأنی من الرحمن) کورەلم صوکی نیه واروور دیوب‌براق خانك‌الچیسی‌صدر عالم شیخ وسایر مسلمانلر دونجك بالضروری دونلوب :

(لمؤلفه)

ایرمنك‌وصال‌یارا کونکل‌بولدی‌ممنع   اولدوم غمیله بولمادی حالیمغه مطلع
واعظ حدیث لعلینکی‌تفسیر ایلدی   رحمت اکاکه‌بارجه‌اولوس‌بولدی‌منتفع
کوپدورجهانداغنجه‌لب‌ولاله خدولی   سین سروقدکیبی قنی برقدری مرتفع
بلبل تیك ایلاناله وآهی سحرغه چه   باشدکه‌رحمت‌ایتیب‌اولااول‌غنجه مستمع
باری المنی(کاتبی) دفع‌ایلمانك بولور   اغیار ایرور همین الم غیر مندفع

الدن نه‌کلور چاروناچار ینه خوارزمه کلنوب براق خانك الچیسی

ينه سمر قنده كيدوب سایرخلق آنده متمكن اولوب بوحقيره خوارزم خانى دوست محمدخان: « نه جانبدن كيتمك مرام ايدينورسز ؟ » ديو سؤال اتدكده « قصديمز مشهد خراساندن عراق عجم يولى ايله عربه يعنى بغداده وارمقدر» ديدكده « بونده توقف ايدوك منغيت بهارده ييلاغه كيدوب يوللر خالى اولور جايزدركه روس دخى برطرف اوله، بوندن بغداد خيلى مسافه‌در . » ديوجك :

(نجاتى)

سندن اولورسه ياره اكر بعد مشرقين سعی ايت كوكل كه عاشقه بغداد ايراق دكل

ديوب آخر خان رخصت وبريخشى يابو يعنى براعلا آت ويروب عربه‌لرى همراهلره باغشلايوب دريای قلزمدن شروان يولى ايله كيتمك قصدين دخى ايدوب اماخلق اكا رضا ويرميوب شروانه كفه جانبدن روم لشكرى كلوب عبدالله خان ايله محكم جنك ايدوب حاليا اول جانبدن روم خلقنه بومحللرده يول يوقدر دينلوب وچركس طرفندن القاص چيقدوغى دمور قاپو يولى تفحص اولندقده شمديكى حالده چركس عصيان اوزره‌در ديدكلرنده خراسان وعراق يولى سؤال اولنوب شاهك پادشاه عالم پناهه شمديكى حالده مرتبه اطاعتى استماع اولنور ديو خبر ويريلوب اما يوللرده اولان قزل باش بيكلرى سيزى صاغ وسالم شاهه ايروشدورمزلر ديدكلرنده الله اولدورمدوكن كيمسه اولدورمز واولومدن خوف ايدن يوله كيرمز :

(هجرى)

يمه هجران غمن ای دل اجلدن اوكدن اولمش يوق
يترجك غصه‌سن خطك يازلمش ده يوبيلمش يوق

دینلوب واستخاره اولنـوب اول یولدن غیری جانبدن کیدلمك ممکن اولمایوب حاصل کلام حضرت حقك عنایت بی نهایتنه توکل وسرور کائناتك معجزات کثیرالبرکاتنه توسل اولنوب :

(لمؤلفه)

دخی یول بولمدم اولوب ناچار اوغرادم بالضروری آخرکار

زیرا «الضرورات تبیح المحظورات» ایدوکی متعین‌در ایله اولسه همان‌دم کرا ایله دوه‌لر طوتلوب خوارزم پادشـاهی دوست محمد خاندن رخصت طلب اتدکده «ملتیق بیرلا دشمن ایچنه کیتمك مناسب‌دکلدر.» دیوجك موجود اولان توفنکلرك نصفی خانه ونصفی اینی ایس سلطانه ویرلوب رخصت آلنوب وتین محمدك برادری علی‌سلطانه کتابت آلنوب ویول ایچون آزیق وصو ایچون نهنك یعنی اولومشکلر تدارك اولنوب بعده حقه صغینوب شهرذی الحجه‌نك اولنده دیار خراسانه عزم اولندی.

ولایت خراسانده واقع اولان سرکذشتی بیان ایدر

حقك عنـایتی ایله آب آمو کچلوب صو کنارنده قونلوب سـایر یولداشلره توقف اولنوب مختومیٔ اعظمك کریمه‌لری یعنی شیخ حسین خوارزمینك ضـعیفه‌لری آدم کوندروب بوکیجه خوابده اتام مختومیٔ اعظم برعالی عالم ایله شهر وزیردن خوارزمه کلوب خلق استقبال ایدوب سؤال اولندقده میر سیدی علی شهر وزیره کلوب اوزرمزده تلاوت قرأن عظیم اتدروب بیزدن معـاونت طلب ایتمکن اکا کومنك اولمغه کلدك آنی صحت ایله خراسـانده کچورمك ایچون دیو بیوردیلر دیوب بوفقیری بشـارت خبری ایله شـاد ایدوب اول ذوق ایله ارتسی علی

السحر روانه اولوب برقاچ كونده شهر دورونه كلنوب محمود سلطان يول
ويروب آندن شهر باغ وايه واريلوب پولاد سلطان دخی مانع اولميوب
نسايه كلنوب مقدما مروده خان اولان تين محمدك قرنداشی علی سلطانه
ملاقات ايدوب خانك وايش سلطانك كتابتلری ويريلوب اول دخی
اجازت ويروب والحاصل جملەسی سعادتلو پادشاهك مطيع ومنقادی
اولوب آندن دخی روانه اولوب شهر باورد يولی ايله شهرطوسه كلنوب
آنده دخی امام محمد حنيفی حضرتلری وفردوسیٔ طوسی زيارت اولنوب
سنه اربع وستين وتسعمائه محرم الحرامينك اوّل كونی مشهد خراسانه
كلنوب شاه خراسان يعنی امام علی موسی رضا حضرتلری زيارت
اولنوب درياده محل طوفانده امامه برتومن نذر اولنمشدر ديو متولی يه
ذكراولنان برتومن مبلغ وساداته دخی كذلك برتومن مبلغ بخش اولنوب
وبهرام ميرزانك اوغلی ابراهيم ميرزادخی آنده سلطان اولوب وشاهك
اوغلی سليمان ميرزا دخی آنده اولوب آنلره ووكيلی يعنی وزيری
كوكجه خليفه يه بولشوب ميرزالردن شاهه وارمغه آدم طلب ايدوب
قبول قيلوب وضيافت ايدوب اثنای مصاحبتده بوحقيره حضرت علی
ايله ابوبكر وعمروعثمان حضرتلری ايچون رضی الله تعالی عنهم خلافتلری
واولويتلری حقنده سنكله بحث ايدەلم ديو بعض سؤال ايدوب جواب
طلب اتدكده بوكمينه دخی جواب الاحمق سكوت ايله عامل اولوب سكوت
عالمينه واروب تكرار اقدام تام ايديجك :

(لمؤلفه)

عيب ايرور ساقی می ايتمك لعل جانان بيرلابحث
هيچ آجيغ سوايلكايمی آب حيوان بيرلابحث
دردعشق نينك بو نه حكمت دوزدواسين تاپماغای
ايلاكانلار علم حكمت ايچرا لقمان بيرلابحث

دل قضا بیرلاندردین عقل ایلا قیلسه جدل
مین صاغینورمین قیلور عنقا سلیمان بیرلابحث
لطف وقهرینکدینی بولسه‌راضی‌مین بال وبلا
حدی ایرماس بنده‌نینك‌کیم قیله سلطان بیرلابحث
درس عشق ایتمه زاهد بیرلا‌ای دل کفت وکو
جهل ایرور دانا اولانلار قیلسه نادان بیرلابحث
جان ودل بیرلانولا لعلینك اوچون قیلسام نزاع
عیب ایماس ساقی شراب وستیدا یاران بیرلابحث
(کاتبی) کورسه نظامی انتظام نظمکی
دیردی لایق دورقیلورسنك سنکاسلیمان بیرلابحث

غزل تمام اولدقده نصر الدین خواجه‌یه مسجدده قرأن اوقی! دیمشلر ، بیری دکل دیمش ایله اولسه بیز بونده سیزکله بحث ایتمکیچون کلیوب دوروروز سؤال‌وجوابه قادر دکلوز، زیرافضلای عالم «الحق مر» دیو بیورمشلودر اما اکرغرض بیزم اولاده مجتمز امتحان ایسه :

(لمؤلفه)

آستان مرتضایه انتسابیم بارمینك دایم‌الدهراول‌ایشیکدین‌فتح‌بابیم‌بارمینك
قنبری‌مین‌شیزیزدانینك سوره‌ین‌الیبی اوزکه لارلانی‌سؤال‌ونی جوابیم بارمینك

دیوجك بحثدن فراغت ایدوب بیك بلا ایله الندن خلاص اولوب بعده غازی بیك دیمکله معروف برظالم واروب بومقدار آدمی شاهه کوندرمك مناسب دکلدر. بونلر جایزدرکه قوشلان آدملری یولده قتل ایدوب برجانبه‌چیقوب کیدهلر واکثر احتمال‌بودرکه‌براق خانه کلان رومیلر بونلر اوله‌لر ویاخود بونلرده مخفی مکتوبلر وار اوله، بونلری یوقلایوب کورمدن قیو ویرمك اصلا جایز دکلدر دیو سویلیجك میرزا دخی «من یسمع یخل» مفهومی ایله‌عامل اولوب ارتسی علی السحر ایکی

یوز زره پوش قورچی ارسـال ایدوب کاروان سرایی احاطه ایدوب جمله‌مزی دوتوب دوغری دوتلمیجق اکری بولنمز دیو وهر بریمزی بر قورچی‌یه اصمرلیوب بوفقیری ایکی خدمتکارم ایله وکیلی کوکجه خلیفه‌نك اوده‌سـنه و آتلریمزی دخی بر کشی‌یه تسـلیم ایدوب سایر اسبابی متولی‌ده امانت قویوب ذکر اولان محل ایام شتا اولوب اسبابدن آیرلدقده الدن نه‌کلور دترمکه دورمیشزدر مثلی‌ایله عامل اولوب ارتسی میرزا بولنان احکام‌شریفه‌یی وپادشاهلردن آلنان کتابیلری آلوب برکیسه‌یه قویوب مهرلیوب یولداشلر بوحالی کوریجك هر بری حیاتلرندن مأیوس اولوب فقیر دخی تسلی یوزندن هر برینه جمله‌مز خود بواحوالی اختیار ایدوب بویوله کیردك مثلدر: «کندودوشن آغلمز» دوغمقدن قالدق اولمکدن دخی قالمزوز؛ شمدن صکره بونك چاره‌سی صبردر زیرااولولر «صبر ایله قوروق حلوااولور» دیمشلردرکه الصبر مفتاح الفرج و به یرفع الحرج.

(حمدی)

صبر ایله یتدی دولت جاوید	صبر ایله بتـدی میوهٔ امیـد
باغده صبر ایله بتر خوشـه	خوشه‌هم صبر ایله‌اولور توشه

همان حقه توکل ایدوب صوکنه نظر ایدوك :

(نجاتی)

یاره یول ایکی قدم‌در بریسینی جانه باص
چونکه بومیدانه کیردك آیاغك مردانه باص

دیوب آخر جمله‌سینی بند ایدوب کرچه بوحقیری بند ایتمدیلر اما اوزریمه بش قورجی مؤکل قودیلر میرزانك بو وضعنه خیلی منکسر اولوب :

(لمؤلفه)

قدرینی هرکز بیلورمی آدمك	کرم و سردین چکمینلر عالمك

دیو خاطر غمکینه تسلی ویروردم؛ کاه برمرتبه غم طاری اولوردیکه هلاکه قریب اولوردم :

(لمؤلفه)

می دور ای ساقی علاجی کیشی بولغای غمناك
زهر غم دفعیغه هیچ می تیکی بولماز ترياك
کنج حسنیدا ایکی زانی بولوبدور ایکی مار
قتل اوچون غمزه‌سی طالبلری تیغ ضحاك
اول قویاش طلعتی کورکان نی‌قیلور حورنی یاد
صوفی برذره کینه سنیدا یوغ ایرمیش ادراك
اول صنم غیره وفالار قیله لایقمی مینك
تیغ مژکانی بیلان سینمی موندااق قیله چاك
یار رحم ایتی کوروب بیغلادیغم زاری بیلان
(کاتبی) بولدی ایشنکاج آنی اغیار هلاك

ذکر اولان غزلك فکری ایله خوابه واروب اتفاق بین النوم والیقظة دیلیمه موزون برمصرع جاری اولوب خوابدن بیدار اولیجق بوالهام ربانی‌در دیو بوذکر اولنان مصرعی بند ایدوب برمربع دیزلوب متولی‌یه وامام علی موسی رضایه ارسال اولندی :

(لمؤلفه)

عالمه کلمش دکلدر ساکه بکزر بر دلیر
حدی یوقدر کیم سنکله پنجه اوره نره شیر
قیل ترحم وادیٔ محنتده قالدوم بن فقیر
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر
چهرهٔ زردم اشککده واروب خاك ایلدم
ذو الفقار مهرك ایله سینه‌می چاك ایلدم
لافتا الا علی سرینی ادراك ایلدم
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر

عالم رؤیاده شاد ایدوب بشارت ایلدك
راه امنی کوستروب بکا اشارت ایلدك
کوکلی ویران ایکن یاپدوك عمارت ایلدك
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر

فال ایدوب اسمك سنك کیردم یونه ای نیك نام
هند وسندی، ماوراء النهری کشت اتدم تمام
جان ودلدن تنکری شاهددر سکا در التجام
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر

هنددن عزم ایلدم شاه خراسان آدینه
ایشیکینه یوز سوروب قول اولشم اجدادینه
بر نظر قیل بن غریبك ناله وفریادینه
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر

ایلدی کان سنی عالمده ذاتك اول جلیل
ارتفاع قدرك ایچون «هل اتی» روشن دلیل
همت ایله حالمه رحم ایده شاه اردبیل
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر

اومرم بکا عنایت قیله اون ایکی امام
ملجأمدر ظاهر وباطنده آنلر ای همام
جملهسینك اشیکینه یوز سوروب اولدم غلام
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر

محنت غربت بنم بغریمی پر خون ایلدی
درد فرقت کوزلرم یاشینی جیحون ایلدی
نار حسرت حالیمی غایت دیکرکون ایلدی
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر

(کاتبی) اولا محب خاندن مصطفا
نور شوقکله درونی دایم اوله پر صفا
سکا منسوب ایکن اول لایقمدر چکمك جفا
یا علی سندن مدد دوشدم بکا اول دستکیر

ذكر اولنان مربع سادات آراسنده شهرت طوتوب اتفاق امامك خدامندن برشخص كلوب واقع وغير واقع: «عالم رؤياده حضرت مرتضا على بكا على السحر واروب مير سيدى على بى زيارت ايله ديو بنى سكا كوندردى.» ديو كلوب انواع تضرعلر ايدوب وبو بيان اولنان واقعه شهرده مشهور اولوب خلقك ميلنه خيلى دخلى اولوب متولى وجمله سيدلر ميرزانك نظرينه واروب بر كيشى امامى زيارته كلوب ونذر ويروب شاهه كيتمك مقصود ايدينوب وحاليا شاهك پادشاه روءه كمال اطاعتى اوله عاشورا كونلرنده بوكا بومقوله جفا اولمق مناسب دكلدر وبونلرده حيله وخدعه اولسه البته معلوم اولوردى، زيراحق تعالى جل وعلا كلام قديمده وفرقان عظيمده ﴿ يعرف المجرمون بسيماهم ﴾ ديو بيورمشدر بونلر ده اصلا اول احتمال يوقدر كه بونك كبى حال ظهور ايده ديو سويلدكلرندن علما وساداتك بومقوله كلماتى ميرزايه محكم تأثير ايدوب حقير دخى :

(نجاتى)

كندويى تعريف ايدرمش مشك تر   اوكسز اوغلان كوبكين كندو كسر

مفهومى ايله عامل اولوب فن شعرده بر مقدار لاف وكزاف ايدوب وميرزايه خبر كوندروب خبرك صدقه وكذبه احتمالى وار در بيزه حيف اتمه :

(شيخى)

ديمه كيم ايدەسن قاله يانوكه   سكا قالورسه قالمز اوغلانوكه

ديوب وحاله مناسب اوچ غزل يازوب ارسال ايدوب، آندن غايت ذوق ايدوب اولكيسى:

(لمؤلفه)

سنیدین ای دل اغریمش جهد ایت یاراش اول یار ایله
آشتی بولساڭدین اما قیل حذر اغیار ایله
خاطریم جمع ایت ای لب جان بخشینك ایله ای پری
عقلیمی قیلما پریشان زلف عنبر بار ایله
جام عشق نوش ایتب مین قوی مینی اوز حالیمه
مست مین طعمیم الیشماس زاهدا هشیار ایله
زلفی ساحر چشمی پرفتنه اوزی نینك ایشی آل
نی بولور حالیم مینینك اول غمزه سی مکار ایله
باغ دهرینك ذوقینی قیلماق تیلار سنك (کاتبی)
عمرینکی اوتکاریوری بر سروخوش رفتار ایله

ایکنجی غزل :

(لمؤلفه)

اون یار کیشیکا مهربان بولماس ایمیش   عاشق اولان انکا شادمان بولماس ایمیش
دل بلبلغه کلشن کویی دین بیك   کلزار جهانده آشیان بولماس ایمیش
عشقمنی تویبردی ایلکا اهم علوی   هیچ شعله سی آتشینك نهان بولماس ایمیش
مژکانلری سینمدین اوتیب یتی دله   اما نی قیلای زخمی عیان بولماس ایمیش
ای (کاتبی) دایم ایشیتیر بیز ایلدین   اولتورسه کیشی رقیبی قان بولماس ایمیش

اوچنجی غزل :

(لمؤلفه)

منکا جور ایتب جفا قیلغان صانیرلار یار دور
مین تانیر مین ای کوکل باعث باری اغیار دور
کوزلرم یاشیغه رحم ایلاب یاشورمه حسنینکی
دیرلار ای مه دوا قارشو عاشق دیدار دور
رخ لارینك باغ جنان بولغای ابینك آب حیات
ای طبیبم نی سببدین کوزلرینك بیمار دور

تاپسه بیردمدا ایچردی قانینی عاشقلارینك
غمزه‌سی اول بیوفانینك کورنچوك خونخواردور
(کاتبی) بندنکنی رد ایتمنك یمان دور دوستم
اول ایشیکینك ایتلاریغه یخشی خدمتکار دور

آخر میرزا شاهدن خوف ایدوب واتدوکی وضعه نادم اولوب یوم عاشوراده جمله‌مزی آزاد ایلدی و تکرار بوحقیری ضیافت ایلیوب آتلریمزی واسبابمزی ویروب اما خیلی اسباب تلف اولوب ودورت قطعه مکلف کتابم آلوب احکام ومکاتب بر کیسه‌یه‌قویوب، ومهرلیوب قیچاچی باشی‌سی علی بیك نام بر یصاول ایله جمله‌مزی حبس طریقی ایله سنهٔ مزبوره شهر محرم الحرامینك اواسطنده شاهه کوندروب اتفاق شاهك برحرمی وبهرام میرزانك برحرمی امامه زیارته کلوب بیزم ایله همراه اولوب، یولده خیلی مناسبت کسب اولنوب هر بریسی شاهه واردقده انواع لطفلرایلدیلر. وآنلرك توابعی ایله یوللرده مدارا ایلك دیو هردم یولداشلره پند ونصیحت ایدوب:

(حافظ)

آسایش‌دوکیتی‌تفسیراین‌دوحرفست بادوستان تلطف بادشمنان مدارا

دیوب و برکون نشابوره کلنوب امام زاده محمد محروق وشیخ عطار زیارت اولنوب وخراسان وکیلی اغا کمال ایله‌ملاقات ایدوب، اول دخی یول ویروب، آندن‌سبزواره کلنوب بعض اراذل دخل وتعرض اتدکده (ایت اورر کاروان کچر) مثلی ایله عامل‌اولوب، بیك بلا ایله اللرندن خلاص اولدق.

عراق عجمده واقع اولان احوالی بیان ایدر

کونلرده برکون ولایت عراقه قدم باصوب کوه دماوند اتکندن

یعنی مازندران جانبندن بسطامه کلنوب، امام محمد افتح وشیخ بایزید بسطامی وشیخ ابو الحسن هرقانی زیارت اولنوب ارتسی یوله کیروب دامغانه کلنوب، اول کیجه یولداشلردن رمضان بلوك باشی دیمکله معروف برصالح ومتدین کمسنه عالم رؤیاده حضرت بایزید بسطامی قرق درویش ایله کلوب: «دعا ایدملم که میر سیدی علی یولداشلری ایله صاغ وسالم وطننه واره.» دیو دعا ایدوب اول کیشی بیله اوقیوب بعده یول فرمانی یازوب ومهرلیوب: «یوللرده کمسنه مانع اولمسون» دیو بوحقیری آگاه ایدوب حق تعالی حضرتیناك کمال کرمنه شکرلر اولوندی. حقا که بوخبر جان‌پرور، مرده دللره حیات تازه ویردی ودامغانده امام زاده جعفر زیارت اولنوب بعده سمنانه کلنوب شیخ علاءالدولهٔ سمنانی حضرتلری زیارت اولنوب آنده دخی بی حد تبرایی اولوب بیزم ایله مذهب بحثن قلمق مقصداتدکلرنده یولداشلره: ﴿ استر ذهبك وذهابك ومذهبك ﴾ حدیثی ایله عامل اولوك زیرا:

(لمؤلفه)

عاقل اولانلر ایلمز برآن ذهبی، مذهبی، ذهابی عیان

دیوب آنلر دخی متنصح اولوب ارتسی علی السحر کوچلوب یوللرده دخی هر برینه نیچه درلو نصیحت لر ایدوب طبیعتلرینه ملایم تسلی ویروردم:

(منلاء روم)

صوفی نشود صافی تا در نکشد جامی پسیار سفر باید تا پخته شود خامی

مفهومینی ذکر ایدوب: «هرکز برکمسه سزدن زیاده سفر ایتمش دکلدر اویله اولسه پخته اولمق لازمدر؛ عقل کاملی اولان کمسنه ادانی واراذل

سوزینه اویمق مناسب دکل.» دیردوم. آنلر دخی سوزمزقبول ایلیوب نصیحتم ایله عامل اولورلردی. اتفاق برکون ری شهریاره کلنوب امام عبدالعظیم وبیبی شهربان زوجهٔ امام حسین رضی‌الله عنه زیارت اولنوب انده شاهك اوغلی محمد خدابنده میرزا ایله وقورچی باشی سوندك اغا ایله ملاقات ایدوب مکر شاه مقدما اسمعیل میرزایی قزویندن خراسانه یعنی هری‌یه کوندروب آنی قزوینـه دعوت ایدوب اسمعیل میرزانك خراسـانده بعض احوالی ظاهر اولوب اول خصوص ایچون قزوینده شاهك امریله امرادن بری ائتلاف ایدیلوب محمدخان دخی هراتده یعنی هری‌ده اسمعیل میرزانك برنیچه یرار آدمینی شاهك امری ایله قتل ایدوب، ینه محمد خدابنده‌یی طلب اتدکده شاه ذکراولان قورچی باشی ایله ینه آنی محمد خانه کوندروب، اسمعیل میرزایی دعوت ایدوب محمد خدابنده ایله بوحقیر ملاقات اتدکده شاهك سعادتلو پادشاه حضرتلرینه انواع اخلاص ذکر ایدوب برمقدار پریشان اولمش خاطریمز جمع اولوب. آندن صکره ارتسی روانه اولوب فی الجمله بربوجق آی مقداری زمانده، یعنی غایت شهر صفرده پای تخت عراقه، یعنی شهر قزوینه کلنوب شاهه عرض اولندقده هیچ بریمزی شهره قویمیوب سبزه‌کران دیمکله معروف برکنده کوندروب اوستومزه شاهك وکیلی یعنی وزیر اعظمی اولان معصوم بکك دیوان بکیسی محمود بیکی قویوب واشـیك اغاسی کاوب نه مقدار آدمز، اسامیسی ایله‌یازوب وقاچ آت واردر دفتر ایدوب، کندی خلقنه بزدن مخفی: «هرکیجه بکلك.کوردلم صوکی نیجه‌اولور.» دیو محکم تأکید ایلیوب وشـاه مشهدده وکیل اولان کوکجه خلیفه ایله وزیر اولان میر منشی‌یی عزل‌ایدوب یعنی «بونلری نیچون مقدما بکاعرض ایتمدن کوندر- دیکوز؟» دیو خیلی غضب ایدوب اویله اولسه‌بیزم ایله‌همراه اولان قیجاجی

علی بیك بو حقیره یصاول پیر علی‌یی کوندروب: «بونلرك وضعندن اصلا خبر اکلنمز. اکر نقدیه‌دن برمقدار نسنه وار ایسه بیزده امانت‌قویك، اکر حق‌تعالی خلاص میسر ایدرسه ینه سیزك اولسون؛ واکر برحال اولورسه اعدایه‌اولمقدن‌بیزه اولسون.» دیوب فقیر دخی: «بو مقدار زمان غربت چکن کیشیلرده نقدیه اولمز، واولومندن خوف ایدن بونده کلمز: حق جل وعلا کلام قدیمنــده وفرقان عظیمنده ﴿ اذا جآء اجلهم لایستأخرون ســاعة ولایستقدمون ﴾ دیو بیورمشدر امنــابه وصدقناه اول تقدیرجه تنکری تبارك وتعالی اولدرمدوکن کمسه اولدرمز.» دیو جواب کوندروب بعده جناب حقه متوجه اولوب، اتفاق شاه کیسه ایله اولان احکام شریفه‌یه و پادشاهلردن آلنان کتابتلره نظر ایدوب وبیزم ایله همراه اولان خانملر یعنی شاهك خاتونی ایله بهرام میرزانك خاتونی دخی بیزم ایچون: «مظلوملردر جمله‌سنك یوللرده احوالنه‌واقف‌اولدق.» دیو شهادت اتدیلر، وبر مربع دینلوب شاهه کوندرلدی :

(لمؤلفه)

شــاه مردان دلدله روز نبرد اولسه ســوار
ذوالفقــاره دورمز ایدی رستم و اســفندیار
نولا انکچون دیسه لطف ایلیوب پرورد کار
لافتــا الا علی لا ســیف الا ذو الفقــار

هر زمان اعدایه اول شاه ولایت صالسه آت
ضرب شمشیرن کورن فرزانه‌لر اولوردی‌مات
وصف ایدوب شانن آتوك ایدردی فخرکاینات
لافتــا الا علی لاســیف الا ذو الفقــار

شــول غزاده کافری قرماغه ایتمشــدی یمین
اویله‌چالدی‌تیغی اولدم‌قانه‌غرق‌اولدی‌زمین

دیدی حقنده شهادت ایلیوب روح الامین
لا فتا الا علی لاسیف الا ذوالفقار
ایلدی آکا شجاعت خلعتینی حق عطا
قیلجندن قان طمرسه طکمیدر روز غزا
دیدیلر جمله ملائك ایلیوب آکا دعا
لا فتا الا علی لا سیف الا ذوالفقار
شیر یزداندن قاچردی خوف ایدوب بیریان
قهرمانلر تیغ خونریزندن استردی امان
مرد اولوب هرکیم قلیج قوشانسه ایدر بی‌کمان
لافتا الا علی لاسیف الا ذوالفقار
نعره اورب ایلسه شاه نجف عزم صواش
صالسه‌سیف قاطعن دوپمزدی آکا طاغ وطاش
خلق اولوب فرمان بری دیرلردی قیوب بره باش
لا فتا الا علی لاسیف الا ذوالفقار
خیبرك قوپردی قاپوسن قودی عالمده نام
عرشه آصدی تیغینی شاد اولدی جمله خاص وعام
مرتضایه قنبر اولوب (کاتبی) ایدر مدام
لا فتا الا علی لا سیف الا ذوالفقار

ذکر اولنان مربعی شاه کوریجك وکیلی معصوم بیکه امر ایدوب: «یارین سن دعوت ایدوب ضیافت ایله، اول برکون بز ضیافت ایده‌لم، ومژده خبرین ویر؛ هر قنغی یولی ایله مقصود ایدینورسه کوندره‌لم.» دیوب فی الواقع ارتسی معصوم بیك دعوت ایدوب عالی ضیافت ایدوب ورخصت خبرن ویروب: «ارکان سعادته الچیمز کتمك اوزره‌در، اکر آذربایجان یعنی تبریز روان یولی ایله کتمك جایز اولورسه عن قریب کیدلمك مقرر در.» دیوجك فقیر دخی: «ایام شتادر اول یوله طاقت کتوریمزز بغداد یولن احسان ایلك.» دیو تضرع اولندقده: «شاهه عرض اولسون.» دیوجواب

ویروب یارنداسی شاه دعوت ایدوب ، حین ملاقاتده ارمغانلر عجز فقیرانه عرض اولنوب بو بندهٔ حقیری ضیافت ایلیوب مجلسده خیلی مباحثه ومشاعره ایدوب احوالمزه فی الجمله واقف اولیجق بیکلرینه (سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) یعنی بونلرده اصلا حیله وخدعه صورتی اکلنمز حاجیلر وغازیلردر دیوب مقدما عزل اولنان ابراهیم میرزانك وکیلی کوچه خلیفه‌نك و میر منشی‌نك منصبلری ینه مقرر اولوب وبوحقیره برآت وایکی خلعت وبرحمل حریر وبعض اسباب ویروب وایکی سرداره ایکیشر خلعت وبش نفر یولداشه بر خلعت ویروب، سعادتلو پادشاه عالمپناه حضرتلرینه نهایت درجه اخلاص ومحبت عرض ایدوب، وکمال مرتبه انقیاد صورتن کوستروب و بوحقیری شاه برکون فراش خانه‌سنده یعنی مهتر خانه‌سنده ضیافت امرایدوب مقرب بکلرین اول مجلسه کوندروب : « اظهار قدرت ایچون بشر یوز وبیکر تومنه اولمشدر . » دیو عظیم نیجه یوز قدیفه وابریشم منقش ومصور وزربفت خالیچه‌لر وبی حد اعلاتکیه نمدلر ویادکار مصنع ومصور خیمه‌لر واوتاغلر وچیغلر تماشا ایتدروب امراسندن مصاحبی اولان یوزباشی حسن بك ذکر اولان اسباب ایچون : « برکای خزینه‌در. » دیدوکده بوحقیر دخی: « پادشاهلرده خزینه سیم وزر یله آلات حربدر بومقوله‌لر خزینه دکلدر . » دیجك مبهوت اولوب جوابه قادراولمادی والچیلری اولان ثابت اغا تبریز یولی ایله مقدم کیدوب ، بیزی برآی مقداری قویویرمیوب برقاچ کره دعوت ایدوب ، بی‌حد مصاحبت اولنوب اثنای مصاحبتده: «دیارروم‌دن براق خانه‌معاونت‌ایچون اوچیوز یکیچری ارسال اولنمش.» دیو ذکر ایتدوکده‌بوحقیر دخی: «آنلر براق خانه معاونت ایچون ارسال اولنمش دکلدر ، بلکه هشتدر خان یولنده

خواجه احمدیٔ یسوی قدس سره اولادندن باباشیخی چرکس شهید ایلیوب ، یوللر مسدود اولمغین مرحوم ومغفور شیخ عبداللطیف حضرتلرینی کچورمك ایچون ارسال اولنمش ایدی، اکر معاونت ایچون ارسال اولنسه نیچه بیك لشکر ارسال اولنوردی. » دیدکده اعتماد ایدوب وبرکون مجلسده علماسندن واقرباسندن میرابراهیم صفوی بوبندەیه سؤال ایدوب: « علمای روم بیزی تکفیر ایتمکه باعث ندر؟ » دیوب حقیر دخی: « اصحابه سب اولنور دیو استماع اولنور؛ اویله اولسه کتب فقهیەده (سب الشیخین کفر) دیو مسطور ومقیددر. » دیدکده: « امام اعظم قتنده اویله در اما امام شافعی قتنده صغایردندر » دیو جواب ویروب فقیر دخی: « شافعی یاننده صغایردن اولماسنی سلب ایدوب وآندن غیری حضرت عایشه حقنده رضی الله عنها بعض فحش اسناد اولنورمش دیو استماع اولنور . اول تقدیرجه حضرت رسالت پناهه صلی الله علیه وسلم عار لاحق اولوب سب لازم کلور، اویله اولسه اول قوم مرتد اولوب قتللری حلال وزمان ارتدادنده تحصیل اولان ماللری غزاته مباح اولور وعورتلری واوغلانلری اسیر اولوب، اکر اول اعتقاددن رجوع ایتمزلر ایسه حبس لازم اولور؛ اکر رجوع اتسه‌لر خاتونلرینه بی نکاه و بانکاح وطیٔ جایز اولور. » دیدکده انکار ایدوب: « هرکیم عایشه‌یه رضی الله عنها فحش اسناد ایدرسه بیزم یانمزده دخی کافردر. آندن هم سب لازم کلوب، هم تکذیب قرأن لازم کلور. زیرا آنك حقنده حضرت حق جل جلاله وعم نواله نیچه یرده قرأن قدیمده وفرقان عظیمده عفت وبراتنه شهادت ایدر ؛ اما عایشه‌یه محبتمز یوقدر ، حضرت علی‌یه مخالفت اتدوکیچون . » دیوانی اعتراف ایدوب فقیر تکرار : « بوکا نیچه جواب ویرورسین کیم حدیث شریفده (علماء امتی کانبیای بنی اسرائیل) دیو بیورلمش ایکن ائمەیه اطالهٔ لسان

اولنورمش.» دیوجك:«ذكر اولان علماده بزم علمامز داخل دكلیدر؟» دیدكلرنده :« لطیفه یوزندن امتدن اولان علما كلیا داخلدر.» دیوب تكرار معلوم دكلیدر كه علما حقنده:(لحوم العلماء مسمومة من شمها مرض ومن اكلها فقدمات) دیو ذكر اولنمشدر اویله اولسه آنلره دل اوزادانلره دنیاده و آخرتده البته بربلا مسلط اولمق مقرردر دیوجك قطعا جوابه قادر اولمیوب سوزی كسوب :«كلیا بومقوله سوزلر اسناداتدر.»دیدكده بوحقیر دخی ورق دیكر دیوغیری مصاحبته شروع اولندی . و بركون شاه بوكمینه یه سؤال ایدوب: « بوجهان كشته لك كیم قیلدك ، كوردوكك ممالكده قنی شهر مطبوعك اولدی ؟» دیدكده بوفقیر دخی بدیهی :

(لمؤلفه)

كزوب سیر ایلدم هرشهرینی كرچه بو دنیانك
نظرینی كورمدم هركز ستنبول وقلاتانك

دیوب شاه تصدیق ایدوب تكرار بوحقیره: «ولایت رومك بكلر بكیلرینك وامراسنك درلكلری نه مقدار تومن اولور؟» دیو سؤال ایتدكده بوحقیر دخی جواب ویروب: «دیار رومده پادشاهمزك بكلر بكیلرینك وامراسنك درلكلری كندولره مخصوصدر. لشكرك هر بریسنك پادشاهدن باشقه درلكلری واردر . سایر پادشاهلرك امراسنك درلكی كندولر حكم ایتدوكلری لشكره كوره در. اكر پادشاهمزك بكلر بكیلرینك وامراسنك بواسلوب اوزره تحت حكومتلرنده اولان لشكروك درلكاری جمع اولنوب كندولرك درلكلری ایله حساب اولنسه تومن دكل، نیچه بیكلك بلكه نیچه یوز كلور اولوردی . مثلا روم ایلی واناطولی ومصر وبودون ودیاربكر وبغداد ویمن وجزایر مغرب زمین بكلر بكیلرینك هر بریسنك حكم ایتدوكی لشكروك درلكلری سایر پادشاهلروك جمله

لشکرلرینك درلکلرندن زیاده اولور. آخر بکلر بکیلرینك وامراسنك دخی بواسلوب اوزرینه‌در وامور سلطنته لایق اولان دخی بودر. زیرا اوزکه ولایتلرك پادشـاهلری خانلری وسلطانلری ایله نوکر کندولرك اولمغیله مدارا اوزرنده اولوب ولایت رومده لشکر سعادتلو پادشاهمزك اولمغیله بکلر بکیلری وامراسی سایربنده‌لرندن معدود اولوب ذره‌وشمه امرشریفلرندن تجـاوز ایتمك احتمال دکلدر . » دینلدی واول مجلسده شاهك بعض امراسی ابراهیم میرزا مشهدده آلدوغی کتابلری شـاهه عرض ایله محلی‌در ، شاه آنی فی الحال کتوردور دیدکلرنده فقیر (الفتنة نائمة لعن‌الله علی من ایقظها) ایله عامل‌اولوب کچندن کچلوم دیو جواب ویروب مصاحبتی برغیری سمته دوشروب آخر الامر شاهه رخصت ایچون برغزل دینلدی :

(لمؤلفه)

• عاشق ایسه‌ك خون غم یمکدن ای‌دل لذت آل
عارف ایسـه‌ك جام‌ی نوش ایلیوب برحالت آل
بی بقـادر مال دنیـایه کوکل میـل ایلمه
قصهٔ قارونی وار کوش ایله آندن عبرت آل
آلمغـه جان نقـدنی منت‌می ایلمزسین بکا
قل تکلم برنفس بنـدن آنی بی منت آل
رحم ایدوب بن ناتوانه کیردی غمزك زخمنه
ای طبیبم باری کل نقـد حیـاتی اجرت آل
کزمه مجنون کبی طاغلرده عبث ای کوه‌کن
عشق وادی‌سنده شاکرد اول‌بکابرصنعت آل
یاری کورسه‌م اولمدن کار اتدی حسرت جانمه
جهد ایدوب‌ای‌خسته دل‌دست‌اجلدن مهلت‌آل
شـبهه یوق حب الوطن ایمـاندندر (کاتبی)
حالکی عرض ایلیوب شاه کرمدن رخصت آل

ذکر اولان غزلدن شاه غایت حظ ایدوب خوش حال اولوب
رخصت ویروب ، سعادتلو پادشاه حضرتلرینك جناب جلالت مأبلرینه
کتابت یازوب کمال مرتبه عرضه اخلاص ایدوب وخیلی محبتلر کوستروب
یوزباشی حسن بکك برادری نظر بکی برمقدار آدم ایله قوشوب ، وتکرار
خلعت ویروب ، قزوینا.ه امام شهزاده حسین زیارت اولنوب ، مبارك
ربیع الآخرك اوایلنده محروسهٔ بغداده عزم اولنوب (سلطانیه) قربنده
(ابهر) نام شهرك اوکندن مرور اولندقده انده پیر حسن بن آخی اوران
زیارت اولنوب ، بعده قرقان آشلوب آنده دخی شیخ محمد دم تیزبن خواجه
احمدیسوی زیارت اولنوب آندن شهر درکزینه ، بعده شهر همدانه واریلوب
عین القضات همدانی حضرتلری و پیر ابوالعلای مهاجرمکی عامدار
رسول الله صلی الله علیه وسلم زیارت اولنوب آندن قصبهٔ سعد آباده
واریلوب سرحد بیکلرندن پیك اوغلی حسن بیکه ملاقی اولوب ، اول
دخی انواع رعایت وضیافت ایلیوب بعده کوه الوندوکوه نهاوند جانبندن
یعنی لورستان اتکندن کوه بیستونه کلنوب امام قاسم زیارت اولنوب
آندن ویس القرن کندینه کلنوب آنده دخی حضرت ویس القرن رضی الله
عنه زیارت اولنوب بعده قصر شیرین یولی ایله کوردستان ایچندن قلعهٔ
زنجیره کلنوب اول کون هوا یوزنده ناکاه برهما کوریلوب علامت
خیردر دیو خلق غایت سوینوب شادلغله سیر ایلیوب کیمی مبارکلکن
وکیمی احوالن ذکر وتفصیل ایدوب نتهکیم شیخ سعدی رحمة الله
علیه بیورر :

(بیت)

همای برهمه مرغان ازان شرف دارد　　که استخوان خورد وجانور نیازارد

مفهومنجه مثلا غداسی اصلا استخواندن غیری نسنه اولمیوب

انجق استخوان اولوب آنی اكل ایلیوب آنكله زندكانی ایلر دیرلر . بعض راوی شویله روایت ایلر كه غدا زماننده هما اول استخوانی جو سمایه چقاروب، هوادن یره براغوب، دوشوب پاره پاره اولور. اول پاره‌لرك جمله‌سین بر اندازه اوزرینه ایدوب آندن صكره اكل ایلر حتی ولایت عجمده مثل ایمش كه ارباب مناصبدن هركس برنسنه اكل ایدوب حضمه قابل اولماسه هماكبی اندازه ایله ییمك كرك ایدی كه حضمه قابل اولیدی دیرلرایمش . واول كون نظر بیكه رخصت ویرلوب كتدی. ارتسی علی۔ السحر قلعهٔ زنجیردن روانه اولندقده طقوز اولوم دیدكلری نهرعظیمدن كچلوب شهر بانه كلنوب آندن شهر مزبورك غایتندن محروسهٔ بغداده واصل اولوب خضر پاشا حضرتلری ایله ملاقات ایدوب انواع رعایتلرینه مظهر دوشوب دیار رومه عزم اولندی .

بقیهٔ احوالی بیان ایدر

مبارك جماذی الاولك اوایلنده دجله یعنی شط بغداد كشتیلر ایله عبور اولنوب، مقدما زیارت اولان مزارات شریفه تكرار زیارت اولنوب بعده روانه اولوب ، قصر سمكه وحربی یولی ایله تیكریده كلنوب آندن موصله واصل اولوب اسكی موصل وجزره یولی ایله نصیبنه كلندی . بعده دیار۔ بكردن ماردین یولی ایله آمده كلنوب آنده اسكندر پاشا حضرتلری ایله ملاقات ایدوب انواع عنایتلرینه مظهر دوشـوب ونیچه دفعه مصاحبت اولنوب واقع اولان سركذشتی استماع اتدكلرندن تعجب ایدوب: « سیزه واقع اولان حادثه تمم داریه اولمامشدر وسیز كوردوكیكز غرایب وعجایبی بلقیا وجهانشاه دوشنده كورممشدر . » دیوب وكشت اولنان ولایتلرك

پادشاهلرين ولشكرلرين استفسار ايدوب بوحقير دخى كلام قديمده وفرقان عظيمده ﴿ الم غلبت الروم فى ادنى الارض وهم من بعد غلبهم سيغلبون فى بضع سنين لله الامر من قبل ومن بعد ويومئذ يفرح المؤمنون بنصر الله ينصر من يشاء وهو العزيز الرحيم ﴾ ديو بيورلمشدر اديله اولسه روى زمينده نه ولايت رومه معادل بر ولايت ، ونه پادشاه عالمپناه حضرتلرينه عديل اولور بر پادشاه واردر .

(لمؤلفه)

پادشاه رومه نسبت شاه اولنلر حق بودر
بركيشى بكاى حجبده پادشاه اولمقدرر

ولشكر رومه مقابل اولور ، لشكر اولمق جهان ايچنده بر دخى متصور دكلدر .

(لمؤلفه)

مغرب ومشرقده رومك لشكرى مشهوردر
قنده عزم ايلرسه آنلر دايما منصوردر

همان حق جل وعلا حشره اولنجه ولايت رومى آباد و پادشاهمزك عمرو دولتن زياد بر زياد و عساكر منصوره سين هر زمان بر مقصود ايدوب اعداسى مقهور وزار وحقير وبى مقدار اوله آمين بحرمة سيد المرسلين. ديوجك آنلر دخى تصديق ايليوب : « اطراف عالمه بيزم دخى وقوفمز واردر فى الواقع ذكر اولنان دن بيك مرتبه زياده در . » ديوب واثناى مصاحبتده بوحقيرك دردولتده فوت اولدى ديو خبرى استماع اولنوب مصر قپودانانى ردوس سنجاغى بيكى قورد زاده يه صدقه اولندوغى ذكر اولنوب حقير دخى : « پادشاه حضرتلرى صاغ اولسون منصب احوالى آساندر . » ديوب اما دل غمكينه تسلى يوزندن :

(لمؤلفه)

رغبت ایدرمی آدم اونلر بر خانیه
صید اوله دامه ای کوکل آلدانمه دانیه
سهم قضا بیلورسین ایریشور نشانیه
چکمك کمان محنتی عالمده یانیه
کوردك زمانه اویمدی سن اوی زمانیه

نی کبی اکلیسك نوله هر دم ایدوب فغان
قانون ایدندی قدکی چنك ایتمکی جهان
چونکیم سنك ترانکه رقص ایلمز زمان
کوچ ایلمه اصونه کوزت دایرك همان
کوردك زمانه اویمدی سن اوی زمانیه

باش اکمه دهره حرمت ایچون اوله مبتذل
هر کیشی یه نصیب کاور بودرر مثل
ال ویرمسه زمانه صقن ایلمه جدل
پندم قبول ایله بنم سوزم اسله کل
کوردك زمانه اویمدی سن اوی زمانیه

دنیا سنك اوله طوتلم نیلسك کرك
عاقل اودرکه یوق یره خرج اتمیه امك
صنمه مرامك اوزره دونر دایما فلك
کوش ایت نصیحتم هله بندن سکا دیمك
کوردك اویمدی زمانه سن اوی زمانیه

یازمش نکیم مقدر ایسه لوحه چون قلم
البته باشه کلسه کرك یازیلن رقم
شاد اوله حرمت ایله فنا کلسه چکمه غم
ای (کاتبی) جهانده ندر چکدوکك الم
کوردك اویمدی زمانه سن اوی زمانیه

دیوب حضرت حقك عنایت بی غایتنه توکل ایدوب اما بندر هرموز

وممالك گجرات ولايت رومه الحاق آرزوسى خاطردن چقميوب آخر كندو كندومه :

(لامعى)

سنك كتمز باشكدن بوهوالر دماغك جمله تبرق دولمينجه
بو سركردانلغك پاياني يوقدر وجودك سرتسر خاك اولمينجه

ديو نصيحت ايدوب بعده آستانهٔ سعادته يوز سورمك اميدى ايله ولايت رومه متوجه اولوب ارغينى‌ده ذى‌الكفل نبى زيارت اولنوب آندن خارپوت يولى ايله ملاطيه‌يه كلنوب متعلقات سيد غازى سلطان زيارت اولنوب آندن ولايت رومه يعنى شهر سيواسه كلنوب آنده دخى على پاشا حضرتلرى ايله ملاقات ايدوب آنلر دخى بى‌حد لطفلر كوستروب آنده عبد الوهاب غازى زيارت اولنوب و على بابا ايله ملاقات ايدوب دعاسى آلنوب بعده استنبوله عزم اولنوب كن اواسندن قره حصار بهرام شاهه وبوزاوق ايچندن حاجى بكتاشه كلنوب سلطان حاجى بكتاش حضرتلرى وبالم سلطان زيارت اولنوب آندن قيرشهره كلنوب آنده دخى آخى اوران و عاشق پاشا حضرتلرى زيارت اولنوب آندن اياش يولى ايله وارصق ايچندن گچلوب وقزل ايرمق چاشنيكير كپريسندن عبور اولنوب شهر انكورى‌يه واصل اولوب حاجى بيرام سلطان حضرتلرى واولادى ومقام خضر عليه‌السلام زيارت اولنوب وجنابى پاشا حضرتلرى ايله ملاقات ايدوب آنلر دخى بى‌نهايه لطفلر كوستروب بعده بيك‌بازارى يولى ايله بولى‌يه آندن مودورنى‌يه اوغرايوب آندن كونيكه كلنوب شيخ آق‌شمس‌الدين حضرتلرى زيارت اولنوب طراقلى يكيجه‌سندن كيوه‌يه كلنوب بعده صاقريه صوينى ، كپريدن عبور اولنوب آغاج دكزى گچلوب صبانجه

یولی ایله ازنکمیده کلنوب نبی خواجه حضرتلری زیارت اولنوب آندن ککیویزه یولی ایله اسکودر بوغازی عبور اولنوب دارالسلطنة اعنی محروسهٔ استنبوله صحت و سلامت ایله وصول نصیب اولدی (الحمدلله الذی انقذنا من المهالك واوصلناالی خیر الممالك). حاصل کلام دورت ییل تمام اولدقده آلام و محنت وسرانجام وزحمت جملهٔ نهایت بولوب ، سنة اربع وستین وتسعمائه رجب المرجبنك اوایانده اقارب و خلان وعشائر واخوانله حشر اولندی « فحمداً ثم حمداً ثم حمداً علی الآلاء والنعماء عمداً. » وسعادتلو پادشاه حضرتلری دولتله ادرنه‌ده‌اولمغین همان ایکنجی کون روانه اولوب بعده محمیهٔ ادرنه‌ده پایهٔ سریر سعادتلرینه یوز سورمك مقدر ایمش بحمدالله ینه میسر اولدی :

(لمؤلفه)

اول صنم نینك درد عشقی سنکا ای دل یار ایمیش
مین سنینك حالینکغه رشك ایتیم نی ذوقینك بار ایمیش
خاك پاین باشیکه تاج ایتینك اول شاهك ینه
حمد لله کیم سنینك باشیکدا دولت بار ایمیش
اول طبیب جان مینینك حالیمنی صورسه ایتیکیز
کنج غمدا محنت دردینك بیلان بیمار ایمیش
عقلیمی یغما ایتیب دل ملکینی غارت قیلان
دوستلر آلدوم خبر بر غمزه‌سی تاتار ایمیش
زلف یاری وصف ایتیب قیلدینك معطر عالمی
کورسه ایتوردی نوایی (کاتبی) عطار ایمیش

و الحاصل سعادتلو پادشاه عالم پناه حضرتلرینك عنایتلرینه و احسانلرینه مظهر دوشوب و وزرای عظام حضرتلری دخی انواع لطفلر ایدوب خصوصا دستور اعظم، مشیر افخم اعنی رستم پاشا یسرالله

مایشاء حضرتلری بی‌حد لطفلر ایدوب وانواع عنایت وهمتلرینه مقارن اولوب (الانسان عبید الاحسان) مقتضاسنجه احسانلرینك شرمنده‌سی وجانودلدن بنده‌سی اولوب و بوبنده‌یه یومی سکسان اقچه ایله درکاه معلا متفرقه‌لکی صدقه اولنوب وبیله اولان کتخدالره سکزر اقچه ترقی اولوب ، ینه مصرده متفرقه‌لك همت اولنوب وبربلوك باشنه سکز اقچه، وسایر یولداشلره التی‌شر اقچه ترقی اولوب بریسی مصر چاوشی اولوب سایرلری کوکای کدوکنه الحاق اولنوب ودورت ییللق کذشته علوفه‌لری ویریلوب وعایق وجرایه‌لری مصرده ویرلمك ایچون کام شریف همت اولندی. ومبارك رجب‌المرجبك اواخرنده سعادتلو پادشاه یمن واقبال وسعادت واجلال ایله دارالسلطنة محمیهٔ قسطنطنیه‌یه متوجه اولوب چتالجه قوناغنه کلندوکی کون بوبنده‌یه دیاربکرك تیمار دفترارلغی صدقه اولنوب بحمدالله والمنه دولتلو پادشاه حضرتلرینك سعادتلرنده جمله‌مز برمقصود اولدق . حق سبحانه وتعالی سعادتلو پادشاهك عمرینی ودولتینی وعزو نصرتینی یوماً فیوما زیاد برزیادایدوب اعداسینی دایما مقهور وزاروحقیر وبی مقدار ایلیه آمین یاخیرالناصرین بحرمة سید الاولین والآخرین .

(لمؤلفه)

یا الهی جمله‌مزی ایلدك دنیاده شاد　　آخرتده داخی ایله رحمتکله برمراد

بوقصه‌دن اصحاب عبرته وارباب خبرته حصه اولدرکه کیشی اولمز هوالره و اوزون سودالره یلتنمیوب (القناعة کنز لایفنی) مفهومی ایله عامل اولوب سکون اوزره اوله . اتفاق تقدیر ربانی و حکم بی تغییر سبحانی برله دیار غربته دوشوب وطندن دور ومسکندن مهجور اولوب دریای مشقتده زار و حیران و کرداب بلاده بی‌خانمان اولوب وادیٔ

محنتده سرکردان و بوادیٔ غربتده نالان وکریان ایکن (حب الوطن من الایمان) مقتضاسنجه آرزوی وطن ایدوب کندو دیارینه عزم وپادشاه اسلامك نعمتی حقن بیلوب آستانهٔ سعادتنه یوز سورمکه قصد وجزم ایلسه فلاجرم اول کمسنه یاباندە قالمیوب مقصودی حق سبحانه و تعالی قتنده حاصل و آز مدتده یك چوق مقاصدینه واصل اولوب دنیا و آخرت یوز آقلقلرین تحصیل ایدوب بین الناس مقبول وممدوح وابواب مقاصدی مفتوح اولمق مقرردر. قدتم الکلام بتوفیق الله الملك العلام فی بلده (غلطه) فی اوایل شهر شعبان المعظم سنه اربع وستین وتسعمائه من الهجرة النبویه علیه افضل الصلوات واکمل التحیات تحریراً فی اواسط صفر المظفر سنه خمس وستین وتسعمائه

انتها